

Oswald Wirth
EL LLIBRE DE L'APRENT

*Manual d'Instrucció Iniciàtica par a l'ús dels
Francmaçons del Primer Grau
1894*

BIBLIOTECA UPASIKA
www.upasika.com

ÍNDEX

Nota, pàgina 4 .

Als Nous Iniciats, pàgina 5 .

Interrogacions Ritualístiques als Germans Visitadores, pàgina 6 .

Coneixements Filosòfics sobre la Història General de la Francmaçoneria, pàgina 8 .

La Situació Maçònica en 1920, pàgina 48 .

Maçoneria Estrangera, pàgina 56 .

Avenir de la Francmaçoneria, pàgina 65 .

La Iniciació Maçònica, pàgina 66 .

Concepcions Filosòfiques Relatives al Ritualisme del Grau d'Aprenent pàgina 78 .

Deures de, l'Aprenent Maçó pàgina 81 .

Catecisme Interpretatiu del Grau d'Aprenent, pàgina 85 .

Primers Elements de la Filosofia Iniciàtica, pàgina 92.

L'aprenent davant de la pedra bruta que ha de polir amb ajuda del Cisell i el Mall

NOTA

El present manual va ser editat en francès pel seu autor en 1894 i reeditat en 1908 i en 1920 .

La Gran Llotja de Xile va obtenir de l'autor, il·lustre germà Wirth, autorització per a traduir-lo al castellà, introduir-li petites modificacions necessàries per a adaptar-lo al Ritu Escocès Antic i Acceptat i per a fer més extenses les notícies històriques sobre l'Ordre a Xile.

Igual autorització va ser concedida per als Manuals del Fadrí i del Mestre.

El conveni subscrit amb el germà Wirth reserva a la Gran Llotja de Xile l'exclusivitat de l'edició castellana per a tota l'Amèrica Llatina.

La generosa i fraternal actitud del germà Wirth compromet profundament la gratitud de tots els maçons xilens, que trobaran en aquest Manual savis i profitosos ensenyaments maçònics, degut a la singular preparació de l'autor.

Finalment ha d'agrair-se la cooperació que han prestat en aquesta traducció els germans E.G.M. de la Llotja 62 i P.L.E. de la Llotja 50, que han fet gran part del treball revisat pel departament del Ritu i Simbolisme de la Gran Secretaria General de la Gran Llotja de Xile.
(1*)

(1*) Aquesta traducció al català, s'ha fet 115 anys més tard de la primera edició, sent aquesta la raó per la que, alguns capítols relacionats amb la història, ja llunyana, de les llotges franceses i xilenes poden tenir un interès no tan gran pels actuals aprenents, comparat amb la resta dels capítols, que tan ens poden ajudar a tots per entendre millor la Maçoneria.

Per aquesta raó, aquests darrers apareixeran en lletra normal i els primers en lletra cursiva.

EL LLIBRE DE L'APRENENT

ALS NOUS INICIATS

EE.:GG.::

A l'iniciar-vos en els seus Misteris, la Francmaçoneria ha volgut fer de vosaltres homes escollits, savis o pensadors, elevant-vos per sobre la massa dels éssers que en res pensen.

No pensar, és consentir a ser dominat, conduït, dirigit i tractat comunament com una bèstia de càrrega.

És per les seves facultats intel·lectuals que l'home es distingeix de l'animal. El pensament ho torna lliure, i li dóna l'imperi del món.

Pensar és regnar.

Però el Pensador ha estat sempre una excepció.

En altre temps quan l'home va tenir ocasió d'abandonar-se al recolliment, es va perdre en el somni; en els nostres dies, cau en un excés contrari; la lluita per la vida l'absorbeix, fins al punt que no li queda temps per a meditar amb calma i conrear l'Art suprem del Pensar. Doncs, aquest Art, anomenat el Gran Art, l'Art Real o l'Art per excel·lència, li correspon a la Francmaçoneria el fer-lo reviure entre nosaltres.

La intel·lectualitat humana no pot continuar debatent-se entre dos ensenyaments que exclouen la una i l'altra el pensament: entre l'Església, basada en la fe cega; i les escoles, que sentencien els dogmes de les nostres noves creences científiques.

Ara que tot conspira per a evitar als nostres contemporanis la pena de pensar, és indispensable que una institució poderosa faci reviure l'estendard de les tradicions que s'obliden.

Ens falten pensadors, i no és el nostre ensenyament universitari la que pot formar-los.

El pensador no és l'home que sap molt. No ha de tenir la memòria sobrecarregada de records compromesos. És un esperit lliure, que no té necessitat ni de catequitzar ni d'adoctrinar.

El pensador es forma per si sol, és fill de les seves obres. La Francmaçoneria ho sap, i evita inculcar-li dogmes. Contràriament a les Religions, no pretén estar en possessió de la veritat. La Maçoneria no només es limita a posar-lo en guàrdia contra els errors (l'error), sinó que a més es malda perquè cadascun busqui la Veritat, la Justícia i la Belleza.

La Francmaçoneria repudia la fraseologia i les fórmules, amb les quals els esperits vulgars s'ensenyoreixen per a engalanar-se de tots els oripells d'un fals saber. Vol obligar als seus adeptes a pensar i dóna, en conseqüència, el seu ensenyament sota el vel de les al·legories i dels símbols. Convida, així mateix, a reflexionar a fi que s'apliquin a comprendre i a descobrir.

INTERROGACIONES RITUALISTICAS ALS GERMANS VISITANTS

Quan un maçó desitja prendre part en els treballs d'una Llotja, no se li permet l'entrada sinó després de ser reteulat pel germà Expert.

A l'entrar, executa la marxa i les salutacions de costum i després roman dempeus i a l'ordre fins que sigui convidat a prendre seient.

En aquesta ocasió, el Venerable Mestre podrà formular al germà visitador, les preguntes següents, a les quals haurà de saber respondre:

P.- Germà meu, d'on veniu?.

R.- De la Llotja de Sant Joan, Venerable Mestre.

P.- Què es fa en la Llotja de Sant Joan?.

R.- S'eleven temples a la virtut i es caven sepulcres als vicis.

P.- Què porteu d'allí?.

R.- Salut, prosperitat i bona acollida a tots els germans.

P.- Què veniu a fer aquí?.

R.- A vèncer les meves passions, dominar la meva voluntat i fer nous progressos en la Maçoneria.

El Venerable Mestre. - Preneu seient germà meu i sigue benvingut a aquest Taller que rep amb reconeixement el concurs de les vostres llums.

Els autors que han estudiat la Francmaçoneria en el seu esoterisme, és a dir en el seu ensenyament ocult, han insistit molt sobre la importància de la pregunta: d'on veniu?.

Ella ha de ser presa pel pensador en el seu sentit més elevat i conduir-lo al problema de l'origen de les coses.

L'aprenent ha d'esbrinar d'on venim, com el fadrí haurà de preguntar-se què som? i el mestre a on anem?.

Aquestes tres qüestions tanquen l'etern enigma que tota la ciència i tota la filosofia tracten contínuament de resoldre.

Els nostres esforços no poden dur-nos sinó a solucions provisionals, destinades a apaivagar momentàniament la nostra sed de curiositat. Però aviat concebem la fragilitat de les respostes amb les quals ens hem acontentat i continuem cercant sempre, sense perdre mai la il·lusió i creient que les trobarem.

Semblant al llegendari Jueu Errant, l'esperit humà marxa sempre. Però quan els homes s'agrupen entre ells, el seu vincle social, descansa essencialment en idees que es fan del passat, del present i de l'avenir de les coses.

El pensador està obligat a esclarir aquest punt de vista dels seus contemporanis. Com Èdip, ha de saber respondre les interrogacions de l'Esfinx, tret que, a

imitació d'Hèrcules, sàpiga enganyar la fam de Cèrber llançant grapats de terra en el triple musell del guardià dels Inferns.

La pregunta d'on veniu?, no té únicament un abast filosòfic: el Ritual respon a ella duent-nos a la Història de la Francmaçoneria. La nostra institució deriva, en efecte, de les confraternitats de Sant Joan, títol que duïen en l'Edat Mitjana les corporacions de constructors als quals devem totes les obres mestres de l'arquitectura ogival.

S'ha volgut veure, a més de a Sant Joan, al déu Janus dels llatins. Aquest Déu de doble cara simbolitzava el principi permanent per al qual, el passat i el futur no són sinó un. La seva imatge ha d'incitar als maçons a mirar cap a enrere, al mateix temps que cap a endavant; perquè, per a preparar el progrés de la humanitat, és necessari no oblidar les lliçons de la història.

CONEIXEMENTS FILOSÒFICS SOBRE LA HISTÒRIA GENERAL DE LA FRANCMASONERÍA

Consideracions preliminars

Certes idees són susceptibles d'exercir una especial atracció sobre els individus aïllats. Elles (les idees) els agrupen (els individus), formant, així l'eix intel·lectual d'una associació. Però aquestes associacions no poden constituir-se per grups desproveïts de tota estabilitat i de tota cohesió. Una conglomeració d'individualitats diverses no pot transformar-se en alguna cosa permanent, sinó és per mitjà d'una llei orgànica que institueixi la vida col·lectiva.

En tota associació, és necessari distingir la idea i la forma.

La Idea o l'Esperit obra com un generador abstracte:

És el Pare de la col·lectivitat, on la Mare està representada pel principi plàstic que li dona la seva forma.

Aquests dos elements de Generació i d'Organització estan representats en la Maçoneria per dues columnes, on la primera (masculí - actiu) fa al·lusió a allò que estableix i funda, mentre que la segona (femení - passiu) es refereix a allò que consolida i manté.

L'historiador que coneix les llums de la filosofia no pot fer abstracció d'aquests dos factors essencials. Per a ell, els anys de la nostra institució es remunten més enllà de l'any 1717, data de la fundació de la Francmaçoneria moderna; perquè les idees que ara aconsegueixen prendre cos, en temps anteriors van donar lloc a nombroses temptatives de creacions similars.

Una col·lectivitat que es funda, per altra banda, no sabia improvisar la seva organització. Tot Ésser es constituïx en conformitat a la seva espècie i es beneficia de l'experiència ancestral. Tot nou Ésser, ve a ser així l'hereu d'una raça antiga que reviu en ell, com ha viscut ella mateixa, en tota la cadena dels seus antecessors.

Des d'aquest punt de vista, és permès assignar a la Francmaçoneria un origen molt antic, ja que s'assembla a totes les confraternitats d'iniciats del passat.

Però sembla haver sortit de les primeres associacions de constructors, com pot jutjar-se, per la circumstància d'haver donat naixement a l'Art d'Edificar.

Els orígens de la Maçoneria

La Francmaçoneria no es dedica avui dia, als treballs materials, però deriva d'una confederació de picapedrers i arquitectes, les ramificacions dels quals es van estendre en l'Edat Mitjana sobre tota l'Europa occidental, transmetent-se el secret del seu art. Aquests constructors es conformaven amb els usos antics. Practicaven els ritus dels iniciats, que les llegendes corporatives fan remuntar a la més remota antiguitat.

Hem de guardar-nos de prendre a la lletra aquestes tradicions ingènues. Tenen molt de mitològiques i sovint un sentit al·legòric. (Segons una d'aquestes llegendes, Adàn hauria

estat rebut Maçó conforme als ritus de l'Ordre del Paradís pel pare Etern). És una manera de dir que la Francmaçoneria ha existit sempre, si no realment, almenys en estat latent, és a dir, que ella respon a una necessitat primordial de l'esperit humà.

Però és necessari reflexionar sobre la influència exercida primitivament per l'art de construir, per a formar-se una idea justa del rol civilitzador que les més antigues associacions han jugat necessàriament.

Aquestes associacions es van constituir, des del moment que l'Arquitectura es va convertir en un Art. Van ser cridats, sens dubte, a construir, els murs de les ciutats antigues. Aquestes muralles de defenses, construïdes amb pedres tallades, no han pogut ser, sinó obres d'obres exercitats i agrupats en tribus.

No han pogut estar, aquests artesans, sinó que associats i això per dues raons: per descomptat, perquè, tota construcció important, no pot ser obra d'individus aïllats, i segon, perquè la pràctica de l'art de construir, exigeix una iniciació professional.

És llavors evident, que, des dels temps més remots, els Maçons han format grups corporatius i que, per la força mateixa de les coses, s'han dividit en aprenentes, fadrins i mestres.

Quant a la seva missió civilitzadora, es manifesta sota un doble punt de vista: d'una banda, les ciutats protegides contra els assalts de la brutalitat, de la barbàrie, per sòlides muralles, es van convertir en centres de les activitats, en asils inviolables, reservats a una fracció més culta que les multituds de fora; d'altra banda, els Maçons van donar l'exemple d'associar-se en vista d'un treball comú.

Pot així, afinar-se que l'Arquitectura és la mare de tota civilització, i és, ajust títol, que els antics Maçons consideraven el seu art, com el primer i el més estimable de tots.

L'Art sagrat

Primitivament tot revestia un caràcter sagrat; però l'art de construir estava més particularment envoltat d'un caràcter diví. Els homes que a ell es dedicaven exercien un sacerdocí. Eren sacerdots a la seva manera. Tallant les pedres i arreglant-les per a construir els edificis, creien rendir un culte a la divinitat.

Tota construcció útil era santa, destruir-la era un sacrilegi, i les més antigues inscripcions amenaçaven amb la venjança divina a l'home impiu que destruís o ataqués els monuments.

Els constructors tenien una religió pròpia, enterament basada en l'art de construir. L'Univers era, als seus ulls, una immensa pedrera de construcció on cada ésser estava cridat a contribuir amb els seus esforços a l'edificació d'un monument únic. Es figuraven un treball incessant, que no havia començat mai i no havia d'acabar mai, però que construïa pertot arreu, segons les indicacions d'un mateix pla. D'aquí ve la idea de La Gran Obra, dedicada a la construcció d'un Temple Ideal, cada vegada més i més perfecte. D'aquí l'ús tradicional entre els Maçons de Consagrar els seus treballs A.: L.: G.: D.: G.: A.: D.:I' U.:.

Primeres dades històriques

Nosaltres no coneixem més que notícies precàries sobre les més antigues corporacions constructores dels pobles de l'Orient. Però és singular el trobar en les escriptures acàdies, l' "A" com signe de la síl·laba (Bou)... significa Fer, Construir. Si això no és més que una simple coincidència, és de tota manera significatiu i els maçons apassionats podran veure en això, un indicatiu de la remota antiguitat del seu símbol, doncs, els monuments Caldeus, on se'ls troba, es remunten a més de 4.500 anys abans de la nostra era.

Els autors desconeguts dels més antics llibres sagrats de la Xina, no ignoraven, per descomptat, el valor simbòlic del compàs i de l'escaire, insígnies del savi, que posseïa el secret i sabia conduir-se conforme a les instruccions del Primer Constructor.

En Egipte, el sacerdot ensenyava les ciències i les arts. Certs hierofantes s'especialitzaven en l'Enginyeria i l'Arquitectura. Els artesans posats als seus ordres no tenien dret a cap iniciativa.

Els Escultors i talladores de pedres, van ser més lliures a Síria. Van formar associacions religioses que van recórrer tota l'Àsia Menor, per a erigir pertot arreu temples, segons la conveniència dels diferents cultes.

És així que, per allà per l'any 1000 abans de Jesucrist, Hiram, rei de Tir, va poder enviar a Salomó els obrers necessaris per a la construcció del temple de Jerusalem, del palau real i dels murs de la ciutat. Aquests mateixos constructors van prendre part igualment, en la fundació de Palmira.

Més tard l'Arquitectura era exercitada en tota la Grècia pels Pontífexs de Dionís i Numa Pompilio va perfeccionar les seves organitzacions per allà per l'any 715 abans de l'era Cristiana.

La legislació romana va constituir els Col·legis de Constructors, encarregats d'executar tots els treballs públics. Aquestes corporacions tenien la seva autonomia i la llei els garantia nombrosos privilegis. Cadascuna d'elles practicava les seves cerimònies religioses particulars, apropiades als oficis que exercitaven els seus membres. Aquests exercitaven totes les professions necessàries a l'arquitectura religiosa, civil, militar, naval i hidràulica.

Aquestes laborioses confraternitats, es van espargar per tot l'imperi. Seguien la marxa de les legions romanes per a construir els ponts, els camins, els aqüeductes, els camps atrinxerats, les ciutats, els temples, els amfiteatres, etc. En fi, ells contribuïen a civilitzar als pobles vençuts, instruint-los en les arts de la pau. Van subsistir pròsperes fins a la invasió dels bàrbars.

En el segle tercer, Teofastro ens els descriu en els següents termes: "Seguin les tradicions de l'estatuària antiga, els escultors i talladores de pedra, viatjaven d'un costat a l'altre de la terra, amb els útils necessaris per a treballar el marbre, l'ivori, la fusta, l'or i els altres metalls. La matèria informe els abastava per a elevar els temples, segons models divins.

El Cristianisme

Les religions oficials es conformaven al geni del politeisme grec-romà; mentre aquest va regnar, ningú podia somiar en demanar compte a les corporacions arquitectòniques pel seus ensenyaments religiosos. Però, no va ser el mateix quan el Cristianisme va passar a ser la religió de l'estat, en temps de Constantí, i va pretendre fundar la unitat de culte i de creences.

El Suprem Arquitecte de l'Univers enquadrava amb el monoteisme, a qui semblava haver-se-li avançat. Però aquesta simplicitat, aquesta vaguetat propícia a les adaptacions contradictòries, no podien satisfer a la nova religió, que formulava dogmes imperiosos i precisos i per a qui, era del tot necessari que, des d'aquí i des d'ara se'ls sotmetessin.

Fidels a les seves tradicions, els constructors es van guardar de contrariar la fe oficial. Es van fer batejar, reservant-se l'adaptar el Cristianisme a les doctrines de la metafísica arquitectònica. Així va néixer una religió oculta, parent del Gnosticisme que s'absté curosament de tota manifestació exterior. Pel cap alt trobarem un indici, en aquesta singular facilitat, amb la que els artistes bizantins i coptes, es posaven indiferentment al servei de les diferents sectes cristianes i després a les musulmanes.

Exteriorment submises a l'absolutisme cristià, les associacions de constructors, van poder prosperar sota l'empara de l'Imperi de l'Orient, mentre que desapareixien a Occident submergides per la invasió dels bàrbars. Un període va venir, llavors, en que es va estar més preocupat de descobrir els monuments antics que d'edificar altres nous. El cristianisme, no obstant això, no va demorar molt en imposar-se als invasors. L'arquitectura religiosa va tornar a sorgir i noves escoles de constructors es van constituir a poc a poc. Elles van donar naixement a l'estil romànic.

Les Ordres Monàstiques

Durant molts segles, tota l'Europa occidental, va ser víctima de la brutalitat de guerrers ignorants, que no tremolaven més que davant dels fantasmes de les seves imaginacions grolleres. El clergat cristià, aplicant a això totes les tradicions dels sacerdots, va aprendre ràpidament, a dominar a aquests esperits inclinats als terrors supersticiosos. Va tenir la valentia d'amenaçar a aquests indomables conquistadors amb un Jutge Celestial, el rigor inflexible del qual no podia ser aplacat sinó per mitjà de piadoses donacions. Aquesta va ser, per a l'Església, una font inesgotable de riqueses.

Es va veure llavors el Cristianisme, envoltar-se d'un aparell fastuós. Després d'haver crescut en l'abnegació i en la pobresa, desitjava seduir per la magnificència. Els temples antics, abans saquejats per la cobdícia dels bàrbars, o demolits pel furor iconoclasta dels nous creients, hagueren de ser reconstruïts a la glòria del Déu dels Cristians. Com mai s'havia deixat enterament d'edificar, els procediments de la professió es conservaven entre els artesans; però quan es va tractar de construir els edificis apropiats a les exigències del culte cristià van faltar, per descomptat, els arquitectes.

Els monjos més instruïts foren cridats a estudiar l'arquitectura, i l'habilitat per a traçar els plànols no van demorar molt en afermar-se. Alguns abats, en particular aquells de la congregació de Cluny, van desplegar en aquestes matèries un veritable talent.

Rivalitzant entre ells, aquests abats no es van accontentar amb les construccions tècnicament

grolleres. Quan van voler passar dels simples murs de maó o de pedres tosques als de pedres tallades, els fou necessari formar veritables artistes, sobretot, quan l'ambició els va venir a copejar els esperits per la gosadia en el voltat, més i més complex.

El monjos es van veure obligats a associar-se, d'una manera permanent, amb “els llecs talladors de pedres”, que en qualitat de germans llecs, duïen hàbits i rebien subvenció del convent.

La Maçoneria Lliure

Entre els obrers sotmesos a la disciplina monàstica, els millor dotats adquirien els coneixements suficients que els permetien dirigir ells mateixos el treball dels seus companys. Es van formar així els arquitectes laics, amb un esperit molt més independent, que els donava més consciència de les seves capacitats i dels seus talents. La seva autoritat no va trigar molt a prevaler sobre la dels monjos, que van veure aviat a “les germanors constructores” sostreure's a la seva tutela. Les associacions autònomes, recordant a certs col·legis romans, van poder constituir-se.

Aquesta evolució, sembla haver-se realitzat, per descomptat en Llombardia, on les tradicions antigues romanien sempre vives, i van ser, per tant, més fàcilment ser reviscudes, per la mediació de Venècia, on la influència bizantina es feia sentir poderosament.

El que és segur és que la vila de Como, fou per molt temps el centre on afluien els artistes, desitjosos de perfeccionar-se en l'art de construir. Les seves ambicions eren la de ser iniciats en el secret dels “Magistri Comacini”, títol estès en el segle XI, d'una manera genèrica a tots els constructors.

Es pretén que en el desig de consagrar la seva independència, les associacions arquitectòniques laiques, unides entre elles pels vincles d'una estreta solidaritat, haurien sol·licitat del Papa el monopoli exclusiu per a la construcció de tots els edificis religiosos de la Cristiandat. Desitjant impulsar una empresa tan piadosa, la Cort de Roma, hauria pres les confraternitats de constructors sota la seva protecció especial, declarant que els seus membres havien de ser a tot arreu eximits dels impostos i del vassallatge. Aquestes serien les franquícies que es diuen atorgades per Nicolau III en 1277 i confirmades per Benet XII en 1334, que haurien valgut als protegits de la Santa Seu el nom de Francmaçons (fins a aquí, la prova documentada d'aquestes afirmacions atrevides, no ha estat proporcionada).

L'empara del Sobirà Pontífex, explicaria el favor que la Maçoneria lliure va trobar entre tots els prínceps cristians. En aquests temps de fervor religiós, aquests no podien experimentar, per altra banda, més que simpaties pels constructors d'esglésies, que es van repartir progressivament a França, en Normandia, Gran Bretanya, en Borgonya, després en Flandes i a la vora del Rin, penetrant des d'aquí en tot Alemanya. A tot arreu, aquestes associacions han deixat monuments d'un estil particular anomenat gòtic, o més exactament ogival. Obres mestres, a on la uniformitat de l'estil sembla ser

l'indici d'un acord internacional, mantingut durant segles entre els constructors, estesos en tota l'Europa occidental.

Això és el que ha fet dir a M. Hope en la seva història de l'Arquitectura: “Els arquitectes de tots els edificis religiosos de l'Església llatina, havien tret la seva ciència d'una mateixa escola central; obeïen a les lleis d'una mateixa jerarquia; es dirigirien en les seves construccions sota els mateixos principis de conveniència i de gust; mantenien entre si, a tot arreu, on se'ls enviava, una correspondència assídua, de manera que els menors perfeccionaments arriben a ser immediatament de propietat de la Corporació sencera i una conquesta de l'Art”.

Les Confraternitats de Sant Joan

Aquests Arquitectes de l'Edat Mitjana agradaven celebrar els solsticis, conforme als usos de les més antigues èpoques paganes. A fi de poder romandre fidels a les tradicions equívokes, sota el punt de vista cristià, van escollir com patrons els dos Sants Joanes, les festes dels quals cauen en èpoques solsticials.

Qui sap, si a l'abric d'aquesta elecció, l'antic culte de Jano va tornar a trobar adeptes més o menys conscients. El mateix que els dos sants solsticials, el déu de la doble cara, presidia l'entrada del sol en cadascun dels hemisferis celestes. Jano era, per altra banda, el geni de tots els començaments, tant dels anys com de les estacions, de la vida i de l'existència en general. Doncs, cal no perdre de vista que Començament es diu Initium en llatí. Els iniciats devien, doncs, veure la dignitat tutelar de la Iniciació en aquest immortal encarregat de guardar les portes (Janua), d'on ell separava als que no havien d'entrar. Una vara (vaculum) li servia per a això. Tenia, a més, una clau per a indicar que tenia dret per a obrir i tancar, revelar els misteris als esperits triats, o sostreure'ls a la curiositat dels profans indignes de conèixer-los.

Etimològicament, Joan, és veritat, no prové de Jano, però sí del hebreu Jeho H'annan, que es tradueix per “aquell a qui Jeho afavoreix”. El mateix verb ve en H'anniBaal o Annibal, que significa favorit de Baal. Però, Jeho i Baal, no són sinó nom o títols del Sol. Aquest, era considerat pels Fenici com un astre cremant, sovint homicida, els estralls del qual eren terribles. Els mistagogs (sacerdots grecs) d'Israel veïen al contrari, en ell, la imatge del Déu Llum que il·lumina les intel·ligències. Jeho H'annan, Johanes, Hehan o Joan, són així sinònims d'home il·luminat, a la manera dels profetes. El mateix que els artistes de les catedrals, instruïts sens dubte en les doctrines esotèriques molt antigues, el Pensador veritable o iniciat està, llavors, en el dret de anomenar-se “germà de Sant Joan”.

Anotarem, finalment, que Sant Joan Baptista se'ns presenta com el precursor immediat de la Llum redemptora o del Crist solar. És l'Aurora intel·lectual que, en els esperits, precedeix al dia de la plena comprensió. Aspra i rude, la seva veu ressonava a través de l'esterilitat del desert, despertant els ecos dormits. Els seus accents vehements sacsegen les mentalitats rebels i les preparen per a acollir les veritats que han de ser revelades.

Si l'esquerp Precursor representa, simbòlicament, a les descolorides blancors del matí, convé per oposició, representar a Sant Joan el Evangelista, com envoltat de la glòria purpurada del capvespre. Personifica la llum crepuscular de la tarda, aquella que

inflama al cel quan el sol desapareix de l'horitzó. El deixeble preferit del Mestre fou, en efecte, el confident de les seves llums secretes, reservades per a les intel·ligències escollides dels temps futurs. Se li atribuïx l'Apocalipsi, que, sota el pretext de descórrer el vel dels misteris cristians, els va disfressar (va encobrir) sota enigmes calculats per a arrossegar als esperits perspicaços més enllà de les estretors del dogma. També, és de la tradició Joanista, que s'han aprofitat totes les escoles místiques que, sota el vel de l'esoterisme, han aspirat a l'emancipació del pensament. No oblidem, en fi, que el quart Evangeli comença per una introducció d'un alt abast iniciàtic, sobre el qual es va prestar durant molt temps, el jurament maçònic. La doctrina del Verb fet carn, és a dir, la Raó divina encarnada en la Humanitat, es remunta per altra banda, segons Plató, a les concepcions dels antics hierofantes. En aquestes condicions, el títol de Lògies de Sant Joan, convé millor que qualsevol altre, als tallers, on els intel·ligents, després d'haver estat preparats per a rebre la llum, són conduïts a assimilar-la progressivament, a fi de poder-la reflectir al seu torn.

Canonitzacions Equivocades

Seria una temeritat afirmar que els dos Sant Joan representen únicament el simbolisme iniciàtic. Pot ser que ells corresponguin a personatges que realment hagin existit. Altres Sants, per contra, no gaudeixen del seu privilegi celestial, només perquè van ser, en temps passats, extrets del calendari pagà. En el seu "Origen de tots els Cultes", Dupuis és molt explícit en això:

Els Grecs, diu, honraven a Bacchus (Bacus) sota el nom de Dionís o de Denis. Era considerat com el cap i el primer autor dels seus misteris, així mateix com Eleuthère (Eleuterio). Aquest últim nom era també un epítet que li donaven i que els llatins han traduït per Lliure. Se celebraven en el seu honor dues festes principals, una a la primavera, i l'altra en l'estació de les veremes. Aquesta última, era una festa rústica, celebrada en el camp, en contraposició a la festa de la Primavera anomenada festa de les ciutats o urbana. Van agregar un dia en honor de Demetri, rei de Macedònia, que tenia la seva cort en Pella, prop del golf de Tessalònica. Bacus, era el nom oriental del mateix Déu. Les festes de Bacus, havien de ser anunciades en el calendari en els següents termes: "Festum Dionysii, Eleutherii, Rustici". Els nostres bons freres han fet tres sants, Sant Denis, San Eleuterio i Sant Rústic, els seus companys. Anomenaven a l'endemà: Festa de Demetri, fent-lo un màrtir de Tessalònica. Agreguen que va ser Maximilià qui ho va fer matar, com a conseqüència de la seva desesperació per la mort de Lyaes, i Lyaes és un nom de Bacus, així com Demetri. Es va col·locar l'avant vespre de la festa de San Bacus, fent-lo també un màrtir de l'Orient. Així, aquells que vulguin llegir el calendari llatí o el breviari que guia al nostre clergues en la celebració dels sants, de les festes, veuran el 7 d'Octubre Festum sancti Demetri; i el 9, Festum sanctorum Dionysii, Eleutherii et Rusticii. Han posat diversos epítets i noms a la denominació d'un mateix Déu, Bacus, Dionís, o Denis, Liber o Eleuteri.

Bacus es casà amb Zephir o el vent suau, sota el nom de la nimfa Aurora. I bé: dos dies abans de la festa de Denis o de Bacus, se celebrava la de L'Aurora Plàcida o de Zephir, sota el nom de Santa Aurora i de San Plàcid.

Les Sàtires contra l'Església

En quina mesura han pogut influir les reminiscències de l'antiguitat, en l'estat de l'ànima dels constructors de l'Edat Mitjana? La qüestió és difícil de resoldre, però és evident que ells estaven animats d'un esperit singularment inquiet.

Per descomptat, en l'aspecte religiós, pretenien no dependre sinó directament del Papa i eren profundament irrespectuosos de la jerarquia eclesiàstica. La seva audàcia s'ha manifestat moltes vegades per caricatures que no temien tallar en la pedra mateixa de les catedrals.

Un monjo i una religiosa, representats en la més inconvenient de les actituds, decoren l'Església Sant Sebaldus en Nuremberg i aquest tema escabrós es repeteix entre uns altres en una gàrgola del museu de Cluny.

En la galeria superior de la Catedral d'Estrasburg, una tropa d'animals és conduïda per un ós que duu la creu. Un llop amb un “ciño prendido”(?) i precedit d'un porc i d'un carner carregat de relíquies, desfilen piadosament mentre un ase diu missa en l'altar.

Revestit d'ornaments sacerdotals, una guineu resa a Brandenburg davant una manada d'oques.

Els exemples d'aquesta naturalesa abunden. Es troben judicis bastant subversius i entre els condemnats figuren sovint personatges coronats o mitrats. El Papa mateix amb la tiara i envoltat de cardenals ha estat lliurat a les flames eternes sobre la catedral de Berna.

Aquests indicis fan suposar que la iniciació conferida secretament als membres de les confraternitats de Sant Joan no es referia únicament als procediments materials de l'art de construir.

Certes escultures iròniques poden haver estat inspirades sens dubte, per les rivalitats que, en totes les èpoques, han sorgit entre les ordres monàstiques i els clergues seculars; però unes altres, traduïxen manifestament el pensament íntim d'un artista singularment emancipat per a la seva època.

L'Alquímia

Si ens preguntem, de quina font ha pogut provenir en l'Edat Mitjana, una estranya inspiració mística secretament hostil a l'Església, hauríem d'arribar a recordar el prestigi que gaudia llavors la Filosofia Hermètica. Sota el pretext de cercar la Pedra dels savis, els adeptes, és a dir, els lliures pensadors, es dedicaven en realitat, a estudiar els secrets de la naturalesa. Aprofundien, indiferentment les obres de tots els filòsofs ja fossin Grecs, Àrabs o Hebreus. Aquest eclecticisme havia de conduir a doctrines tan poc catòliques, en el sentit corrent de la paraula, que hagués estat una imprudència exposar-les en altra forma que, sota el vel d'al·legories i símbols.

La transmutació del plom en or, va venir a ser el tema de dissertacions molt sàvies, a on la metafísica religiosa tenia més cabuda que la metal·lúrgica o la química. La Gran Obra aspirava a realitzar el benestar de la humanitat o del gènere humà, gràcies a una reforma progressiva dels costums i de les creences. La lectura atenta dels tractats

alquimistes, posteriors al Renaixement, no deixen subsistir cap dubte referent a això, perquè l'estil dels deixebles d'Hermes es va fer menys enigmàtic, quan va disminuir per a ells el perill d'explicar-se lliurement.

L'antiga arquitectura sagrada, era llavors essencialment simbòlica. Des del plànol de conjunt d'un edifici, fins als menors detalls de la ornamentació, tot havia d'estar ordenat segons certs nombres místics i les regles d'una geometria especial, coneguts solament pels iniciats.

Les figures geomètriques donaven lloc, en efecte, a interpretacions sobre les quals es basava una doctrina secreta, que pretenia arribar a la clau de tots els misteris. És així que, els constructors de catedrals han provat per les seves obres, que estaven instruïts en aquestes tradicions filosòfiques, de les quals els alquimistes eren alhora detentors.

No es podria determinar, en quina mesura aprofitaven els uns dels altres, els seus coneixements iniciàtics. Sempre s'ha dit que l'Hermetisme, comunament inspirava als talladores de pedres, en l'elecció dels seus motius de ornamentació. Els Alquimistes, per altra banda, no ignoraven el significat que els Maçons donaven als seus útils.

Res és més significatiu, referent a això, que un gravat del tractat intítulat L'Azoth, o, la manera de fer l'or ocult dels filòsofs, del Germà Basili Valentín. Es veu en ell, un personatge amb dos caps, que, en la mà dreta té un compàs i en l'esquerra una escaire. És l'hermafrodita alquímic, que uneix l'energia creadora masculina a la receptivitat femenina, associant, en altres termes, el Sofre amb el Mercuri, o l'ardor temerari de la columna B a l'estabilitat ponderada de la columna J. Està dempeus sobre el drac, que simbolitza el quaternari dels elements, dels quals l'iniciat ha de triomfar en el curs de les seves proves, (pàg. 25 del llibre).

La Decadència de les Corporacions

Fent-se rica i poderosa, l'Església va tenir necessàriament que corrompre's. Va arribar una època en la qual l'alt clergat, lliurat a totes les intrigues de la política, presumia d'un luxe d'allò més insolent i ni àdhuc, es prenia la molèstia de dissimular la corrupció dels seus costums.

Els fidels s'escandalitzaven. El seu antic fervor va ser reemplaçat pel dubte i nombroses heretgies van poder arrelar-se en els esperits. Això fora l'aurora del despertar intel·lectual que es preparava.

Aquest nou estat d'ànim, va tenir la seva repercussió en l'arquitectura religiosa. Les donacions es van fer escasses. A força de construir Esglésies, les havia pertot arreu i els membres de les confraternitats de Sant Joan trobaven cada vegada menys on emprar el seu talent. S'havien especialitzat a l'excés en l'estil anomenat Gòtic, ja passat de moda. Després va venir el cisma de Luter, que desencadenant terribles guerres religioses, va acabar de desorganitzar les antigues corporacions de constructors.

Amenaçaven desaparèixer sense deixar més que vagues rastres documentats, però afirmant el seu passat poderós pels monuments incomparables, que s'imposaran sempre a l'admiració de la posteritat.

La Càbala

no tot havia de perdre's. Una transformació es preparava, provocant per descomptat, un moviment intel·lectual del més alt interès.

Mentre les querelles del dogma dividien els esperits, els més bel·ligerants van voler aprofundir imparcialment les qüestions religioses. Van arribar així a estudiar, especialment, la metafísica religiosa dels jueus. Aquests, pretenien estar en possessió d'una doctrina secreta que es remuntava fins a Moisès; era als seus ulls la tradició per excel·lència, anomenada Qablalah en hebreu. Es tractava, en realitat, de conceptes derivats, en bona part del Gnosticisme alexandrí, i derivats per tant del patrimoni de l'antiga iniciació. Les seves característiques consistien a fer ressaltar la concordança fonamental de les religions.

Les seves fantasies místiques van tenir per efecte pràctic el de suggerir la idea d'una filosofia que reunís indistintament els fidels de tots els cultes, sense obligar-los a renegar de les seves creences particulars.

Eminents pensadors, en comunió de voluntats els uns envers els altres, van dedicar tota la seva energia cerebral a especulacions d'aquesta classe, ho que va portar com resultat, una tensió particular en l'atmosfera mental del segle XVII.

Els Rosacreus

L'excés del mal porta el remei. Els estralls del fanatisme cec havien de conduir al despertar d'una regeneració universal, pel amor i per la ciència. Cap a 1604, una associació secreta, va desitjar cridar al cristianisme a la intel·ligència dels seus misteris i ensenyar al món les lleis de la fraternitat.

Els afiliats havien escollit per emblema una rosa fixada sobre una creu i referien la llegenda d'un cert Cristian Rosenkreuz, del que pretenien continuar la seva obra. Es va parlar molt d'ells i, perdent-se en les nebulositats de l'hermetisme i de la teosofia, van assolir excitar les imaginacions i sembrar gèrmens, l'eclosió dels quals, no havia de fer-se esperar.

NOTA: L'Ordre Rosa-Creu no va estar mai organitzada en societat. S'és considerat membre d'ella, pel sol fet de posseir certs coneixements. Els germans de la Rosa-Creu no es reunien per a deliberar o treballar en comú. S'acontentaven amb mantenir entre ells correspondència epistolar i amb comunicar-se el fruit dels seus estudis.

La Francmaçoneria Moderna

La concepció d'un ideal (Columna B.) roman estèril mentre faltin els mitjans pràctics per a la seva realització (Columna J.). Les aspiracions generoses dels filòsofs, no podien entrar en acció sinó sota l'ajuda d'una organització positiva. L'esperit o l'ànima, res poden, si no disposen d'un cos com instrument d'execució

Allà, en l'època que gràcies als rosacreus i a altres místics, una entitat espiritual surava en l'aire ansiosa d'encarnar-se, un organisme propici, vingué a oferir-se'l.

No tenint més raó de ser, les antigues confraternitats maçòniques estaven pertot arreu dissoltes, excepte a Gran Bretanya i a Irlanda, on sempre ha regnat un esperit favorable a la supervivència de tota tradició antiga i respectable. Per la força d'un hàbit impregnat en els costums, les associacions de Maçons lliures i acceptats, subsistien encara en el segle XVII en diversos centres dels tres regnes insulars. Era notòriament públic que els maçons lliures, es reconeixien entre ells per certs signes, que estaven obligats sota jurament a guardar-los en secret. Es sabia, igualment, que en totes les circumstàncies de la vida estaven obligats a prestar-se ajuda recíproca. Després de la seva decadència, sota el punt de vista de l'exercici de l'art de construir, la pràctica de la solidaritat va venir, en efecte, a ser l'objecte essencial d'aquestes confraternitats. Es va estendre llavors, la moda de fer-se acceptar com membre honorari, i les lògies maçòniques es van mostrar molt assequibles als “gentelmen” que no manejaven professionalment la paleta, de tal manera que els de l'ofici, es desinteressaven més i més d'una institució que no responia a les seves necessitats pràctiques. Els maçons acceptats, van anar així, a poc a poc sent tan nombrosos com els maçons lliures i des del començament del segle XVIII estaven francament en majoria.

Fou en aquest moment quan es va prendre una resolució d'importància extrema. Aquesta va tenir per resultat, fer renunciar a les empreses materials de l'antiga maçoneria professional, anomenada operativa, per oposició a la nova Maçoneria purament filosòfica dita especulativa.

Així va néixer la Maçoneria Moderna, que va prendre dels constructors de l'Edat Mitjana un conjunt de formes al·legòriques i de signes enginyosos, de regles de bona disciplina i tradicions de fraternal solidaritat, a fi d'aplicar aquest conjunt, a l'ensenyament d'una arquitectura social, esforçant-se a construir el benestar humà, pel perfeccionament intel·lectual i moral de l'individu.

Elies Ashmole

La Maçoneria moderna, responia a una necessitat sentida en tota l'Europa, pels esperits més nobles. Es va espargir amb tanta rapidesa que semblava un prodigi. Així, quan més tard s'ha volgut remuntar fins al seu origen, no es va poder escapar a la idea que, semblant a Minerva que sorgeix armada del cervell de Júpiter, la concepció maçònica havia hagut de ser ideada per algun pensador genial.

A fi de descobrir el fundador d'una tan meravellosa institució, els Maçons anglesos del segle XVII van ser passats en revista. Es va saber així que el 16 d'Octubre de 1646, un savi antiquari adepte a l'hermetisme i als coneixements secrets, en aquells moments en voga, va ser rebut maçó en Warrington, petita vila del comtat de Lancaster. No va haver necessitat de més, per a erigir a Elies Ashmole, com el nom del personatge, heroi de llegendes. Se li va atribuir tot el mèrit de la reforma verificada. Segons el G.: Ragon, i altres historiadors, seria ell, el Rosa-Creu, que hauria imprès un caràcter iniciàtic als primitius rituals obrers. Això no és veritat; la influència que aquest

afecionat a les ciències ocultes va exercir sobre la Francmaçoneria és nul·la. Desenganyat, segons sembla, per la naturalesa dels “misteris” que li van ser revelats en la iniciació, no va reaparèixer en la Llotja sinó al cap de 31 anys després, el 11 de Març de 1682, per la segona i última vegada de la seva vida, com ho testifica el seu “diari” que mai va deixar de dur, amb una escrupolosa minuciositat.

La Primera Gran Llotja

Contràriament al que, en bona lògica, és permès figurar-se, els documents positius ens mostren l'organització de la Maçoneria moderna, naixent inconscientment. Les més grans coses poden, en efecte, ser engendrades per individus que no tenen cap sospita de l'abast dels seus actes.

Així va ser el cas dels maçons londinencs que el 24 de Juny de 1717 es van reunir per a celebrar la festa tradicional de Sant Joan Baptista. Eren membres de quatre llotges que duïen una vida poc pròspera, que per a no desaparèixer definitivament, van decidir romandre units sota una autoritat oficial. Com cadascuna de les lògies estava presidida per un Mestre (per a distingir-lo d'altres Mestres), li van donar l'epítet de Venerable o, ho anomenaven el Mestre de la Sielle, i van donar-li el títol de Gran Mestre al president del nou grup, que es va dir Gran Llotja. A més, és possible, que aquests noms fossin adoptats des de 1717, però la principal preocupació que van tenir aquell any, va ser la de reunir-se en nombre suficient, en el proper solstici d'estiu.

El primer Gran Mestre va ser Antoni Sayer, home fosc, de condició molt modesta. Va ser escollit mancant altre millor. Es van apressar en 1718 a donar-li com successor a Jordi Payne, burgès acomodat, que no havia assistit a la reunió anterior. El pròxim triat va ser Joan Teòfil Desaguliers (nascut en la Rochelle el 12 de Març de 1683, fill d'un pastor calvinista que es va refugiar a Anglaterra, a conseqüència de la revocació de l'Edicte de Nantes l'any 1685), doctor en Filosofia i en Dret, membre de la Societat Real de Ciències de Londres. Després d'haver complert un any de Gran Mestre, aquest distingit físic va restituir el Mallet al G.: Payne mancant un personatge més il·lustre.

Per a consagrar el prestigi de la Gran Llotja, era important posar al seu cap, un home de qualitat. Així els maçons de Londres van satisfer els seus desitjos, quan en 1721, La seva Gràcia, el Duc de Montagu, es va dignar acceptar la dignitat de Gran Mestre. Aquesta elecció va tenir el millor efecte, sobre el món profà. Va arribar a ser de bon to, pertànyer a la Societat de Francmaçons, universalment considerada com una companyia distingida.

El Llibre de les Constitucions

Les modificacions fetes als règims de les antigues confraternitats de constructors, van donar lloc a la promulgació d'un nou Codi de la llei Maçònica. La redacció li va ser confiada al G.: James Anderson i l'obra es diu “El llibre de les Constitucions dels Maçons Lliures, que conté la història, càrrecs i regulacions de la més antiga i molt respectable Fraternitat”. “Allí es diuen en 90 (pàgines?, el) que concerneix a Déu i la religió”.

“Un Maçó està obligat pel seu compromís a obeir la llei moral i si comprèn bé l'Art no serà mai un estúpid ateu ni un llibertí irreligiós”.

“Encara que, en els temps passats, els Maçons estaven subjectes, en cada país a practicar la religió d'aquest país, allà o fos que anés, es va estimar que era més oportú, en endavant, no imposar-lis altra religió que aquella que tots els homes estan d'acord i deixar-los llibertat quant a les seves opinions particulars. És suficient que siguin homes bons i lleials, gent d'honor i probitat, qualssevol que siguin les confessions o conviccions que els distingeixin”.

“Així, la Maçoneria serà el centre d'unió i el mitjà d'establir una sincera amistat entre persones que, fora d'ella, estarien constantment separades les uneixis de les altres”.

Quant a l'autoritat civil, suprema o subordinada, llegim: “El Maçó és un subjecte pacífic sotmès al poder civil, en qualsevol lloc que resideixi o treballi; no ha d'estar mai implicat en complots o en les conspiracions contra la pau i la prosperitat de la Nació, ni comportar-se incorrectament pel que fa als magistrats subalterns, doncs la guerra, l'efusió de sang i les insurreccions han estat, en tot temps, funestes per a la Maçoneria”.

“Si algun Germà s'alça contra l'Estat, és necessari guardar-se d'afavorir la seva rebel·lió, tenint-li compassió com a un desgraciat. Si ell no està per descomptat convicte de cap altre crim, la lleial confraternitat, encara que sense afavorir la rebel·lió, a fi de no dur ombres al govern establert, ni donar-li un motiu de desconfiança política, no ho expulsaria de la Llotja, romanent indissolubles els llaços que a ella ho uneixen”.

L'article VI que tracta “de la conducta en Llotja” recomana, en fi, “Que les vostres disputes o les vostres querelles no franquegin mai el llindar de la Llotja; evitar, sobretot, les controvèrsies sobre les religions, les nacionalitats o la política, atenent que en la nostra qualitat de Maçons, no professem sinó la religió universal ja esmentada. Som, també, de totes les nacions, de totes les llengües, de totes les races, i si excloem tota política és perquè ella, no ha contribuït mai en el passat a la prosperitat de les Llotges i no contribuirà majorment en l'avenir.

Els Principis Fonamentals de la Francmaçoneria

A la llum dels extractes que precedeixen, la Francmaçoneria moderna se'ns presenta com una associació d'homes escollits, la moralitat dels quals ha pogut ser tan bé comprovada, que sentint-se completament segurs els uns dels altres, podien practicar entre ells una fraternitat sincera i sense reserves.

Aquests homes, reconeguts com bons, lleials i probes, estan obligats a evitar, amb la major cura, tot allò que pogués dividir-los. Els està especialment prohibit discutir sobre les seves conviccions íntimes, tant religioses com polítiques. La virtut característica ha de ser en tot cas la Tolerància.

Per a ser tolerant, és indispensable adquirir idees àmplies i elevar-se per sobre la petitesa de tots els prejudicis. “La Francmaçoneria s'esforça, en conseqüència, a emancipar els esperits; es dedica, en particular, a llibertar-los dels errors que mantenen la desconfiança i l'odi entre els homes. Aquests, als seus ulls, no han de ser estimats més

que en raó del valor efectiu que ells tenen de les seves qualitats intel·lectuals i morals”. Tota altra distinció de creença, de raça, de nacionalitat, de fortuna, de rang o de posició social ha d'esborrar-se del si de les reunions maçòniques..

Extensió Ràpida de la Francmaçoneria

El codi maçònic redactat i imprès per ordre de la Gran Llotja d'Anglaterra, va rebre la seva aprovació solemne, el 17 de Gener de 1723. Ha estat considerat després, com el document que determina les normes característiques de la Francmaçoneria moderna. La seva importància és, doncs, cabdal, ja que tota organització que s'aparti dels principis en els quals va ser inspirada deixa, per això, de ser maçònica.

El llibre de Anderson va permetre, per altra banda, fer conèixer la nova confraternitat, que responia a les aspiracions, alhora les més nobles i les més generoses. No va demorar gran cosa a exercir una veritable fascinació sobre un bon nombre d'esperits selectes. Es va veure afluir, en particular, els pensadors que estaven llavors enamorats de la doctrina del Humanitarisme. No era aquesta una fórmula, una organització, que s'oferia espontàniament, per a revestir amb un cos tangible les concepcions, fins a les nebulositats dels filòsofs? Ara que el sectarisme i la intolerància acaben de posar a Europa a sang i foc, (Primera Guerra Mundial) haguérem d'apreciar molt, l'altura de mires de que la Francmaçoneria va donar prova en matèries de religió i de dogmatisme, no menys que el concernent a les dimensions polítiques. A la puresa dels principis i a l'elevació de les tendències s'associava, en fi, certs aspectes misteriosos i impenetrables, la seducció dels quals no va ser menys poderosa.

En aquestes condicions, les Llotges es van multiplicar molt ràpidament, per descomptat, a Anglaterra, a Escòcia i a Irlanda, després en el continent, per a arribar, finalment, fins als confins del món civilitzat.

Al principi, és cert, les Llotges no es fundaven sempre en virtut dels poders formals, emanats de la primera Gran Llotja. Tot mestre-maçó, regularment iniciat a Anglaterra, es creia amb el dret de propagar en l'estranger la llum maçònica. Amb aquest objecte, s'ajuntava, quan era possible, amb altres maçons i procedia amb ells a les iniciacions, segons les formes ritualístiques. En rigor, iniciaven només amb la seva autoritat privada, a un profà que ell estimava digne d'aquest favor; després, entre ells dos, procedien a la iniciació d'un nou adherent, fins a constituir una Llotja Simple, destinada a arribar a ser després Justa per l'associació de dos nous membres i finalment Perfecta quan el seu efectiu arribava o sobrepassava de set.

Una Llotja podia treballar encara que el local no fos convenientment tancat i a l'abric de tota indiscreció. Certes figures traçades amb guix sobre el pis, bastaven per a transformar en santuari qualsevol local.

És fàcil concebre que Llotges tan fàcilment formades, hagin pogut desaparèixer amb igual facilitat, sense deixar rastres documentats de la seva activitat. També la història de la introducció de la Francmaçoneria en els diferents països, es troba envoltada molt sovint en una profunda foscor. Amb freqüència es reduïx a narracions equívocues, l'exactitud de les quals, resulta impossible de comprovar.

La Maçoneria Anglosaxona

Des que un gran senyor es va posar al capdavant de la Gran Llotja d'Anglaterra, va assegurar immediatament la seva prosperitat. Dotze Lògies solament havien pres part, el 14 de Juny de 1721, en l'elecció del duc de Montagu. Tres mesos després havien 16 i per fi d'any, 20. En 1725, 49 Lògies van estar representades en la Gran Llotja.

El que va fer sobretot buscar, per altra banda, la iniciació maçònica, és que ella conferia en certa manera empremta de respectabilitat. El públic anglès manifestava, no obstant això, certa desconfiança sobre una societat tan indiferent en matèries de religió. A fi de donar confiança, els Francmaçons no van trigar a demostrar en totes les coses una escrupolosa ortodòxia anglicana.

Un moviment es va dissenyar en aquest sentit poc després de 1723: molts esperits porucs es van escandalitzar de les innovacions consagrades pel llibre de les Constitucions. Aquest tenia als seus ulls el greu error de no fer cap creença obligatòria, encara que tradicionalment, tot maçó tenia el imperiosos deure ser “fidel a Déu i a la Santa Església”.

Geloses de la seva autonomia, moltes de les Llotges van refusar reconèixer a la Gran Llotja de Londres una autoritat que ells pretenien que era usurpada.

Per aquesta causa i sota altres pretextos, es va produir en el si de la Maçoneria anglesa una serie de divisions que, van tenir per consegüent a partir de 1751, oposar-se cara a cara dues Grans Lògies rivals.

La més nova d'aquestes Llotges no va ser pràcticament constituïda sinó en 1753. Els seus adherents es vanagloriaven de ser adeptes als antics usos i es cridaven ni més ni menys que Antics Maçons per oposició als Moderns Maçons, encara que la Gran Llotja, era en realitat la més antiga ja que es remuntava a 1717.

Això és el que els historiadors han anomenat el Gran Cisma. La constitució dels Antics exigiria la creença en Déu. En el seu ritual abundaven les oracions i múltiples cites bíbliques, tant com les fórmules piadoses. Tenia també un grau suplementari: el de l'Arc Real.

En aquestes condicions, està explicat l'esperit que regnava entre els Anglosaxones: la competència dels Antics havia de ser fatal per als Moderns. A fi de no desacreditar-se enterament en el seu propi país, aquests van haver de cedir, capitulant a poc a poc sobre la major part dels principis, que en els seus començaments havien seduït als millors pensadors d'Europa.

De reacció en reacció, els Moderns van arribar finalment, a no diferenciar-se dels Antics, més que en detalls rituals. No havia cap obstacle seriós per a la fusió de les dues Grans Lògies angleses, que en 1813 es van unir per a constituir la Gran Llotja Unida d'Anglaterra.

El Començament de la Masoneria a França

Pot ser que els refugiats anglesos s'hagin dedicat als treballs maçònics a França, més o menys en 1649, data de la condemna a mort i de l'execució de Carles II. És possible que entre aquells que freqüentaven la cort de Saint Germain, o tal

vegada entre els oficials dels regiments irlandesos, al servei del Rei de França, haguessin Maçons acceptats. Es van reunir alguna vegada, en la forma consagrada, per a “tenir llotja” segons l'ús de l'època? Això és molt possible, però nosaltres ens manquen fins a avui dia, proves documentades.

De tota manera, no es tractava de fundació de lògies permanents, que només es van reunir periòdicament a partir del primer quart del segle XVII. Encara, que res es pot afirmar quant a les primeres lògies, que van ser regularment constituïdes en el Continent: “L'Amitié et Fraternité”, Ordre de Dunkerque (actualment Llotja Núm. 313 de la Gran Llotja de França) i “La Parfaite Union”, Ordre de Mons, reclamen la primícia, i pretenen tant la una com l'altra, ser fundades en virtut de la constitució dictada pel duc de Montagu en 1721 .

Desgraciadament, les actes de la Gran Llotja de Anglaterra, no fan cap esment referent a això.

En París, es fan remuntar les primeres reunions maçòniques a l'any 1725. Un grup d'anglesos, al front dels quals estava Carles Raclyffe, que va devenir després Lord Derwentwater, des de la decapitació del seu germà menor (James Raclyffe, executat a Londres el 14 de Febrer de 1716), el cavaller Maclean (del que els francesos van fer Maskelyn) i Francesc Huguerty, cadet del regiment Dillon, semblen haver pres el costum de reunir-se en el carrer de Boucheries, a casa d'un comerciant anglès anomenat Hure la botiga del qual, es deia “Louis D'Argent”. Aquesta llotja no va poder constituir-se sinó de motu propi, és a dir en virtut dels drets que els seus fundadors creien tenir per la seva iniciació i no va pretendre potser donar-se un títol distintiu. Sembla, no obstant això, que va ser posada sota el patrocini de Sant Tomàs de Canterbury. Composta gairebé exclusivament de refugiats jacobins no va tenir relació alguna amb la Gran Llotja de Londres, l'autoritat central de la qual, tendia a espargir-se.

El 7 de Maig de 1729, Andreu Francesc Lebreton va ser mestre d'una Llotja que es reunia en el carrer de la Boucherie “A la Ville de Tonnerre” en casa de Debure. Aquesta va ser la Llotja “Sant Tomàs” o “Luis D'Argent”, que el 3 d'Abril de 1732 es va fer concedir una carta regular sota el Núm.90, pel vescomte de Montagu, llavors Gran Mestre de la Gran Llotja d'Anglaterra.

D'aquesta Llotja es va desprender una altra el 1 de Desembre de 1729, que va prendre el nom del seu fundador Costown, cridat Costaud, que va prendre després el nom de “Loge donis Arts Sainte Margueritte”.

Una quarta Llotja va ser constituïda en 1735, en el carrer de Bussy en la casa d'un comerciant anomenat Landelle. Es va dir “Llotja d'Aumont”, en la qual el duc d'aquest nom va ser rebut.

El Treball Maçònic segons la Concepció Anglesa

Els Maçons anglesos no han experimentat la necessitat d'imprimir als seus treballs un caràcter particularment filosòfic. Animant o avivant les discussions en el si de les Lògies, temen

contravenir a l'esperit de fraternitat que la Francmaçoneria té per missió essencial de propagar i mantenir. Han cregut sempre que només és necessari practicar en les Lògies, el ritual i res més. En el curs de les seves reunions, es limitaven a procedir escrupolosament, segons totes les fórmules a la realització dels treballs.

Com això és una ocupació monòtona, comunament fastigosa i sempre àrida, la compensaven cada vegada amb un àpat que estimaven bé guanyat. En les cerimònies ritualístiques s'observava la disciplina més perfecta; cadascun es mantenia correcte, solemne i digne, sense permetre's canviar ni una paraula amb el seu veí, però quan els obrers eren cridats a passar del treball al refrigeri, i tancats en el temple, els treballs eren reoberts sota altres formes en entorn de la taula del banquet, tota etiqueta desapareixia, la més franca cordialitat s'establia entre els comensals i era amb el got en la mà, com la fraternitat es manifestava veritablement expansiva.

Era per això que les Lògies parisenses, que no van conèixer altra forma de treball, es reunien invariablement en els restaurants, entre els quals no faltaven els que desitjaven explotar la situació fent-se rebre maçons per a adquirir el dret de tenir Llotges en el seu establiment.

El Mestre de la Llotja, que venia a menjar i a beure, amb una tendència natural a preocupar-se sobretot dels seus interessos comercials, feia perdre al treball maçònic la dignitat que li és pròpia. Això va conduir després a greus abusos. Certes Llotges van donar lloc a crítiques molt justificades. S'admetia a qualsevol candidat amb la condició que pogués subvenir a les despeses de la iniciació, però el treball de la masticació era essencial i la instrucció maçònica es reduïa a paraules grotesques desproveïdes de sentit iniciàtic, que encara es persisteix en el seu ús en els banquets de l'Ordre La Igualtat.

No es cercava, no obstant això, el fer-se Maçó, encara en les Llotges irregulars pel sol fet de tenir bons menjars. El que fascinava, sobretot, en la institució era la pràctica de la igualtat. Se sabia que, a l'empara del nivell maçònic, els més grans senyors fraternitzaven sense reserves amb aquells que llavors eren cridats vilans. En el si de les Llotges es trobava realitzat l'ideal d'una vida més perfecta. Les castes s'esborraven l'individu no era apreciat sinó com home, és a dir en raó del seu valor real, fent abstracció de les seves condicions de naixença.

La Francmaçoneria va venir a oferir, així, un excel·lent terreny de cultiu per a ferment de les idees revolucionàries.

El govern de Lluís XV no estava equivocacat. No s'havia immutat mentre eren només estrangers els que es reunien més o menys misteriosament.

Quan personatges de l'alta noblesa francesa es van ajuntar amb ells no es va pensar encara en vigilar-los. Però, des que es va saber que els vilans s'associaven, sota el sostre de la Maçoneria amb la gent de condició, l'autoritat va considerar com particularment sospitosos el misteri amb que els Maçons s'obstinaven en tancar-se.

Des de llavors, les Llotges, van ser vigilades per la policia, que va ser impel·lida a prendre, en aquest sentit, una sèrie de rigoroses mesures. Res es va aconseguir: el moviment estava llançat. La intervenció oficial, els arrests brutals, les multes infligides als locals on es rebien als Maçons no feien més que soroll i reclam.

Es van fer esforços per a redoblar les precaucions. Els esperits descontents, van estimar com un atractiu l'afrontar qualsevol perill i prendre part en els centres de conspiracions.

Els Primers Grans Mestres

Cap a la fi de 1736, els membres de quatre Lògies parisenques, reunits en nombre d'uns seixanta, van procedir per primera vegada a l'elecció d'un Gran Mestre. L'escrutini va designar a Carles Radcliff, comte de Derwentwater, Parell d'Anglaterra, que va succeir al cavaller escocès Santiago Hèctor Maclean; el qual, després de molts anys, va ocupar el lloc de Gran Mestre, probablement en la seva qualitat de ser el Mestre més ancià. Preparant-se per a abandonar França, se suposa que Lord Derwentwater es va dirigir a Roma al costat del pretendent Carles Eduard, amb qui va desembarcar a Escòcia el 27 de Juny de 1745. Fet presoner després de la batalla de Culloden (27 Abril 1746) desastrosa per a la causa dels Stwards, va ser decapitat el 8 de Desembre de 1746, compartint així la sort del seu germà major. El nou Gran Mestre va convocar per al 24 de Juny de 1738, una assemblea amb el propòsit que es triés successor. S'havia acordat que el lloc de Gran Mestre seria des d'ara reservat a un francès, triat "ad vitam". Havent estat informat el Rei, va amenaçar amb la Bastilla a aquell dels seus súbdits que es permetés acceptar aquest càrrec. Lluís de Pardaillan de Gondrin, duc d'Epéron, havent estat triat, es va fer proclamar "Gran Mestre General i perpetu dels Maçons en el regne de França".

Lluís XV no es va atrevir a perseguir a aquest Parell de França. Així i tot, el Lloctinent de policia, Hérault, va voler incorporar-se a una reunió de Francmaçons que presidia precisament el duc d'Andin. Aquest es plantà sense vacil·lacions davant del cap de la policia i, empunyant l'espasa, li va intimar amb ordre de retirar-se. Aquest incident va servir molt a la propaganda maçònica.

L'enèrgic Gran Mestre va morir, desgraciadament, a l'edat de 36 anys, el 9 de Desembre de 1743. Va ser tant més sentit, quant que el seu successor Lluís de Borbó, comte de Clérmont, príncep de sang real, no va saber seguir les seves petjades.

Constitució d'una Autoritat Central

L'Assemblea que el 11 de Desembre de 1743 va confiar el càrrec de Gran Mestre al comte de Clérmont, va tenir l'ambició de sotmetre totes les Lògies franceses a una autoritat central, dependent de la Gran Llotja d'Anglaterra. Va ser així com s'adoptà el títol de Gran Llotja anglesa de França, sense que cap carta o poder de la Gran Llotja provincial hagi estat obtinguda de Londres. Es preocupaven menys de subordinar-se al poder maçònic reconegut com regular, que de manifestar l'adhesió als mateixos principis i l'adopció d'una manera de treballar idèntica.

Dos fets són característics des d'aquest punt de vista. Per descomptat, la promulgació de Les Ordenances Generals destinades a servir de regla a totes les Llotges del regne. També, aquest primer Codi Maçònic francès va reproduir, adaptant-los a les circumstàncies, les principals disposicions del Llibre de les Constitucions del Germà Anderson. Un article especial estipula, a més, que la Gran Llotja no reconeix cap grau fora dels d'Aprenent, Fadrí i Mestre, entenent-se així, que repudiava les novetats que acabaven de sorgir.

Els Mestres Escocesos

El 21 de Març de 1737, el cavaller Andreu Miquel Ramsay, qualificat “Gran Orador de l'Ordre” va ser cridat a pronunciar, per a una recepció de Francmaçons, un discurs que va tenir una gran ressonància.

La Francmaçoneria estava subjecta, d'una banda, als misteris de l'antiguitat, però més directament a les ordres religioses i militars que es van constituir amb motiu de les Croades. Instruït en la història del seu país, Ramsay creia trobar a Escòcia la llar on les tradicions maçòniques, es conservaven en el màxim de la seva puresa.

Aquesta planxa d'arquitectura no aspirava més que a instruir als neòfits i als Maçons en general. Teories atrevides es trobaven exposades amb sencera bona fe. L'autor no proposava, per altra banda, cap innovació, ni la creació de graus suplementaris, ni la reforma del ritualisme llavors en ús.

No obstant això ha vingut a ser responsable de totes les invencions que havien de llançar la Maçoneria en intricades complicacions.

En realitat, Ramsay, no va fer directament res, doncs mai es va imaginar el sistema de graus que li va ser atribuït més tard. Però els que ho van concebre, es van inspirar visiblement en les idees emeses en el famós discurs de 1737 .

Comparant la Maçoneria amb la Cavalleria Religiosa, Ramsay, havia fet correspondre:
Els Aprenents a Novicis,
Els Fadrins als Professos, i
Els Mestres als Perfectes.

D'aquí es va prendre base, més tard, per a combinar una Maçoneria en sis graus, després en set o nou, de seguida en vint-i-cinc i finalment en 33. A l'origen, no obstant això , no es va veure aparèixer més que Mestres Escocesos, les intencions dels quals, eren a no dubtar-lo, molt lloables. Es proposaven, en efecte, reformar la Maçoneria importada d'Anglaterra prenent com model la Maçoneria d'Escòcia, que sota la fe de les afirmacions de Ramsay, creien més antiga i millor organitzada.

Aquests reformadors, no semblaven haver constituït immediatament un quart grau; però com ells pretenien en les seves Lògies certes prerrogatives, la Gran Llotja anglesa de França, va creure un deure d'oposar-los el text següent que forma l'article 20 de les Ordenances generals aprovades el 11 de Desembre de 1743:

“Havent notat des de fa poc que alguns Germans es presenten sota el títol de Mestres Escocesos i reivindiquen, en certes Lògies, drets i privilegis dels quals no existeix cap dada en els arxius i usos de totes les Lògies establertes sobre la superfície del Globus, la gran Llotja, a fi de mantenir la unió i l'harmonia que ha de regnar entre tots els Francmaçons, ha decidit que tots aquests Mestres Escocesos, tret que siguin Oficials de la Gran Llotja o d'una Llotja particular, han de ser considerats pels Germans iguals als altres Aprenents o Fadrins, les insígnies dels quals han de dur, sense cap signe de distinció”.

El Període Crític

Els abusos que els Mestres Escocesos es proposaven remeiar provenien sobretot del defectuós reclutament de certes Llotges. S'havien admès fàcilment esperits frívols o grollers, incapaçs de comprendre a la Francmaçoneria i de mostrar-se dignes d'ella aquells maçons que es consideraven més refinats, van sentir llavors la necessitat de distingir-se dels altres i de reunir-se separatament. Havent-se concertat en nombre suficientment gran, van resoldre buscar la manera d'apoderar-se gradualment de la direcció de les Llotges, a fi d'aplicar els seus projectes de reforma.

Aquesta conspiració no va ser del grat dels Mestres de les Lògies de París que havien constituït la seva Gran Llotja. Així, la seva primera mesura va ser la de declarar-se “perpetus i inamovibles, per temor que l'administració general de l'Ordre, confiada a la Gran Llotja de París, es fes molt incerta i vacil·lant, al canviar de mans tan sovint”. Constituït sota auspicis tan enutjosos, el poder central de la Maçoneria francesa havia de necessàriament mancar d'autoritat. Tenia contra si la naixent organització dels Mestres Escocesos a qui, a la Maçoneria denominada “anglesa” preconitzada per la Gran Llotja com l'única autèntica i regular, no van trigar a oposar altra Maçoneria batejada amb el nom d’“escocesa”, que presumia ser més antiga, més excel·lent i més respectable.

En realitat es tractava d'una concepció essencialment francesa, el model de la qual s'havia buscat en va a Escòcia. Però Ramsay havia donat una noció tan avantatjosa de la Maçoneria del seu país, que, amb la millor bona fe, més d'algun Maçó francès, va poder localitzar en les boires del Nord de Gran Bretanya utopies concebudes per contrast amb el que tenia sota els seus ulls.

Una vegada llançades les imaginacions per aquest camí, es va trobar, per consegüent, persones fantasioses, poc escrupoloses per a afirmar les seves enganyoses assercions, per documents forjats costi el que costi, o almenys, amb escandalosos errors de dates. Mancant tota autoritat reguladora reconeguda, cadascun va voler per fi ocupar-se a reformar o perfeccionar a la seva manera la Maçoneria. Va ser llavors quan pertot arreu es va veure sorgir les més variades organitzacions, titulant-se:

Lògies Mares, Capítols, Areòpags, Consistoris i Consells de totes classes. Els maçons havien arribat a no agrupar-se sinó a la calor d'un nou sistema d'alts graus. El més nou d'aquests sistemes volia, naturalment, fer-se passar sempre pel més antic i més il·lustre de tots. Es van acreditar així fal·lacies llegendes i es van inventar graus més i més pomposos per a la vanitat dels que caminaven a la caça d'honors.

La Maçoneria Iniciàtica

L'exuberància de vida, que es va manifestar en el si de la Maçoneria francesa del segle XVIII, no havia de traduir-se només en fets enutjosos.

Estreta en la aridesa de les fórmules angleses, la Maçoneria no podia avenir-se amb el geni llatí. La paraula iniciació significa per a nosaltres una mica més que la simple revelació dels “misteris” que permeten als maçons reconèixer-se entre si. Evoca un passat prestigiosos, i induïx al maçó modern a realitzar l'ideal de la iniciació antiga.

Precisament un acadèmic versat en els estudis de l'antiguitat, l'abat Terrasson, va publicar en 1728 una memòria filosòfica intitulada "Sethos" que va tenir nombroses edicions. Aquest conte, inspirat en les Aventures del Telèmac, de Feneló, tenia per heroi un príncep egipci, l'educació del qual es completava sota la Gran Piràmide. Aquí, en santuaris secrets preparats a propòsit, tot aspirant a la suprema saviesa devia, al dir de l'autor, sofrir les proves més horripilants.

Comparant aquesta "mise en scene" dramàtica, - per descomptat perfectament imaginària -, al cerimonial de les recepcions en ús en la Francmaçoneria, es va arribar a no veure en això més que una pàl·lida reminiscència dels antics misteris. Alguns reformadors es van preocupar, de seguida, d'imprimir al ritual Maçònic un caràcter més de conformitat amb les tradicions iniciàtiques. Havia de tendir a formar realment iniciats, és a dir homes superiors, pensadors independents, lliures dels prejudicis de la plebs, savis instruïts del que no està a l'abast de tots.

Sota l'imperi d'aquestes preocupacions el ritual francès dels tres primers graus va ser progressivament transformat en una veritable obra mestra de l'esoterisme. Per a aquell que sap comprendre'l, ensenya a conquistar realment la Llum. Cap dels detalls del cerimonial eren arbitraris:

El conjunt està lògicament coordinat i cada part dona lloc a interpretacions del més alt interès.

No es pot dir el mateix, del ritualisme dels graus anomenats superiors, que delataven freqüentment, de part dels seus autors, una ignorància deplorable en matèria de simbolisme. Per mal portats que fossin, aquests graus, no deixaven de presentar alguna utilitat pràctica.

Els Substituts del Gran Mestre

Si el Comte de Clermont hagués volgut ocupar cordialment les seves funcions de Gran Mestre, hauria pogut evitar la major part dels desordres que havien de comprometre la unitat de la Maçoneria francesa. S'havien fundat grans esperances en aquest Príncep de la sang, l'elecció de la qual, confirmada precipitadament per les Lògies de Província, semblava plena de promeses. Ai! no havia de trigar-se a reconèixer que l'elecció del Gran Mestre havia recaigut sobre un cortesà i no sobre un veritable maçó.

Sabent que la Maçoneria era mal vista, el Comte de Clermont es va guardar bé de fer causa comuna amb ella. lluny d'usar del seu ascendent per a defensar-la dels redoblats atacs de la policia, no va pensar, des del començament, sinó en deslligar-se dels deures del càrrec que havia acceptat. (El Comte de Clermont només es va atrevir a adoptar el títol de Gran Mestre a partir de 1747, any que el rei, sens dubte per irrisió, es va dignar permetre-se'l). Amb el pretext del comandament d'armes que exercia sense el menor talent militar, la seva primera mesura va ser la de transmetre els seus poders de Gran Mestre a un substitut.

Com a tal va figurar per descomptat un banquer anomenat Baure, el qual, sens dubte, més poruc encara que el Comte de Clermont, es va abstenir completament d'actuar com Gran Mestre. Com va arribar fins i tot a excusar-se de reunir la Gran Llotja, el Comte de Clermont va entendre la necessitat de triar un mandatari més actiu. Va ser llavors quan el

professor de ball Lacorne, un intrigant, a qui se suposaven vergonyoses complaences, va assolir fer-se nomenar “Substitut particular del Gran Mestre”, títol que va posar a la seva disposició tota l'administració maçònica.

Aquesta elecció, entesa com escandalosa, va aixecar vehements protestes. Es va produir l'escissió en el si de la Gran Llotja, la majoria de la qual va refusar reunir-se sota la presidència de Lacorne. La anarquia es va fer llavors completa, sense que el Comte de Clermont tractés de remeiar-la.

Mentrestant, com en 1762, la confusió va arribar al seu sùmmum, es van fer al Comte de Clermont les més serioses reclamacions. Aquest es va decidir llavors a destituir a Lacorne i a nomenar al germà Chaillon de Jonville el seu “substitut general”. Va venir una treva que va acostar momentàniament a les accions rivals; però l'harmonia no era possible: es van produir dissensions més i més agudes. Es va arribar a les injúries i encara als cops. El 4 de Febrer de 1767, quan la Gran Llotja es va reunir, per a celebrar la festa de l'Ordre, es va produir un tumult que va degenerar en pugilat. Havent estat informat d'aquests fets el cap de policia M. de Sartines, va ordenar a la Gran Llotja suspendre les seves sessions.

L'Autonomia Il·limitada de les Llotges

Encara que desproveïda de tot poder regulador, la Francmaçoneria francesa no va deixar per això de desplegar les seves potencialitats latents, bones o dolentes. La Gran Llotja no havia exercitat abans, més que un simulacre d'autoritat. En 1755 havia renunciat a denominar-se anglesa, per a dir-se solament Gran Llotja de França.

Aquest canvi de títol va coincidir amb una revisió dels estatuts de l'Ordre. El text que es va adoptar estipula en el seu article 23 que només els Mestres de Llotja i els “escocesos” tindrien el dret de romandre coberts. Els Mestres escocesos van rebre a més la missió d'inspeccionar els treballs de les Lògies en cas necessari (article 42).

Això va portar com conseqüència per als “escocesos”, un canvi complet d'activitat. Rebutjats en 1743, les seves pretensions van ser reconegudes i legitimades oficialment dotze anys més tard, degut al fet que en aquest lapse el seu prestigi va créixer tant com va disminuir el del Gran Mestre. Se'ls creia capaços de remeiar els abusos contra els quals no havien deixat d'agitar-se.

No van poder, desgraciadament, fer altra cosa que vetllar per escrupolosa observança de les formes rituals, sense assolir que, certes Llotges fossin més severes en matèria de reclutament. Una espècie de concordat tàcit s'havia establert entre ells i els Mestres de Lògies, la immobilitat dels quals, havien de respectar. I era, precisament, aquesta immobilitat la font dels pitjors escàndols.

Cal fer notar, que durant la suspensió forçada dels treballs de la Gran Llotja, alguns germans revoltosos no van tenir escrúpols per a usurpar el seu títol i actuar en el seu nom. Va ser així com a principis de 1768, la Gran Llotja d'Anglaterra va rebre una proposició per a entrar en correspondència regular amb la Gran Llotja de França. Sense cuidar-se d'informar-se degudament, Londres es va creure que es podia acceptar aquesta iniciativa, sense concebre la menor sospita de subterfugi.

En realitat, a partir de 1767, només una aparença de cohesió unia a les Lògies franceses. La majoria no volia ocupar-se més que de si mateixa, cadascuna practicava el Ritu que

volia adoptar i molts tallers es van anomenar “escocesos” perquè aquest vocable cobria totes les fantasies. Consagraven la independència de les llotges que havien trencat amb les regles i tradicions de la Maçoneria dita “anglesa”.

El Gran Orient de França

A la mort del Comte de Clermont, ocorreguda el 16 de Juny de 1771, la Gran Llotja, fins a llavors en somni, va ser convocada per a procedir a l'elecció del seu Gran Mestre. La seva Altesa Sereníssima Lluís Felip Josep d'Orleans, Duc de Chartres, que més tard va prendre el nom de Felip Igualtat, va obtenir la majoria dels sufragis.

Com el seu antecessor, aquest personatge principesc no va ser mai sinó un mal maçó, que va arribar en 1793 fins a a renegar formalment de la Maçoneria. D'altra banda, sembla que no va haver moltes il·lusions referent a això, perquè juntament amb el Gran Mestre, les funcions del qual eren sobretot honorífiques, es va nomenar un administrador general, encarregat de presidir els destins de la Maçoneria francesa. Aquest lloc, secundari només en aparença, va ser confiat al Duc de Luxemburg de 33 anys d'edat. Cap elecció va poder ser millor inspirada. Ple de zel i ardor, l'administrador general va comprendre que li incumbia agrupar en un sol feix totes les forces maçòniques del regne. La anarquia havia arribat a al màxim i feia sentir imperiosament la necessitat d'una autoritat central coordinadora. Resolt a constituir aquesta autoritat, el Duc de Luxemburg va pensar, per descomptat, a provocar reformes en el si de la Gran Llotja; però no va trigar en convèncer-se que res es podria esperar per aquest costat. Els Mestres de Llotja inamovibles es consideraven com els detentores de feus i no admetien que els seus drets fossin posats en dubte.

Envoltant-se, llavors, dels maçons més competents, l'administrador general va elaborar, d'acord amb ells, un pla complet de reorganització; després, quan tot va estar llest, va prendre una iniciativa sense precedent, convidant a les Llotges de províncies a fer-se representar a París per diputats, els quals, conjuntament amb els representants de les Llotges de la capital, havien de deliberar sobre el projecte de reforma i prendre, d'una manera general, mesures d'interès comú.

L'assemblea que es va reunir per aquesta convocatòria, al començament de Març de 1773, va prendre el títol de Gran Llotja Nacional. Es va considerar investida de plens poders per a l'organització a França d'un govern maçònic basat sobre el règim representatiu; la llei maçònica seria des d'ara l'expressió de la voluntat general. Es va decidir llavors que cada Llotja estaria representada d'una manera permanent davant la nova autoritat central anomenada el Gran Orient de França. Es va estipular, a més, que els oficials dels tallers serien triats només per un any, el que va posar fi al privilegi del Mestre de Llotja, anomenat després Venerable Mestre o simplement Venerable.

Com existia diversitat de ritus, el Gran Orient no va trigar a realitzar la uniformitat en el si de la Maçoneria francesa. Es va limitar a establir una centralització administrativa que, unint a les Lògies, els permetia romandre lligats als múltiples cossos maçònics establerts amb anterioritat. L'autoritat central va rebre, no obstant això, la missió de verificar els poders de tots aquests grups, a fi de determinar exactament els drets de cadascun.

Tots els maçons que a conseqüència d'aquesta verificació general van ser reconeguts com

regulars, van rebre comunicació a partir de 1797 d'una doble paraula de reconeixement, renovada cada sis mesos. Aquesta mesura ha romàs com original de la Maçoneria francesa perquè l'ocupació de paraules semestrals no es va espargir per l'estranger, on la relaxació va continuar efectuant-se amb tota la seva antiga amplitud.

La Gran Llotja de Clermont

Les reformes provocades pel duc de Luxemburg van ferir moltes susceptibilitats. El Gran Orient havia substituït a l'antiga Gran Llotja per una espècie de cop d'estat, la legalitat del qual podia ser discutida. Els descontentaments es van escudar, doncs, en drets que ells pretenien imprescriptibles, per a refusar la seva adhesió al nou ordre de coses. Va haver així a França dues autoritats maçòniques rivals, subsistint una al costat de l'altra en molt dolenta intel·ligència. Denunciant-se recíprocament com irregulars, tenien simultàniament al seu cap al Duc de Chartres, en la seva qualitat de Gran Mestre de totes les Lògies regulars de França. Els adversaris del Gran Orient formaven el que es va cridar comunament, la Gran Llotja de Clermont, la qual així mateixa es designava com l'Antic i Únic Gran Orient de França.

La Francmaçoneria abans de la Revolució

De 1773 a 1789 la Maçoneria va prendre a França un gran desenvolupament. Estava llavors de moda, era de bon to, pertànyer a ella. Els seus misteris excitaven la curiositat general, molt més com que, se'ls creia posseïdors de la clau de tots els enigmes. Semblava que les noves idees s'acreditaven millor a l'empara de formes maçòniques. Era per això que la Maçoneria servia per a les més diverses propagandes. Les iniciacions secretes donaven un atractiu a les abstraccions filosòfiques més àrdues; induïen a reflexionar sobre problemes científics, quan no conferien una esperança vetllada, però molt més formidable en matèries polítiques.

La influència que les Llotges van exercir sobre aquesta última matèria ha estat explicada per Lluís Blanc en els termes següents:

“És important, diu, introduir al lector dintre de la mina que cavaven llavors sota els trons i sota els altars, els revolucionaris, molt més profundes i actives que les dels enciclopedistes”.

Després demostra com, la caiguda de l'antic règim, va ser preparada per les Llotges, sense que, amb tot això, hagués hagut complot preparat per elles. Els Maçons d'aquesta època no era ni conspiradors, ni energumens que es consumien en vanes declaracions contra els abusos que sofrien. Eren solament homes sincers que s'acontentaven amb posar en pràctica en les Llotges les idees de Llibertat, Igualtat i Fraternitat. Però la Francmaçoneria presentava en els seus costums la imatge d'una societat fundada sobre principis contraris als socialment acceptats:

“En les Lògies Maçòniques les pretensions de l'orgull hereditari estaven proscrietes i els

privilegis dels naixements descartats”.

En la Cambra de Reflexió, el profà llegia aquesta característica inscripció: “Si tu respectes les distincions humanes surt, no les coneixem aquí”. Pel discurs de l'orador el nou iniciat aprenia que la fi de la Maçoneria era el d'esborrar les distincions de color, de rang, de pàtria, d'aniquilar el fanatisme, d'extirpar els odis nacionals, i era això el que estava expressat sota l'al·legoria d'un Temple immaterial, elevat al Gran Arquitecte de l'Univers, pels savis de tots els temps. Temple august les columnes del qual, símbol de força i de saviesa, estaven coronades per les magranes de l'amistat .

També, per les mateixes bases constitutives de la seva existència la Francmaçoneria tendia a desacreditar les institucions i les idees del món exterior que l'envoltava. És cert que les instruccions maçòniques imposen submissió a les lleis, observança de les formes i dels costums admesos per la societat profana, respecte al sobirà. És cert que reunits en la taula, els maçons beuen pel rei en els estats monàrquics i pel magistrat suprem en les repúbliques. Però semblants reserves, encomanades a la prudència d'una associació que amenaçava tants governs espantadissos, no eren suficients per a anul·lar les influències naturalment revolucionàries, encara que en general pacífiques, de la Francmaçoneria. Els que a ella pertanyien, continuaven sent rics o pobres, nobles o plebeus en la societat profana, però en el si de les Llotges, temples dedicats a la pràctica d'una vida superior, rics, pobres, nobles, plebeus, havien de reconèixer-se iguals i anomenar-se germans. Això constituïa una denúncia indirecta, personal i contínua, de les iniquitats, de les misèries de l'ordre social; era una propaganda activa, una prèdica viva.

Claudi de San Martín

Cap a 1750, Martínez Pasqualis, un cabalista d'origen portuguès, va instituir el Ritu dels Elus Cohens (dels sacerdots) que va tenir lògies en Bordeus, Tolosa, Lió i París. Es dedicaven a les pràctiques teúrgiques. Els adeptes pretenien aprofundir la ciència de les ànimes i adquirir facultats extraordinàries. El més cèlebre entre ells va ser Lluís Claudi San Martín, anomenat el “Filòsof desconegut”, que va arribar a ser per fi del segle últim, el cap de l'escola mística francesa.

Les seves obres van tenir una gran ressonància, sobretot la primera intitulada “Dels errors i de la veritat, o Els Homes en relació amb el principi universal de la Ciència”. La influència d'aquest refinat pensador va ser considerable. Se li deu la divisa: Llibertat, Igualtat, Fraternitat, com ho demostra Lluís Blanc en la seva Història de la Revolució en el capítol “Revolucionaris Místics”.

Mesmer

Des de 1778 un metge austríac va cridar l'atenció dels savis francesos, sobre un agent terapèutic que creia haver descobert en el que, ell anomenava magnetisme animal. Rebutjat al principi amb menyspreu, va aconseguir convèncer a D'Eslon, el metge del comte d'Artois.

Les seves teories magnètiques van estar llavors reconegudes i justificades per curacions sorprenents.

D'Eslo i Mesmer, els seus iniciadors, eren maçons, i a fi de no ensenyar els seus secrets més que a homes escollits, reconeguts com incapaçs de fer mal ús d'ells, van instituir una Maçoneria “ad-hoc”, practicant el ritu anomenat L'harmonia universal.

Cagliostro

Cap home ha tingut el do de sorprendre tant als seus contemporanis com Josep Bàlsam, més conegut amb el nom de Comte de Cagliostro. Després d'haver estat l'admiració de les principals ciutats d'Europa, aquest prestigiós sicilià, va venir a sorprendre a París en 1785. Va ser acollit amb satisfacció per la Llotja dels Philalethes que estava sempre a la recerca de misteris i de revelacions sobrenaturals. Aquí Cagliostro, es va demostrar com un gran iniciat, instruït en els suprens arcans dels antics santuaris de Tebes i de Memfis. Amb aquest títol havia ja fundat a Lió una Llotja: “La Saviesa Triomfant”. En París va perfeccionar el seu sistema per a crear una maçoneria andrògina pretesa egípcia, de la qual ell va ser el Gran Copte. La suggestió i el hipnotisme van tenir gran cabuda i poden explicar, certes pràctiques d'endevinació que no poden menys que sorprendre'ns avui dia.

La Maçoneria d'Adopció

Els maçons francesos somiaven o pensaven des de 1730, fer participar a la dona, en els treballs maçònics. Diverses associacions van ser creades amb aquest objecte, de 1740 a 1750, sota els títols de “Felicitaire Ordre de Chevaliers et Chevalieres de J'Ancre”, “l'Ordre de Chevaliers-Nymphes de la Rose”, “l'Ordre de Dames Ecossaises de l'Hospice du Mont-Taba”, “l'Ordre de la Perseverance”, etc. Però totes aquestes creacions no s'acostaven sinó molt vagament a la Francmaçoneria, la qual en 1774 va acordar la seva protecció oficial a la Maçoneria de Dames.

Nombroses Lògies d'Adopció van ser llavors fundades. Entre elles es va distingir la “Llotja Candor”, les brillants festes de la qual, van atreure a les més alta noblesa de la Cort (Duquessa de Chartes, Duquessa de Borbó, Princesa de Lamballe, etc.).

La Iniciació de Voltaire

La Llotja Nou Germans va procedir en 1778 a la recepció de Voltaire, presentat per Franklin i Court de Gebelin. Va ser un triomf per a la Maçoneria. La Tinguda estava presidida per Lalande, qui havia agrupat al seu voltant als maçons més distingits de l'època. Entre aquests els noms més cèlebres són: Helvetius, Bailly, Mirabeau, Garat, Brissot, Camille Desmoulins i Condorcet; després Chamfort, Danton, Rabaut Saint Etienne, Pétion, don Gerle i el genovès Pingre, membres de l'Acadèmia de Ciències.

L'Església i la Francmasoneria

La Maçoneria francesa del segle XVIII no era de cap manera hostil al catolicisme. No discutia cap qüestió de dogma deixant a cadascú les seves creences i només demanava respectar a tot aquell que sota una forma qualsevol es dedicava al servei diví. Tot sacerdot ho considerava sagrat, l'ordenació del qual corresponia segons les idees de l'època, a la suprema iniciació. Així els membres del clergat, tant secular com regular, eren rebuts en les Llotges amb entusiasme. Se'ls conferia ràpidament els més alts graus, sense subjectar-se a les proves tradicionals, i això, comunament, a títol gratuït, sota simple presentació; tota informació prèvia era considerada supèrflua. En aquestes condicions més d'un eclesiàstic va reunir en si les dignitats de l'Església amb aquelles de la Maçoneria, i es trobava això molt natural. No obstant això, el Papat, havia llançat ja dues vegades la seva anatema contra els Francmaçons.

La remor pública havia, en efecte, revelat al Papa Clement XII, l'existència de certes societats de Liberi Muratori o de Francmaçons. Li havien contat a la seva Santedat que “en aquestes associacions, els homes de totes les religions i de tota secta, atents a respectar una aparent honestat natural, es lligaven entre si per un pacte tan estret com impenetrable. Se sotmetien a les lleis i estatuts fets per ells mateixos, i es comprometien, a més, per un jurament rigorós, prestat sobre la Bíblia, i sota les penes més severes, a tenir ocultes, amb un silenci inviolable, les pràctiques secretes de la seva societat”.

El Sobirà Pontífex, posseït de les més vives inquietuds i cridant les llums de molts cardenals, els va reunir urgentment a Roma el 25 de Juny de 1737. No es va oblidar de convocar a aquesta reunió al Inquisidor del Sant Ofici de Florència, qui va ser, sens dubte, el que més va influir en la redacció de la butlla “In eminenti apostolatus specula” del 28 d'Abril de 1738 .

Clement XII, part del principi que si les associacions maçòniques “no fan el mal, no tenen per què témer a la llum”. Recorre de seguida en el seu esperit “els grans mals que resulten ordinàriament d'aquesta classe de societats o convents, no només per a la tranquil·litat dels Estats, sinó més encara, per a la salut de les ànimes”. Va dir, també, “considerant que aquestes societats estan en desacord tant amb les lleis civils com amb les canòniques, i instruït per la paraula divina per a vetllar dia i nit com fidel i prudent servidor de la família del Senyor, per a impedir a aquests homes assaltar la casa com assaltadors públics, i d'arrasar les vinyes com les guineus, és a dir, de pervertir els cors simples, i a favor de les tenebres penetrar amb les seus procediments en les ànimes pures; per a tancar el llarg camí que per això pot oferir-se a les iniquitats que es cometen impunement, i per altres causes justes i raonables per nosaltres conegudes, pel consell de molts dels nostres Venerables Germans els Cardenals de la Santa Església Romana, i del nostre ple poder apostòlic, hem resolt condemnar i prohibir aquestes societats, assemblees, reunions, associacions, comunitats, agregacions o convents anomenats: Liberi Muratori o de Francmaçons, o anomenades amb altres noms, com les condemnem i prohibim per la nostra present constitució que, romandrà vàlida a perpetuïtat”.

El Papa va prohibir, de seguida, als fidels tota relació amb la Francmaçoneria, sota pena d'excomunió “per a aquella persona que, no estant en article de mort, no podrà rebre el benefici de l'absolució sinó de nosaltres mateixos o del Pontífex Romà que llavors existeixi”.

Per a acabar, va ordenar al clergat fer ús dels seus poders contra els transgressors, com fortament sospitosos de heretgia. Han de ser castigats amb les penes que mereixin, i quan sigui necessari, no ha de titubejar a requerir la intervenció del braç secular.

Aquesta Butlla va quedar sense efecte a França, doncs els magistrats del Parlament de París es van negar sempre a registrar-la. No va ser mai legalment promulgada en “els estats de la seva Majestat molt cristiana”, el mateix que la Constitució apostòlica “Providas” de Benet XIV, donada en 1751. Els Maçons francesos van poder així creure que les interdiccions apostòliques no els concernien.

Suspensió dels Treballs Maçònics

En el curs de la tempesta revolucionària, gairebé totes les Lògies van deixar de reunir-se. Es va creure que l'ideal maçònic anava a realitzar-se en el món profà i més d'un maçó creia, amb Felip Igualtat, que en els començaments d'una república, no havia d'existir cap societat secreta.

En 1793, Roettier de Montaleau, un maçó valent i gelós, va prendre al seu càrrec la tasca d'interrompre el somni de les Lògies del Gran Orient, les quals en nombre de 18 van respondre a la seva crida. El seu exemple va ser seguit per alguns tallers de l'antiga Gran Llotja de Clermont, que, molt febles per a construir un poder maçònic autònom, van acceptar en 1799 fusionar-se amb el Gran Orient.

Aquest va ser així transitòriament l'únic poder administratiu de la Maçoneria, que, en aquell temps, havia cedit el camp als clubs polítics, més propicis que els temples, a les passions regnants en aquells moments.

El Ritu Escocès

La unió va ser trencada en 1801 pel germà Claudi Antoni Thory, que es va esforçar a reorganitzar l'antic ritu escocès filosòfic, compost de deu graus: 1° Aprenent, 2° Fasrí, 3° Mestre, 4° Mestre Perfecte, 5° Cavaller Filosòfic Escollit, 6° Gran Escocès, 7° Cavaller del Sol, 8° Cavaller de l'Anell Lluminós, 9° Cavaller de l'Àliga blanca i negra, 10° Gran Inspector Comanador. Aquest cos que es dirigiria més particularment cap als esperits enamorats de la Alquímia i del Misticisme, es va mantenir fins a 1826. Va tenir la seva importància ja que 75 Lògies, van treballar sota els seus auspicis però, altre “Ritu Escocès”, estava destinat a reemplaçar-lo.

El 22 de Setembre de 1804 el Germà Grasse-Tilly va assolir, en efecte, constituir un Suprem Consell per a França, de Sobirans Grans Inspectors Generals del Grau 33° i últim del Ritu Escocès Antic i Acceptat. Era una novetat importada de Charleston (Estats Units) on vuit graus suplementaris havien estat agregats als 25 de l'Antic Ritu de Perfecció, propagat a Amèrica en virtut d'una Patent donada

el 27 d'Agost de 1761, al Germà Étienne Monn, pel consell dels Emperadors d'Orient i d'Occident.

Per a acreditar la innovació, els seus autors no tenien temor d'atribuir-la a Frèderic II, rei de Prússia, a qui el pretendent Carles Eduard Steward, passava per haver-li, fa temps, llegat la suprema direcció de la Maçoneria Escocesa. Se sostenia referent a això, que el 12 de Maig de 1786, el monarca prussià havia signat les grans Constitucions que augmentaven a 33 els graus escocesos.

Els maçons alemanys han demostrat, després, fins a la sacietat el caràcter apòcrif d'aquest document, l'original del qual no ha estat mai trobat.

Iniciat en Brunswick, el 15 d'Agost de 1739, abans del seu adveniment al tron, el Gran Federic no es va ocupar més de la Maçoneria a partir de 1744. No va posseir, mai, més que els tres primers graus i se sap actualment que reprovava la complicació dels alts graus. Però s'ignorava tot això en 1804, i la nova jerarquia de graus va ser acceptada amb lleugeresa.

Heus aquí la nomenclatura:

1° Aprenent; 2° Fadrí; 3° Mestre; 4° Mestre Secret; 5° Mestre Perfecte; 6° Secretari Íntim; 7° Prebost i jutge; 8° Intendent dels Edificis; 9° Mestre Escollit dels Nou; 10° Il·lustre Escollit dels Quinze; 11° Sublim Cavaller Escollit (Cap de les dotze Tribus); 12° Gran Mestre Arquitecte; 13° Real Arc; 14° Gran Escollit, Perfecte i Sublim Maçó (antic Mestre Perfecte, o de la Perfecció o Gran Escocès de la Volta Sagrada de Santiago VI); 15° Cavaller de l'Orient o de l'Espasa; 16° Príncep de Jerusalem; 17° Cavaller d'Orient i Occident; 18° Rosa Creu; 19° Gran Pontífex o Sublim Escocès de la Jerusalem celeste; 20° Venerable Gran Mestre de totes les Lògies regulars (antic Gran Patriarca Noaquita); 21° Noaquita (o Cavaller Prussià, antic Gran Mestre de la Clau de la Maçoneria); 22° Cavaller de la Real Destràl (Príncep del Líban); 23° Cap del Tabernacle (grau nou); 24° Príncep del Tabernacle (grau nou); 25° Cavaller de la Serp de Bronze (grau nou); 26° Trinitari Escocès, Príncep de Gràcia (grau nou); 27° Gran Comanador del Temple (grau nou); 28° Cavaller del Sol (antic 23, Sobirà Príncep Adepte); 29° Gran Escocès de Sant Andreu (grau nou); 30° Cavaller Kadosch (antic 24, Il·lustre Cavaller Comanador de l'Àquila Blanca i Negra); 31° Gran Inspector Comanador Inquisidor (grau nou); 32° Sublim Príncep del Real Secret (antic 25); i 33° Sobirà Gran Inspector General (grau nou).

Com el Gran Orient practicava llavors sota el nom de “Ritu francès” un sistema compost de set graus, on l'últim, el de Rosa-Creu, corresponent al 18° del ritu escocès, els fundadors del Suprem Consell van poder acontentar-se amb la col·lació dels graus que ells anomenaven filosòfics (del 19° al 30° i administratius (31°, 32° i 33°). Reservant-se així en la Maçoneria un rol d'estat major, el Escocisme podia assumir la direcció espiritual o teòrica, abandonant al Gran Orient tots els ressorts de l'administració i del govern pràctic.

Un concordat va ser signat en aquest sentit el 5 de Desembre de 1804, però les clàusules no van ser legalment executades d'un ni altre costat. Va haver, doncs, ruptura l'any següent, a continuació de la institució en el Gran Orient el 21 de Juliol de 1805, d'un Directori de Ritus, anomenat en 1814 Suprem Consell dels Ritus i després Gran Col·legi dels Ritus, Suprem Consell dels Grans Inspectors Generals de 33° i

últim grau del Ritu Escocès Antic i Acceptat per a França i totes les possessions franceses. Després va haver nombroses temptatives de fusió dels Ritus i d'unificació per aquest mitjà de la Maçoneria francesa. Però la divisió devia mantenir-se entre els Maçons "Escocesos i Francesos", si bé els uns i els altres es vanagloriaven puerilment de practicar les tradicions maçòniques més pures.

L'organització definitiva del Ritu Escocès es remunta a l'any 1821, quan el Suprem Consell es va posar a constituir des d'aquesta època, tant Llotges simbòliques dels tres primers graus, com tallers superiors.

La Maçoneria Imperial

Després de la Revolució, la Maçoneria va ser sotmesa en tots els països a un règim d'estreta vigilància. Per a fer-se tolerar, els maçons van haver de fer protestes en les diverses monarquies, de la seva adhesió al sobirà.

En França, el primer Cònsol, va arribar fins al punt de voler suprimir la Francmaçoneria. La delegació dels GG.: Massena, Kellermann i Cambaceres, ho van decidir, no obstant això, a mantenir una associació que només seria terrible si se li obligava a ocultar-se. Arribat a Emperador, Bonapart, va jutjar més polític autoritzar al seu germà Josep per a prendre l'alta direcció de l'Ordre, acceptant el lloc de Gran Mestre que li havia estat ofert. Però Cambaceres i Murat li van ser nomenats adjunts, a fi d'exercir una estreta vigilància en benefici del Govern.

La Maçoneria es va convertir així, en certa manera, en una institució oficial. Envaïda per un tropell de dignataris de l'Imperi, va haver d'abstenir-se de tot allò que podia contribuir a l'emancipació dels esperits. No li estava permès viure sinó sota la condició de manifestar en totes les circumstàncies, la adulació més plana al despotisme. Aquest règim va portar l'apogeu material del Gran Orient que en 1814 contava amb 905 Llotges de les quals 73 eren de militars.

Contràriament al que podia esperar-se, aquestes últimes eren sovint molt independents; van ser a l'estranger els propagandistes dels principis de la Revolució. Els oficials republicans, van poder així conspirar a l'emparedat de fórmules maçòniques especials.

És així com una certa Ordre de Lió va intervenir en la temptativa del General Mallet que, en 1812 va voler alçar-se contra l'imperi.

La Maçoneria d'adopció, sota pretext de brillants festes de beneficència, va encoratjar les pretensions de l'Emperadriu Josefina.

La Restauració

Els canvis dinàstics de 1814 i 1815 van trobar a la Maçoneria francesa en situació enutjosa. Després d'haver enaltit a l'Imperi amb tot l'èmfasi d'una sinceritat equívoca, es va creure un deure d'afalagar a Lluís XVIII amb lloances del mateix to. Quan als 100 dies, va ser necessari un nou canvi de front i aclamar frenèticament la segona volta al legítim rei.

Cruels humiliacions van fer així expiar a la Maçoneria la falta que havia comès al sortir de la seva esfera. No li corresponia felicitar o condemnar els governs sota l'autoritat dels quals es trobaven col·locats els seus adeptes, ja que ella els exigeix respectar en tot i per tot l'ordre establert sigui qui sigui. Tota manifestació política, els estava en conseqüència prohibida, no tan sols per la seva dignitat, sinó que per la consciència de la seva alta missió educativa i filosòfica.

Seria injustícia, no obstant això, mostrar-se molt sever respecte d'aquelles palinòdies, vistes les excepcionals dificultats d'aquest temps, dels quals no era possible escapar de cap manera. L'Església, llavors molt poderosa, venia en efecte a posar-se en línia en contra de la Maçoneria que, els clergues exposaven a l'odi dels amics del tron i de l'altar.

El Papa Pius VII acabava de llançar la seva butlla “Ecclesiam a Jesu Christo” del 13 de Setembre de 1821. Aquesta més pròpiament dirigida, contra els Carbonari, la societat de la qual era certament, segons el Papa, “una imitació, si no un retorio de la Francmaçoneria”. “La promiscuïtat d'homes de totes religions i de totes sectes és un greuge cabdal als ulls de l'Església, que rebutja “donar a cadascun, per la propaganda de la indiferència en matèries de religió, tota llicència de formar-se una religió segons la seva fantasia i seguir les seves opinions, sistema que ningú pot imaginar-se el danyós que és”.

Quant a la Constitució Apostòlica “Quo Graviora” de Lleó XII, apareguda el 13 de Març de 1825, es limita a reproduir les anteriors condemnacions, estenent-les a totes les societats secretes, presents i per venir, que concebessin projectes hostils a l'Església i als sobirans civils. Els juraments prestats pels afiliats són considerats nuls, en virtut de la decisió del III Concili de Letrán, que va declarar que “no era possible anomenar juraments, però si perjuris totes les declaracions contràries al bé de l'Església i a les institucions del Sant Pare”. Res és tan commovedor com l'afecte del Papa pels “Prínceps Catòlics” els seus “Molt estimats fills en Jesucrist” que ell ama “amb una tendresa singular i paternal”. Els exhorta a posar mà ferma contra les persones que “són semblants a aquests homes a qui Sant Joan, en la seva segona epístola, priva de l'honor de l'hospitalitat, i als quals no vol que se'ls saludi, i que els nostres pares no temen cridar-los primogènits del dimoni”. Per als fidels que siguin temptats a deixar-se enrolar en aquestes sectes criminals, Lleó XII, cita la paraula de l'Apòstol als Romans: “Aquells que funden aquestes coses, són dignes de morir, i no solament aquells que les funden, sinó aquells que s'associen als que els funden”. Per a acabar el Papa obre les portes al penediment. Conjura als descarrilats a tornar a Jesucrist, i “a fi d'aplanar-los una via fàcil per a la penitència” suspèn a favor seu per l'espai d'un any, tant l'obligació de denunciar les seves associacions, com les reserves de les censures en les quals han incorregut, de manera que tot confessor regular pot momentàniament absoldre'ls.

Contràriament a les del segle XVIII, les noves excomunionis van tenir a França ple efecte. No existia un cos jurídic per a refutar o rebutjar l'empadronament i gràcies al concordat de 1801 el Papa exercia, des d'ara, un poder que no li havia estat mai concedit per l'antiga monarquia.

El Regnat de Lluís Felip

La Francmaçoneria no havia conspirat contra el govern de Carles X, però manifestava les seves simpaties per les idees liberals que van prevaler en 1830. La monarquia constitucional ho va considerar un crim i es va demostrar més puntimirat encara que el règim anterior.

Condemnats des de llavors a una reserva extrema, els Maçons es van apartar de tot treball seriós. Estant-los prohibida la política, aquesta es tramava fora de les Lògies, en les “vendes” dels Carbonaris o a l'empara de conciliàbuls més secrets encara. Les idees noves, de les quals Saint Simon i Fournier s'havien convertit en apòstols, es discutien des d'ara, fora de la Francmaçoneria que, es mostrava recelosa d'acollir-les. En aquestes condicions, en els temples maçònics només ressonaven els ecos de les querelles que es renovaven sense parar entre el Gran Orient i el Suprem Consell. Havia en això amb que avorrir a nombrosos Germans que al retirar-se, van obligar a les seves Lògies a caure en somni.

Va haver, no obstant això, temptatives de fusió de Ritus, per descomptat en 1819 i 1826, després en 1835 i 1841. Si no van arribar a unir-se, van concloure no obstant això, per tolerar-se recíprocament i a viure gairebé en bona intel·ligència. El 10 de Desembre de 1830 les dues potències rivals van oferir una festa en comuna al general Lafayette.

Un despertar de les activitats maçòniques sembla manifestar-se en 1840, per la fundació d'una casa de socors en favor dels Maçons desgraciats.

El Gran Orient va procurar, de seguida, sacsejar l'ensopiment de les Lògies publicant un Butlletí trimestral dels seus treballs (1843). Maçons instruïts es van trobar així embravits per a publicar obres sobre la Francmaçoneria. Se'ls va prendre a malament perquè, la autoritat maçònica, predisposada contra divulgacions declarades il·lícites, va perseguir de la manera més odiosa al Germà Ragon, Venerable de la Llotja “Els Trinosophes”, autor d'un Curs Filosòfic i Interpretatiu de les Iniciacions Antigues i Modernes, després al Germà Clavel, culpable d'haver fet imprimir sense permís una Història pintoresca de la Francmaçoneria.

Més tard el Gran Orient va estar tan mal inspirat que, obstaculitza la feliç iniciativa de les Lògies de província, que es van reunir en Congrés en la Rochelle (1845), en Rochefort i Strassbourg (1846), després en Saintes i en Tolosa (1847).

La Gran Llotja Nacional de França

El triomf de la democràcia en 1848 havia de tenir la seva repercussió en la Francmaçoneria. Disset Lògies es van sostreure a la tutela del Suprem Consell, per a constituir-se en confederació independent, regida per una Gran Llotja Nacional de França.

La nova potència maçònica proclama la sobirania de les Lògies, l'autonomia de les quals garanteix. Ella confirma la fusió dels Ritus i declara abolits els graus superiors, els rituals dels quals posa a la disposició dels Mestres.

Aquests procediments, revolucionaris no són del grat del Gran Orient ni del Suprem Consell, que refusen reconèixer la Gran Llotja Nacional. Aquesta, en revenja, va assolir

reprendre les relacions seguides abans amb la Maçoneria estrangera. Però la nova organització era massa democràtica.

Va desagradar a la policia que va ordenar la dissolució de la Gran Llotja. Calia sotmetre's i després d'haver-se reunit per última vegada el 15 de Gener de 1851, es va dissoldre després d'aixecar un acta d'enèrgica protesta.

Revisió Constitucional

El primer Codi maçònic regular del Gran Orient data de 1826. Abans d'aquesta època la confederació no estava regida més que per estatuts que es remuntaven a 1813 i per la sèrie de decrets, comunament contradictoris, adoptats per les assemblees successives.

En 1839 es va fer una revisió dels estatuts adoptats en 1826; però en 1847 es va posar en estudi una modificació més a fons de la llei Maçònica. Es va arribar així a un projecte de constitució elaborat per una comissió especial. Aquest treball va ser sotmès en 1849 a la sanció dels representants de totes les Lògies de França sense distinció de ritu. Tots els Maçons regulars havien estat convidats a cooperar en aquesta obra de reforma, però sols els Tallers del Gran Orient van enviar delegats.

La nova Constitució permet a les Lògies exercir un control permanent sobre els actes de l'administració central. A aquest efecte els mandataris de tots els Tallers es reunien cada any durant una setmana en Assemblea o Convent, amb la missió de votar les mesures d'interès comú, de procedir a l'elecció dels administradors de l'Ordre, de sancionar la gestió financera, etc...

Déu i la Immortalitat de l'Ànima

Fent la declaració que la Francmaçoneria respecta la llibertat de consciència com un dret propi de cada home i que no exclou a ningú per les seves creences, els constituents de 1849 van creure un deure de proclamar com principi fonamental de la Francmaçoneria, la creença en l'existència de Déu i en la immortalitat de l'ànima.

Aquestes declaracions constitucionals van ser, de seguida, jutjades contradictòries.

El Príncep Lucien Murat

En 1848 el Gran Orient estava dispensat de l'abstenció estricta que la Francmaçoneria havia d'imposar-se en matèries polítiques. Una delegació oficial havia expressat les seves felicitacions als membres del govern provisional. Aquest precedent va implicar conseqüències d'allò més humiliants quan es va produir el cop d'estat. El Gran Mestratge, vacant des de 1814, va ser restablert en benefici del príncep Murat, qui, imposat pel govern, va ser dòcilment escollit el 9 de Gener de 1852.

Aquest cosí de l'Emperador va voler regir amb despotisme. A fi de paralitzar l'acció de la Francmaçoneria, li va suscitar embolics financers per l'adquisició de l'hotel del carrer Cadet; després, en 1860, no va titubear a fer intervenir la policia a fi d'assegurar la seva

reelecció. En la votació va ser, no obstant això, triat el príncep Napoleó, qui va obtenir la majoria. Però una ordre imperial va obligar als dos prínceps a declinar tota candidatura.

El Gran Mestratge va quedar així sense titular fins al 11 de Gener de 1862, data d'un decret de l'emperador que ell mateix nomenava al Mariscal Magnan Gran Mestre del Gran Orient.

En aquest mateix any es va fundar l'Orfenat Maçònic, institució que no ha cessat de prestar immensos serveis.

El Mariscal Magnan

Col·locant al capdavant de la Maçoneria a un dels seus còmplices del cop d'estat, l'Emperador no va tenir precisament en vista, afavorir els treballs simbòlics.

El nou Gran Mestre va aportar, per descomptat, en l'exercici de les seves funcions, una brutalitat digna d'un heroi de la guerra civil. Va fer notificar al Suprem Consell del Ritu Escocès que havia de plegar-se per la força al Gran Orient.

Però els Maçons Escocesos no es van mostrar accessibles a cap intimidació. Tenien de superior a l'acadèmic Viennet, qui va respondre a les ordres arbitràries dels fets de l'Emperador amb la següent carta:

París, 25 de Març de 1862 .

Senyor Mariscal:

Em notifiqueu per la tercera vegada, de reconèixer la vostra autoritat maçònica, i aquesta última notificació està acompanyada d'un decret que pretén dissoldre el Suprem Consell del Ritu Escocès Antic i Acceptat. Jo us declaro que no em doblego al vostre mandat i miro el vostre decret com si no existís.

El decret imperial que us ha nomenat Gran Mestre del Gran Orient de França, és a dir d'un Ritu Maçònic que existeix solament des de 1822, no us ha sotmès l'antiga Maçoneria que data de 1723. No sou, en una paraula, com ho preteneu, Gran Mestre de l'Ordre Maçònic a França, i no teniu cap poder que exercir respecte del Suprem Consell que tinc l'honor de presidir: la independència de les Llotges de la meua Obediència, ha estat obertament tolerada, encara després del decret en que us recolzeu, sense tenir dret per a això.

Només l'Emperador té el poder de disposar de nosaltres; si La seva Majestat creu poder dissoldre'ns, jo em sotmetria sense protestar; però com cap llei ens obliga a ser maçons, a pesar nostre, jo em permetria sostreure'm pel meu compte, de la vostra dominació.

Vostre (signat) Viennet.

Aquesta actitud enèrgica va atreure cap als Escocesos els esperits hostils a l'Imperi, i el Suprem Consell, a despit de la seva organització poc democràtica, va venir des de llavors a ser un centre de protestes republicanes.

El daltabaix del Mariscal Magnan li va fer concebre una més alta idea de la Francmaçoneria. Instruït a poc a poc pels seus consellers, va arribar a ser finalment un Maçó sincer, el zel del qual va produir els més feliços resultats. Es va esforçar a reparar tot el mal a causa de l'enutjosa intervenció del príncep Murat. Les finances del Gran Orient van anar

reorganitzades. Després, com el poder del Gran Mestratge s'havia estès d'una manera abusiva, el Mariscal es va fer el promotor d'una revisió constitucional que va restituir a l'Assemblea General del Gran Orient l'exercici integral del poder legislatiu.

Per altra banda, va obtenir de l'Emperador, el dret per al Gran Orient de nomenar de nou Gran Mestre. En fi, el canvi de la seva actitud va ser tan complet que a la seva mort, que va sobrevenir en 1865, havia adquirit el dret al reconeixement dels Maçons.

El General Mellinet

Durant els últims cinc anys de l'Imperi el Gran Orient va tenir al seu enfront del general Mellinet, vell Maçó profundament dedicat a la Francmaçoneria a qui servia amb tanta benevolència com fermesa.

La Maçoneria francesa estava llavors en l'apogeu del seu prestigi. L'anatema fulminat contra ella en moltes ocasions pel fogós Pius IX, li va valer les simpaties de tots els esperits esclerits que rebutjaven el Syllabus.

El Gran Orient havia pres l'hàbit d'intervenir sobre els diferents poders maçònics, cada vegada que algun principi humanitari semblava ser desconegut. Va insistir sobre la Maçoneria prussiana para fer-la desistir de les decisions preses en contra dels israelites, declarats inadmissibles en la Francmaçoneria. Es van donar els passos perquè les Lògies americanes no refusessin la iniciació als homes de color.

En fi, el Gran Orient era considerat fora com una autoritat digna de la Nació francesa, que es complaia en la missió cavalleresca que s'havia atribuït.

Les Lògies, per altra banda, es dedicaven a estudis que tinguessin en l'interior una importància considerable.

Mentre que el Germà Massol preconitzava la Moral Independent, qüestions de filosofia o d'economia i política eren discutides pertot arreu amb gran llibertat.

La Tercera República

En 1870 el Germà Babaud-Laribiere no va acceptar la Gran Mestria sinó per a preparar la supressió d'aquesta dignitat.

Deu Llotges parisenses es van reunir no obstant això al setembre de 1870, amb la intenció d'enviar una diputació al Rei de Prússia para fer una crida al seu cor de francmaçó. Es tractava d'obtenir que les seves tropes perdonessin a les dones, els vells i els nens, respectant la propietat individual i abstenint-se de bombardejos inhumans com els de Strasbourg. Sobreexcitada la reunió per vehements discursos, la reunió va aprovar per fi un manifest declarant al Rei i al Príncep Real de Prússia "monstres amb cara humana", indignes del seu títol de francmaçons.

Desitjant evitar una efusió de sang entre francesos, els Maçons parisencs van organitzar el 29 d'Abril de 1871 una manifestació pacífica que va arribar A Neuilly d'on una delegació va passar A Versalles, sense trobar en el Govern l'esperit de conciliació esperat.

Havent exigít l'autoritat alemanya, després de l'annexió de Alsàcia i Lorena, que les 8 Lògies de la regió trenquessin tota relació amb el Gran Orient de França, aquests

Tallers preferiren cessar en els seus treballs i dissoldre's. Els seus membres van fundar a París la Llotja "Alsàcia i Lorena" i el Gran Orient va trencar tota correspondència amb els poders Maçònics de l'Imperi Alemany.

Després dels desastres que van ferir tan cruelment al seu país, els maçons francesos no van pensar més que en reedificar la seva pàtria. En presència de la catàstrofe causada pel règim cesari, tots els seus esforços es van encaminar des d'ara, al triomf de la democràcia. La causa de la Francmaçoneria es va identificar amb la de la República i si les lluites electorals van tenir en aquesta ocasió lloc prominent en les preocupacions de les Lògies, va ser perquè l'estendard maçònic havia reunit a tots els amics del progrés que es van unir per a destorbar les amenaces de la reacció i del clericalisme.

El Convent de Laussane

La Maçoneria Escocesa que s'havia fet molt mal, per les seves llegendes mal fundades i per la seva jerarquia pretensiosa, va voler en 1875 donar-se una organització internacional. Tots els Supremes Consells es van fer amb aquest objecte representar en Laussane, on es va arribar a les Grans Constitucions que havien de regir des llavors als Maçons Escocesos.

El Gran Arquitecte de l'Univers

L'Assemblea General del Gran Orient havia discutit freqüentment l'article 12 de la Constitució. Va quedar reconegut en 1876 que la Francmaçoneria havia de abstenir-se de tota afirmació dogmàtica. Consultades sobre el manteniment del paràgraf que estipula que la Francmaçoneria té per principis l'existència de Déu i la immortalitat de l'ànima, les Llotges van ordenar als seus mandataris votar per la supressió d'aquest text. El Convent de 1877 va modificar, doncs, la Constitució en el sentit requerit.

Aquesta decisió va portar l'abandó de la fórmula "A L.: G.: D.: G.: A.: D.: l'U.: " que tradicionalment es col·locava en l'encapçalament de tots els documents maçònics.

Alguns Tallers van voler fer notar més tard que el vot del Convent de 1877 no implicava necessàriament aquesta mesura. El dogma havia de ser descartat, però una fórmula essencialment simbòlica no tenia per què ofuscar a ningú, ja que cadascun quedava lliure d'interpretar-la segons les seves conviccions personals.

Però una Assemblea, que no va tenir més que alguns dies per davant per a pronunciar-se sobre un nombre tan gran de qüestions, no podia aportar al seu examen ni la cura ni la competència desitjades. El simbolisme maçònic quedava així mutilat.

En l'estranger, es va prendre d'aquí, pretext per a trencar amb el Gran Orient de França. La Gran Llotja d'Anglaterra podia obeir, en això, a un antiga rancúnia contra un poder maçònic que havia en un moment eclipsat el seu prestigi. El mateix que la Maçoneria Sueca, devia, per altra banda, veure amb mals ulls la propaganda republicana dels maçons francesos. Quant a les diverses Grans Lògies dels Estats Units, elles van ser inspirades tant pels seus sentiments piadosos com per la seva animositat cap a

una Obediència que va voler imposar-los la fraternitat amb els negres. Els clericals no van deixar naturalment en aquesta ocasió de clamar contra l'ateisme de la Francmaçoneria.

La Gran Llotja Simbòlica Escocesa

En 1868, 1873 i 1879, el Suprem Consell havia castigat taxant a un cert nombre de tallers i de Maçons que s'havien insubordinat en contra de la seva autoritat.

A conseqüència d'aquestes mesures disciplinàries, dotze Lògies, víctimes del seu apassionament per les idees de progrés i d'emancipació maçònica, van constituir una aliança autònoma sota el nom de Gran Llotja Simbòlica Escocesa.

Aquest nou poder maçònic va anar immediatament reconegut pel gran Orient i més tard pel suprem Consell. No practicaven més que els tres primers graus i reivindicaven per a les Lògies el dret d'administrar-se elles mateixes i es basaven essencialment en el principi de "El Masón Lliure en la Llotja Lliure".

La Encíclica "Humanum Genus"

En la seva al·locució solemne "Multipliques inter" del 25 de Setembre de 1865, Pius IX havia enumerat els actes pels quals els seus predecessors havien pretès exterminar "aquesta societat perversa vulgarment anomenada Maçoneria". Però ell constata amb el cor ferit: "Aquests esforços del Tron Apostòlic no han tingut l'èxit que era d'esperar". La secta maçònica no ha estat vençuda ni destruïda "per contra, ella s'ha desenvolupat de tal manera que en aquests dies tan difícils es mostra a tot arreu impunement i aixeca el seu front amb més audàcia que mai". Amb aquest nou anatema, la Maçoneria no es va sentir pitjor. Però com el Papat no pot resoldre's a reconèixer la inutilitat de les seves fulminacions veiem novament aparèixer, el 20 d'abril de 1884, una llarga instrucció de S. S. Lleó XIII.

El Papa pren pel seu compte a la Maçoneria i al que ell anomena el "naturalisme, per oposició al sobre-naturalisme revelat de l'Església". Aplica la seva eloqüència a refutar les doctrines que atribueix sovint gratuïtament als seus adversaris. Però el que sorprèn en un Papa que s'ha volgut fer passar per home de geni, és que s'hagi fet eco dels més ridículs contes. "Aquells que estan afiliats, diu, han de prometre obeir cegament i sense discussió a les imposicions dels caps, d'estar sempre llests, a la més petita notificació, al més lleuger signe, per a executar les ordres donades sotmetent-se per descomptat en cas contrari, als càstigs més rigorosos, i encara a la mort. De sort, que no és rar que la pena cabdal sigui infligida a aquells que estan convictes, sigui d'haver divulgat la disciplina secreta de la Societat, sigui d'haver resistit a les ordres dels caps i aquesta, es practica amb tal destresa que, generalment, l'executor d'aquestes sentències de mort, escapa a la justícia establerta per a vetllar sobre els crims i castigar-los".

Qui és en els nostres dies l'home de bon sentit que accepta encara semblants rondalles?. És admissible que s'obri de bona fe quan es fa eco de calúmnies tan ridícules?. En tot cas, es

comprèn als maçons del segle XVIII que no van prendre de debò les excomunionis.

Revisió dels Rituals

Les fórmules tradicionals de la Francmaçoneria havien deixat de ser compreses per un gran nombre de maçons. La iniciació veritable estava perduda. Es reclamava, per tant, reformes amb tendències a simplificar tot, sota el pretext de posar-se en harmonia amb el progrés - i desgraciadament també amb la ignorància - del segle.

El Gran Col·legi dels Ritus del Gran Orient de França, va creure donar una satisfacció a totes les exigències publicant un ritual inspirat en els desitjos formulats pels Tallers (1886).

Però el nou cerimonial no va anar del gust dels maçons instruïts, que ho van considerar desproveït de tot abast esotèric. Sota aquest punt de vista, moltes Lògies es van negar a abandonar els seus antics usos. Unes altres, per contra, van renunciar a tota classe de simbolisme. D'aquí va provenir una falta absoluta d'homogeneïtat, contra la que era important reaccionar.

Congressos Maçònics Internacionals

L'Exposició internacional de 1889 havia de reunir a París un gran nombre de maçons estrangers. El Gran Orient va voler aprofitar això, per a convocar un Congrés Maçònic Internacional, que permetés a la Maçoneria francesa justificar-se de les acusacions dirigides contra ella des de 1877.

Els motius de les decisions preses en aquesta època van ser exposades en documents oficials, la manera de deixar bé establert, que, si la francmaçoneria havia refusat prendre com a base un dogma, era perquè desitjava estar per sobre totes les qüestions d'esglésies i sectes. Tendeix a dominar totes les qüestions, sense prendre partit per cap escola. El temple simbòlic no pot assemblar-se a cap capella estreta; no pot representar sinó un vast refugi sempre obert a tots els esperits generosos i valents, a tots els que en consciència i amb desinterès busquin la Veritat, el mateix que a totes les víctimes del despotisme i de la intolerància.

Les Potències maçòniques que més interessava convèncer, no havien cregut desgraciadament, oportú respondre a la invitació del Gran Orient, la situació del qual, va quedar esclarida només als ulls de les federacions amigues. Però aquestes, almenys, es van declarar plenament satisfetes de les explicacions donades, al terme de les quals va quedar clar que, mai s'havien tractat de substituir per una negociació materialista, una afirmació espiritualista. La única cura dels maçons francesos havia estat salvaguardar el principi de la llibertat absoluta de consciència, mantenint-se dintre de l'esperit de l'article 1 de la Constitució de 1723. (Veure el paràgraf "El Llibre de les Constitucions").

El Congrés de 1889 va tenir, per descomptat, per resultat pràctic fer ressaltar la necessitat d'una organització que permeti als cossos maçònics del món sencer harmonitzar-se i mantenir freqüents relacions. Es va pensar primer a convocar congressos periòdics, en els quals totes les potències maçòniques del món haguessin d'estar representades. Però una entesa prèvia era indispensable per a aquest objecte; va ser el que

va comprendre la Gran Llotja Suïssa “Alpina” que va proposar la constitució d'una “Oficina Internacional de Relacions Maçòniques”.

L'oficina no havia d'entrar en funcions sinó el 1º de Gener de 1903. En l'interval, una conferència maçònica va tenir lloc en Anvers del 21 al 24 de Juliol de 1894. Va ser seguida en 1896 d'una reunió que va tenir lloc a L'Haia, en ocasió de la cèlebre conferència diplomàtica relativa al desarmament i a l'arbitratge entre les nacions. L'Exposició de 1900 va permetre, de seguida, donar lluentor particular al segon Congrés Maçònic de París. Després va venir, al setembre de 1902, el Congrés de Gènova, en el qual els delegats alemanys van participar per primera vegada amb títols oficials. Ells devien de seguida assistir oficialment al Congrés Maçònic Internacional de Brussel·les a l'agost de 1904 i assajar, en aquestes dues circumstàncies, la reconciliació de les Grans Lògies del seu país amb la Maçoneria francesa.

La Gran Llotja de França

L'escissió que donà naixement a la Gran Llotja Simbòlica Escocesa, no va impedir al Suprem Consell mantenir la seva sobirania sobre els tallers col·locats sota la seva jurisdicció. Les Lògies, no obstant això, es van emancipar a poc a poc de la seva autoritat que, finalment, no va ser reconeguda més que en teoria. Aquesta relaxació va tenir una repercussió tant més enutjosa sobre el tresor central, en quant que la gestió financera del Suprem Consell, havia aixecat crítiques de les quals, van prendre com pretext els Tallers, poc sol·lícits, per a lliurar-se dels seus tributs.

Per a sortir d'embolics el Suprem Consell va consentir a atorgar a les Llotges la seva autonomia administrativa (decret del 7 de Novembre de 1894). Immediatament els delegats de totes les Lògies Escoceses, dissidents o no, van resoldre constituir-se en Gran Llotja de França. Aquesta nova federació havia de reunir a les Lògies col·locades fins a aea sota l'obediència del Suprem Consell, amb aquelles que havien format la Gran Llotja Simbòlica Escocesa. la fusió va ser immediatament acceptada en principi; però, el 23 de febrer de 1895, es va creure necessari esperar fins que els dos grups haguessin liquidat les seves situacions financeres. La unitat de la Maçoneria Simbòlica Escocesa no es va realitzar així, sinó fins a l'any 1897. No es va produir immediatament una fusió efectiva entre els elements que van consistir en associar-se. Llarg temps encara devia cadascun d'ells de conservar la seva individualitat, amb les seves tendències pròpies, sovint contradictòries, en el si de la nova organització.

La nova organització va tenir així un principi difícil perquè als antagonismes que era necessari conciliar, s'agregava la necessitat de substituir l'ordre per la anarquia, en les relacions entre les Lògies i l'autoritat central.

Gràcies a les concessions recíproques, l'harmonia va ser, no obstant això, sempre mantinguda i progressivament consolidada. Els Maçons que van arribar a presidir les destinacions de la Gran Llotja de França van saber, per altra banda, inspirar confiança, donar a les Llotges hàbits de regularitat, assegurant, amb això, el bon funcionament administratiu de la federació. Van comprendre, llavors, que la Gran Llotja de França es podia preparar-se un brillant futur, reprenent les relacions fraternals amb tots els poders maçònics reconeguts com regulars. En l'interès d'aquestes relacions, la Gran Llotja va tenir

la cura de no separar-se en no-res de les tradicions simbòliques de la Maçoneria universal. Va creure així poder entrar oficialment en relació amb totes les altres Grans Lògies i a aquest efecte es van donar els passos necessaris. Se li va fer llavors l'objecció de no ser completament sobirana i independent ja que, amb la finalitat de romandre "escocesa", continuaven treballant "en el nom i sota els auspicis del Suprem Consell del Ritu Escocès Antic i Acceptat per a França i les seves dependències".

Aquesta objecció va ser salvada per un decret del Suprem Consell, donat el 26 de Juliol de 1904, i immediatament després d'ell, la Gran Llotja de França va poder proclamar-se estrictament autònoma, independent i sobirana. Li va ser, llavors, possible a la federació francesa de les Lògies del Ritu Escocès, entrar en relacions d'amistat amb nombrosos poders Maçònics estrangers i en particular amb la Unió de vuit Grans Lògies alemanyes.

Publicacions Maçòniques Franceses

En 1890 va aparèixer l'últim nombre de la "Cadena d'Unió", revista mensual dirigida durant vint-i-cinc anys pel germà Hubert amb infatigable dedicació.

"La Trulla" procura succeir-li, però els esforços dels seus redactors s'estavellen amb l'apatia dels maçons, que ja havien deixat fracassar el "Món Maçònic".

El "Butlletí Maçònic", fundat en 1880, va ser per molt temps l'únic òrgan periòdic destinat a fer conèixer els treballs de les Llotges. Aquesta publicació, que es va convertir en la "Revista Maçònica Mensual", va cessar de publicar-se en 1910.

Des d'Octubre de 1902 es publica "L'Acàcia", revista mensual d'estudis maçònics redactada exclusivament per maçons. Aquest òrgan de publicitat ha contribuït considerablement a aixecar el prestigi de la Maçoneria francesa davant els ulls dels maçons instruïts de l'estranger. A partir de 1910 la "Llum Maçònica" va publicar mensualment interessants treballs. Aquestes dues revistes van desaparèixer en 1914, però "L'Acàcia" ha pres força i vigor i apareix mensualment.

"El Simbolisme" va aparèixer de 1912 a 1914 i des de 1920 fa una propaganda destinada a posar els ideals maçònics a l'abast de tots els "iniciables".

"L'Estrella Flamígera" només va tenir efímera durada en 1919.

La premsa maçònica uneix als maçons més instruïts del món sencer; s'esforça a dissipar els mals entesos entre les Maçoneries nacionals i s'aixeca contra els abusos.

Quan els governs maçònics no assoleixen entendre's i són un obstacle a la unitat de la institució, l'acord es produïx entre els escriptors maçònics en benefici de l'esperit d'universalitat que és l'essència mateixa de la Francmaçoneria.

LA SITUACION MASONICA EN 1920

Gran Orient de França

De tres jurisdiccions maçòniques reconegudes a França, el Gran Orient és ahora la més antiga i la més important. Compte amb 441 Lògies, 78 Capítols i 31 Consells.

El poder legislatiu és exercit en aquesta confederació pels delegats dels Tallers simbòlics, que es reuneixen cada any, durant sis dies, en Assemblea general o Convent. En aquest curt espai de temps, els mandataris de les Lògies han de deliberar sobre les proposicions prèviament sotmeses a l'examen dels tallers. Voten, a més, el pressupost anual de la federació i procedeixen a les eleccions per al Consell de l'Ordre, que es compon de 33 membres, triats per tres anys i renovats per terços cada any. Aquest Consell està encarregat de l'administració. Al seu cap es troba el President del Consell de l'Ordre, que representa al conjunt de la federació, sense gaudir no obstant això, de cap de la prerrogatives agregades en altre temps al Gran Mestratge.

La justícia maçònica és aplicada en última instància per la Càmera de Cassació, els membres de la qual són designats pel convent.

Existeix, a més, en el si del Gran Orient un Gran Col·legi de Ritus, encarregat de conferir els tres últims graus del Escocisme (31, 32 i 33) després de vetllar pel manteniment de les tradicions maçòniques.

El Escocisme

Els tallers de la jurisdicció francesa del ritu escocès es van agrupar des de 1894 en dos poders maçònics distints.

Les Lògies simbòliques, que només practicaven els tres primers graus, van formar la federació de la Gran Llotja de França; els Tallers superiors (de 49 al 339) van continuar, per contra, treballant sota l'obediència del Suprem Consell.

La Gran Llotja és, pròpiament parlant, l'assemblea legislativa constituïda pels diputats que les Llotges trien cada any, a raó d'un representant per cada cinquanta membres o fracció de cinquanta. La Gran Llotja no exercia, no obstant això, la plenitud del poder legislatiu, sinó quan es reunia en Convent, és a dir, en una assemblea general, en la qual les Llotges del departament són autoritzades a fer-se representar efectivament per un dels seus membres i no simplement per un diputat escollit entre els maçons parisencs. El Convent pren totes les decisions amb força de llei, vota el pressupost i procedeix a les eleccions dels oficials de la Gran Llotja, dels membres del Consell Federal, del Tribunal de Cassació i de les diverses Comissions administratives. Fora del Convent, la Gran Llotja no té més que prerrogatives restringides, que fan ser considerades com estèrils les seves reunions ordinàries, on no figuren més que diputats que viuen a París. El Consell Federal, compost de 33 membres, no és responsable més

que davant el Convent, si bé que, d'una assemblea anual a l'altra, exerceix el poder administratiu sense un control eficaç. Cap inconvenient pràctic ha resultat fins a aquí; però no és menys desitjable que el funcionament de la Gran Llotja de França sigui assegurat d'una manera més lògica. Aquesta Federació, que només es compon de 156 Lògies, no podia rivalitzar numèricament amb el Gran Orient de França. És de desitjar que aquests dos poders, desiguals per tantes raons, prossegueixin paral·lelament les seves obres, cadascun esforçant-se a fer més que l'altre, sense que aquesta competència pel bé, porti la menor perturbació en les seves relacions fraternals.

Després que el Suprem Consell va ser alleujat de la cura de l'administració de les Lògies blaves, va poder dedicar-se a perfeccionar la institució d'alts graus. Aquests no són, des d'ara, ja pretext de títols pomposos; és necessari merèixer-los, demostrant una instrucció maçònica efectiva. La selecció va venir a ser així real en els tallers superiors del ritu escocès que es compon de 5 Llotges de perfecció (49 al 14), 32 capítols (15 al 18) i 13 Areòpags (19 al 30).

Els Ritus No Reconeguts

El 14 de Gener de 1882, la Llotja “Els Lliures Pensadors” de l'Orient de Pecq (Sine-et-Oise) va creure poder acordar la iniciació maçònica a Maria Deraismes, conferenciant eminent, mereixedora digna de dur el mandil simbòlic. Això era una innovació contrària als usos de la Maçoneria universal que va obligar a la Gran Llotja Simbòlica Escocesa a declarar en somni la Llotja de Pecq i anul·lar una recepció taxada d'il·legalitat Això no va impedir que la neòfita es considerés com una bona i legítima maçona, tant que més tard, al març de 1893, es va creure autoritzada per a conferir la llum maçònica a altres dones. Així va néixer la Gran Llotja mixta “El Dret Humà” que es dedica en Maçoneria a tractar a l'home i a la dona sobre la base d'una perfecta igualtat. Aquesta Obediència és considerada com irregular, el mateix que les Llotges que han adoptat els seus principis.

La Maçoneria, no obstant això, està lluny de desinteressar-se per la iniciació de la dona, però el problema és difícil de resoldre i no ha de ser encarat des del sol punt de vista de les reivindicacions feministes.

Bibliografia

Una notícia històrica sobre la “Maçoneria Francesa en 1818” constituïx la part més important d'una obra consagrada a les “Ensenyaments Secrets de Martínez de Pasqually”, segons Franz von Boader, París, Chacornac, 1900 .

Entre les obres antigues difícils d'obtenir, les més sol·licitades són les següents:

Investigacions sobre el Ritu Escocès Antic i Acceptat, per J. Emile Daruty, París, 1879
Thory: Acta Latomorum o Cronologia de la Història de la Francmaçoneria francesa i estrangera, París, Nouzou, 1815 .

E. Reboid: Història de tres grans lògies de Francmaçons a França, París, 1865 .

A. G. Joaust: Història del Gran Orient del França, Rennes, París, 1865.

Gran Llotja de Xile *

Tot just afermada la independència del nostre país i tot just calmada l'exaltació patriòtica que en tots els ànims produís aquella sagnant lluita, pot dir-se que, en general, el gran corrent d'opinió es dirigiria gairebé exclusivament en el sentit de donar-li base indestructible a aquella llibertat, arribada a costa de tants sacrificis, i que el primitiu conquistador tractaria de amagar a cada moment.

A més, els múltiples problemes que es presentaven als ciutadans d'una república nounada, tenien necessàriament que absorbir-los totes les energies i totes les preocupacions, quedant poc o cap temps per a l'especulació filosòfica i per a aquestes labors de l'esperit, pròpies de les èpoques de pau i de progrés.

Per ventura per aquestes causes, i altres més ocultes i per tant més difícils d'assenyalar, la Francmaçoneria no va poder constituir-se com corporació sinó fins a passats alguns anys i quan aquells urgents problemes que hem parlat havien trobat la seva solució o estaven en camí de ser feliçment resolts.

Va ser necessari que un grup de francmaçons francesos es congregués per a dur a la pràctica la idea de fundar una Llotja maçònica en el nostre país.

A aquest efecte, es van reunir en Valparaíso i, després dels tràmits preliminars, van establir en el veí port una llotja simbòlica, sota el nom distintiu de “Etoile du Pacifique”. Aquest esdeveniment, punt de partida de l'establiment regular de la Maçoneria en el nostre país, va tenir lloc el 7 d'Agost de 1850. Aquesta Llotja va obtenir la seva Carta Constitutiva del Gran Orient de França i va quedar, en conseqüència, sotmesa a aquesta Potència Maçònica.

Altres francmaçons anglesos i nord-americans, encoratjats per aquell exemple, van resoldre, al seu torn, fundar altra Gran Llotja; i, a aquest efecte, van demanar les seves Cartes Patents a la Gran Llotja de Califòrnia. Més, com no van obtenir resultat les gestions iniciades en tal sentit, van recórrer, amb èxit aquesta vegada, a la Gran Llotja de Massachusetts. Obtinguda la Carta Constitutiva es va instal·lar solemnement en Valparaíso el 14 de Desembre de 1854, sota el nom de “Bethesda”.

D'aquestes Lògies, una treballava en francès i l'altra en anglès; i per aquell temps, que l'estudi dels idiomes estrangers no havia arribat a el desenvolupament que té ara, aquest fet constituïa una veritable dificultat per als xilens que volguessin ingressar com membres de la institució. No obstant això, i aconsellats pel germà Manuel de Lima, natural de Curaçao i que havia estat iniciat a Caracas, alguns xilens van fer un esforç i van assolir ser admesos en la Llotja “Etoile du Pacifique”. Allí van treballar amb perseverança exemplar, fins a obtenir el seu grau de mestres. Llavors van poder dur a la pràctica una idea acariciada des de temps enrere: fundar una Llotja Maçònica xilena. Aquesta va ser la “Unió Fraternal” que va començar a treballar el 27 de Juliol de 1853 sota la dependència del Gran Orient de França.

(*) Inserció del traductor, autoritzada per l'autor.

Amb la base de les Lògies “Etoile du Pacifique” i “Unió Fraternal”, el Gran Orient de França va establir en Valparaiso un Capítol del Grau 18 i un Consistori del Grau 30 .

En menys de deu anys, des de la fundació d'aquestes Lògies, els ideals es van propagar ràpidament en el país. El cor dels xilens, encara commogut pel record dels combats de la Independència, era camp fèrtil per a la llavor d'aquests sentiments de Llibertat, Igualtat i Fraternitat que propaga la maçoneria. I així veiem que cap a l'any 1862, en Concepció, s'havia constituït la Llotja “Fraternitat” i en Copiapó les “Hiram” i “Ordre i Llibertat”. Dades precises sobre la fundació d'aquests Tallers pot dir-se que no existeixen. Cap suposar que, tant la “Fraternitat” de Concepció com la “Ordre i Llibertat” de Copiapó, depenien del Gran Orient de França. Quant a la Llotja “Hiram”, la seva història és completament obscura. sembla que depenia d'alguna Potència Maçònica Alemanya; però després d'haver conreat estretes i fraternals relacions amb la “Ordre i Llibertat” va ser completament absorbida per aquesta.

Tenim, doncs, cap a fins de l'any 1862, tres Lògies xilenes en plena activitat: en Valparaíso, en Concepció i en Copiapó.

Donada l'enorme distància de l'autoritat central i degut al fet que el Gran Orient de França, pel mateix que no estava al corrent la idiosincràsia de la nostra societat, no podia traçar programes de treball adequats per a cada regió maçònica, els treballs llanguisquien i els més entusiastes germans veien amb veritable temor acostar-se el moment que les Llotges de Xile haguessin d'abatre les seves columnes. En tals circumstàncies no es veia més que un camí salvador: independitzar-se del Gran Orient de França i constituir una potència maçònica autònoma. Però com separar-se d'aquell poder maçònic que els havia donat vida, sense caure en irregularitat? Com procedir sense faltar als juraments d'adhesió?.

En tals condicions i quan consideraven aquest problema sense solució possible, es va produir un esdeveniment - únic, per ventura, en la història maçònica del món - que va donar ocasió a les Llotges de Xile per a obtenir la independència que aspiraven.

Perquè ens puguem formar una idea clara de la situació que ens venim referint, cal conèixer alguns antecedents del Gran Orient de França, del com depenien les Lògies xilenes.

Després del cop d'estat del 2 de Desembre de 1852, Napoleó III va estar indecís entre suprimir o simplement vigilar a la Maçoneria, creient que la seva influència pogués manifestar-se hostil al nou Govern. Però alguns dels seus més perspicaços consellers li van fer veure que era molt més convenient atreure's la simpatia abans que l'hostilitat d'una associació, el poder de la qual no coneixien, però que se'ls semblava terrible.

A aquest efecte, aprofitant l'ocasió que el gran Mestratge estava vacant, el govern, per una sèrie d'insinuacions oficioses va assolir que es proposés per a tan alt càrrec al príncep Lucià Murat, que havia estat iniciat a Amèrica. L'elecció es va dur a efecte i Murat va ser triat Gran Mestre per la unànime opinió de 132 votants. Però molt aviat la Maçoneria francesa va començar a penedir-se de semblant elecció. El Gran Mestre Murat no posseïa les condicions de caràcter, d'intel·ligència i, sobretot, d'independència moral, que ha de tenir el germà que ocupa tan elevat càrrec. Va cometre una sèrie de desencerts administratius i va tractar de sotmetre a la Maçoneria a un govern absolut, semblant al que pesava sobre el poble francès.

Fàcilment es comprèn que el Gran Orient tingués vius desitjos de desfer-se d'un cap semblant i que esperés amb veritables ànsies l'arribada del dia de la nova elecció. Però no contava amb que Murat insistiria a romandre en el lloc, tractant de fer-se reelegir per un nou període.

Es va creure llavors que l'oposició d'un rival prestigiós resultaria eficaç i, a aquest efecte, es va pensar en el príncep Napoleó, cosí de l'Emperador. Per aquells dies al votar-se en el Senat francès un projecte relatiu al poder temporal del Papa, el Gran Mestre Murat, votava en favor del poder temporal, mentre que el príncep Napoleó manifestava idees contràries referent a això. Aquest incident li va donar un tint de liberalisme molt oportú en aquelles circumstàncies.

De si l'elecció de Gran Mestre, que havia de verificar-se al gener de 1861, es va efectuar o no, no tenim seguretat, doncs els historiadors d'aquest cas es contradiuen. Només sabem que Murat va apel·lar a la violència; que va fer buidar amb la policia la Sala de Deliberacions del Gran Orient i que va nomenar una comissió de cinc membres perquè regís les destinacions de l'Ordre fins al mes d'Octubre, data que havia de fer-se la nova elecció.

La fraternitat no va acceptar semblant disposició i va venir la anarquia a complicar més el difícil problema plantejat. En aquest estat es trobava l'assumpte quan va intervenir Napoleó III. Però la seva intervenció no es devia a l'amor per la concòrdia, ni de bon tros, al respecte per la Institució, va intervenir per a subjectar la Maçoneria al poder civil, obligant-la a acceptar per Gran Mestre al Mariscal Magnan, que no era maçó.

El 11 de Gener de 1862 es dictà el següent Decret:

Napoleó, per la gràcia de Déu i la voluntat de la Nació, etc.

*En vista de la proposició del nostre Secretari d'Estat en el departament de l'Interior;
Vist els articles 291 i 294 del codi Penal, la Llei de 10 d'Abril de 1834 i el Decret de 15 de Març de 1852;*

Considerant els vots manifestats per l'Ordre Maçònic de França, per a conservar una representació central, hem decretat:

Art. 1º El Gran Mestre de l'Ordre Maçònic de França, fins a ara triat per tres anys en virtut dels Estatuts de l'Ordre, és nomenat per nosaltres per aquest mateix període.

Art. 2º La seva Excel·lència el Mariscal Magnan queda nomenat Gran Mestre del Gran Orient de França.

Art. 3º El nostre Ministre de l'Interior (M. Persigny) queda encarregat... etc.

Davant tan inaudit esdeveniment i en vista de la manifesta irregularitat que havia caigut el Gran Orient de França, a l'acceptar que regís les seves destinacions un individu que ni tan sols havia rebut el grau d'Aprenent, les Lògies xilenes "Unió Fraternal" dirigida per do Manuel de Lima, "Fraternitat" dirigida per Enric Pastor i "Ordre i Llibertat" dirigida per Guillermo Gotschal, van desconèixer l'autoritat del Gran Orient de França i es van declarar independents.

La Llotja "Unió Fraternal" va donar la veu d'alarma. En Tinguda del 9 d'abril de 1862, va aprovar la següent proposició:

Considerant que el nomenament de l'actual Gran Mestre de l'Ordre, fet per un poder estrany a la Maçoneria, és atemptatori a la Constitució i als Reglaments Generals que hem jurat respectar, la Respectable Llotja "Unió Fraternal" nega l'obediència al Gran Orient de França, al que ha estat ara subjecta; i es constitueix en Taller independent fins al reconeixement de nou poder Maçònic que regularitzi els seus treballs.

D'aquesta Llotja van sortir els fundadors de la "Progrés" N2 4 de Valparaíso.

Aquestes dues Lògies es van posar aviat d'acord amb la de Copiapó i Concepció, per fundar en Valparaíso la Gran Llotja.

El 29 d'Abril de 1862, trenta maçons, sense explicar els que es trobaven representats per delegats, van declarar la formació de la Gran Llotja de Xile.

Aquesta nova Potència Maçònica, "única legisladora i reguladora de la maçoneria simbòlica al territori de Xile" va quedar solemnement instal·lada en Valparaíso en 24 de Maig de 1862. Els primers Grans Dignataris triats van ser: Gran Mestre, Joan de Déu Arlegui, 30è; Gran Diputat, Melitón Cas, 30è, Primer Gran Vigilant, Xavier Villanueva; Segundo Gran Vigilant, Manuel de Lima; Secretari General, A.M. Medina.

El Gran Mestre Arlegui, en adonar als Tallers de la constitució de la Gran Llotja de Xile, acompanyant una circular en la qual explicava els antecedents i les causes que havien determinat aquest nou estat de coses dins de la Maçoneria a Xile.

Aquesta circular diu en alguns dels seus paràgrafs:

Un esdeveniment de recent data i, sens dubte, molt conegut ja per vosaltres, ha vingut a marcar un fet notable per a la Maçoneria a Xile i a canviar completament no només les seves relacions sinó l'actitud que ha mantingut fins a avui al món maçònic.

"Ens referim al nomenament del Gran Mestre de l'Ordre Maçònic a França, fet en la persona del Mariscal Magnan per decret de l'Emperador Napoleó III, data 11 de Gener del present any.

La Maçoneria xilena, en la seva major part sotmesa a l'obediència del Gran Orient de França, no va poder veure sense profund dolor i sense molt seriosos temors pel futur, un nomenament trencant amb la tradició i supeditant les terminants disposicions dels Articles 29 i 30 de la Constitució Maçònica, importava per a ella res menys que el primer pas donat en una senda perillosa, al final de la qual albirava clarament l'extinció de la immemorial independència de la Maçoneria per la intervenció d'autoritats estranyes al seu objecte i finalitats, qualsevol que pogués ser; d'altra banda, la responsabilitat d'aquestes autoritats.

La Maçoneria xilena abriga la convicció que no es consideraran exagerats els seus temors. Al seu judici, prou a justificar-los la ja recordada estranyesa de les autoritats civils a l'objecte i finalitats de la Maçoneria, els nuls vincles que a ella els lliguen i la impossibilitat en que es trobaria per moderar els avanços d'aquestes autoritats, en l'exercici dels alts poders que avui s'ha arrogat ja l'Emperador Napoleó III.

La Maçoneria xilena no ha pogut ni ha volgut consentir en l'entronització de tan perniciosos ordre de coses donant forma, per dir-ho així, a un pensament que abriga llarg temps, va acordar constituir un Poder Maçònic en aquest Orient i separar-se del de França. A aquest pas la impulsaven no només les consideracions al·ludides sinó també el desig de donar a l'element maçònic el desenvolupament que ha de tenir en aquesta part del món, desenvolupament que havia estat travat fins a aquí, no només per les dificultats consegüents a la distància que ho separava del Poder que depenia, sinó que també per l'impossible que era moltes vegades agermanar el progrés de la Maçoneria, que en aquests països, ara com ara, no

pot menys que arribar a una vida molt excepcional, amb disposicions dictades per a Lògies d'Europa, en posició i circumstàncies molt distintes”.

Constituïda la Gran Llotja de Xile, un de les seves primeres cures fou posar-se en relacions amb les altres Potències Maçòniques Regulars i obtenir el seu reconeixement com Cos Independent i regularment constituït.

Els seus esforços es van veure aviat coronats per l'èxit:

La primera Potència Maçònica que va reconèixer a la Gran Llotja de Xile va ser la Gran Llotja de Massachusetts, el 30 de Novembre de 1862. Després ho va fer la Gran Llotja del Districte de Columbia, el 13 de Desembre de 1863 i la Gran Llotja Central de França el 21 de Desembre de 1864 .

Mentre en l'exterior es treballava per a obtenir el reconeixement dels altres poders, en l'interior es desplegava una labor no menys intensa i important, per a poder dotar a la nova corporació maçònica de les seves lleis i estatuts indispensables.

La Constitució i els Reglaments Generals van ser promulgats per decrets de 18 de Desembre de 1862 i 30 de Desembre de 1865 .

El Germà Joan de Déu Arlegui va ocupar el seu lloc de Sereníssim Gran Mestre durant els set anys que la Constitució assenyalava. Però, com es veïés en la pràctica que aquest temps no era convenient, puix que els altres oficials duraven només tres anys en l'exercici de les seves funcions, es va fer una reforma constitucional, que va consistir a fixar també en tres anys la durada de les funcions del Gran Mestre. Al terme del seu primer període de set anys, Arlegui va ser reelegit per un altre de tres. De manera que el primer Gran Mestre va governar a l'Ordre durant els deu primers anys del seu funcionament, precisament en l'època que es necessitava de majors esforços per a consolidar la seva marxa.

Després d'aquest meritori Germà, han dirigit les destinacions de l'Ordre els Germans Javier Villanueva, Benicio Alamos González, Evaristo Soublette, José Francisco Vergara, José Miguel Fàez, Enrique Mac-Iver, Ramón Allèn Padín, Rafael Barazarte, Allunyo Palma, Buenaventura Cadis, Víctor Guillermo Ewing, Luis A. Navarrete i López, Alfredo Melossi, Adeodato García Valenzuela, Hèctor Boccardo, Armant Quezada Acharán, Eugenio Matte Furtat, David Benavente Sepúlveda, Fidel Muñoz Rodríguez, René García Valenzuela, Orestes Fróden Lorenzen, Alejandro Serani Burgos, Aristòtil Berlendis Sturla, Sótero del Ric Gundián, René García Valenzuela.

La primera Constitució de l'Ordre Maçònica a Xile i els Estatuts Generals, que la completaven, establien sota la jurisdicció de la Gran Llotja, no només els tres graus simbòlics, sinó també els altres trenta graus del escocisme, des del 4° al 33° va ser per aquesta causa, que no va voler cedir la supremacia a un Suprem Consell del Grau 33°, que amb carta Patent del Suprem Consell d'Anglaterra, va establir a Xile l'Honorable Juan de Dios Merino Benavente, cap a 1871. El fundador del Suprem Consell per a Xile pretenia que la Gran Llotja li lliurés el govern de tots els graus, tant simbòlics com capitulars i no acceptava el govern d'aquests últims, que la Gran Llotja li oferia cedir. Per aquesta causa, el nou organisme maçònic va caure en completa inactivitat poc després de ser establert.

Després de transcorreguts molts anys, cap a fins del segle passat, el Germà Eduardo de l'Embarra va establir novament un Suprem Consell del Grau 33, amb Cartes Patents concedides per la República Argentina.

Aquest nou organisme es va posar d'acord amb la Gran Llotja i mitjançant un tractat d'amistat, han establert que la Gran Lògia governés, amb absoluta independència, els Tallers dels graus simbòlics, deixant al Suprem Consell l'organització i govern dels Capítols, Consistoris, etc.

D'aquesta manera, els treballs s'han pogut desenvolupar sense entorpiment.

MAÇONERIA ESTRANGERA

La Maçoneria s'ha adaptat a tot arreu, al mitjà a on s'ha efectuat el seu desenvolupament. S'ha fet republicana en les democràcies, de la mateixa manera que s'ha mostrat addicta al sobirà en els països monàrquics. Per altra banda, ha entrat en lluita contra les religions que l'han atacat, però ha conservat un caràcter religiós, on els maçons no han estat partidaris de la execració dels creients.

És així com a on domina el protestantisme, la Maçoneria es distingeix per la seva adhesió al culte cristià. La Bíblia figura entre els símbols obligatoris de les Lògies els treballs de les quals tenen un aspecte piadós. El Ritual multiplica les invocacions al Gran Arquitecte que s'identifica amb el Déu personal, Pare Totpoderós, Mestre Suprem de l'Univers, la protecció del qual s'implora amb tant fervor com en una Església *.

Gran Bretanya

La Gran Llotja Unida d'Anglaterra va néixer en 1813 de la fusió de l'antiga Gran Llotja de 1717 amb una Gran Llotja dissident, organitzada entre 1750 i 1753 .

Aquesta última Potència Maçònica pretenia haver recuperat les tradicions de la Gran Llotja de York i practicava el grau de Royal Arc, que el tractat d'unió de 1813 va fer agregar definitivament als tres graus de Sant Joan, com complement del grau de Mestre.

La Gran Llotja Unida d'Anglaterra conta amb més de 2.968 Tallers, repartits en 70 Grans Lògies Provincials, de les quals 44 estan establertes a Anglaterra i 26 en les Colònies.

La Maçoneria anglesa és molt rica i sosté nombroses institucions de beneficència. El Rei Eduard VII, el seu antic Gran Mestre, li ha donat per divisa: “Lleialtat Caritat”. Les formes rituals són escrupolosament observades.

La Gran Llotja d'Escòcia no practica sinó els tres graus simbòlics; compte més de 1.107 Lògies, administrades per 30 Grans Llotges Provincials.

Països Escandinaus

La Gran Llotja Nacional de Dinamarca, fundada en 1747, compte 12 Llotges; té per Gran Mestre al rei regnant i, conforme als principis suecs, reserva la iniciació maçònica solament als cristians.

(*) Nota del traductor. No només en la Maçoneria de països protestants és la Bíblia un símbol obligatori, el mateix que la invocació al Gran Arquitecte de l'Univers.

En Noruega la Maçoneria està per sobre de tota diferència religiosa, és francament liberal i afirma les seves simpaties per la Maçoneria francesa. La Gran Llotja de Noruega conta 16 Lògies.

La primera Llotja va ser fundada a Suècia cap a 1735 pel comte Axel Ericson Wrede-Sparre, que havia estat iniciat a París el 4 de Maig de 1731. Com es fundessin a poc a poc altres Llotges, es va constituir una Gran Llotja en 1761, però l'organització actual no va ser adoptada definitivament sinó el 15 de Març de 1780. Es basa sobre un Ritu especial que consta dels dotze graus següents: 1° Aprenent - 2° Fadrí - 3° Mestre - 4° Company Escocès - 5° Mestre de Sant Andreu - 6° Cavaller d'Orient - 7° Cavaller d'Occident o Veritable Templer - 8° Cavaller del Sud o Germà Favorit de Sant Joan - 9° Germà Favorit de Sant Andreu - 10° Membre del Capítol - 11° Dignatari del Capítol - 12° Vicari de Salomó -. Existeix a més una Ordre de Carles XIII, els distintius de la qual, es duen en públic i que només pot ser composta de Francmaçons. És tan honorós ser admès en ella que mai pot tenir més de 30 membres, dels quals 27 són laics i 3 eclesiàstics (protestants), sense contar els prínceps reals i el rei regnant.

El rei Gustau V ha succeït al seu pare, Oscar II com Cap Suprem de la Gran Llotja de Suècia, que conta 45 Lògies de San Joan Andreu.

Alemanya

La Maçoneria alemanya comprèn un conjunt de 566 Lògies, amb 58.749 membres actius en 1919. Té per òrgan central una federació de 8 Grans Lògies (Grosslogenbund) la fundació de les quals remunta al 19 de Maig de 1872. Els delegats de les vuit Grans Lògies confederades es reuneixen anualment per a decidir treballs comuns, doncs cadascuna de les Grans Lògies conserva íntegrament la seva autonomia.

La més antiga i alhora més important d'aquestes vuit Potències Maçòniques es diu : Gran Llotja Mare Nacional dels Tres Globus. Arrenca el seu origen d'una Llotja fundada a Berlín en 1740 per Frèderic II, qui havia estat iniciat en Brunswick, el 15 d'Agost de 1772. Es troba al capdavant de 228 Tallers, dels quals 156 són Lògies Simbòliques i 72 Lògies Escoceses. Aquestes últimes confereixen quatre graus d'instrucció que no han de ser mirats com alts graus pròpiament dits, ja que no contenen la revelació de cap nou secret; el seu rol es limita a l'estudi més i més profund dels misteris dels tres primers graus considerats com els que tanquen la doctrina maçònica en la seva integritat.

La "Gran Llotja Nacional dels Francmaçons d'Alemanya" fundada pel germà Von Zinnendorf, en 1770, practica el Ritu Suec amb els nou graus següents: 1° Aprenent - 2° Company - 3° Mestre, conferits en Llotja de Sant Joan - 4° Aprenta i Company de Sant Andreu - 5° Mestre Escocès de Sant Andreu, conferits en Llotja Escocesa o de San Andreu - 6° Cavaller d'Orient - 7° Cavaller d'Occident - 8° Confident de Sant Joan - 9° Confident de Sant Andreu o Germà Escollit, conferits en Capítol. Existeix, en fi, un desè grau, el de Cavaller Comanador, reservat als Germans encarregats del Govern de l'Ordre, el Cap Suprem de la qual pren el títol de Vicari de Salomó.

El mateix que la Gran Llotja precedent, aquesta Potència Maçònica només acorda la iniciació als profans cristians; admet als jueus com visitadores però refusa afiliar-los. El seu desenvolupament ha estat molt ràpid des de fa 30 anys; en 1919 tenia 151 Lògies amb 15.215 membres actius.

La “Gran Llotja de Prússia”, cridada “Royal York de l’Amitié” es va erigir en Gran Llotja en 1768. Fins a 1794 treballava en llengua francesa, segons un costum que va ser general a Alemanya en la meitat del segle XVII. Després de 1872 aquesta Gran Llotja va acordar concedir la iniciació als jueus, sense permetre’ls, no obstant això, pretendre graus superiors al tercer; compte 81 Lògies amb 79.800 membres.

La Gran Llotja d’Hamburg va ser al principi constituïda, en 1741, com Gran Llotja provincial de la Gran Llotja d’Anglaterra, després es va declarar independent en 1811. Les seves tendències han estat sempre molt liberals. No practica sinó els tres graus de Sant Joan i compte amb 62 Lògies amb 5.300 membres.

La Gran Llotja de Saxe (38 Lògies amb 4.892 membres) data des de 1811. No reconeix igualment, sinó els tres primers graus. La seva organització és estrictament representativa, de manera de fer prevaler en les seves decisions la voluntat general de les Lògies que, per tant, gaudeixen de la major autonomia, en particular de la llibertat de triar el seu ritual.

La Gran Llotja “Au Soleil” de Bayreuth, no es va fer independent en definitiva sinó en 1829. Compte amb 40 Lògies amb 3.670 membres. Una de les seves Lògies, la de Fribougen Brisgau, va donar molt que parlar al substituir un llibre blanc per la Bíblia sobre la qual es presta el jurament maçònic en les Lògies alemanyes.

La Gran Llotja Mare de la Unió Eclèctica de Frankfort-sud-le-Main, procedeix d’una Gran Llotja provincial anglesa fundada en 1766 i que es va fer independent en 1782 . Compte amb 25 Lògies i amb 3.318 membres. En 1844 va fer accessible la iniciació als jueus, el que va desagradar a algunes de les seves Lògies, l’agrupació dissident de les quals va constituir una nova Gran Llotja.

La Gran Llotja “La Concòrdia”, Orient de Darmstadt, es va constituir en 1846 a continuació de l’escisió que va sobrevenir en la Gran Llotja precedent relativa a la qüestió jueva. Aquesta Gran Llotja, en efecte, va refusar rebre als jueus fins a 1865, època en la qual va tornar als principis de tolerància que caracteritzen la Maçoneria universal. Les seves Lògies en nombre de 8 reuneixen 700 membres.

Fora de la unió de les Grans Lògies, però reconegudes per aquestes, subsisteixen 5 Lògies independents agrupades des de 1863. Dues d’aquestes Lògies estan establertes en Leipzig, les altres tres en Altenburg, Hildburghausen i Gera; són particularment pròsperes i en conjunt contenen més de 1.000 membres.

Al costat de la Maçoneria regular, que no es forma sinó en les classes més elevades de la societat, s’ha constituït en Baviera una Confederació Maçònica del Sol Llevant que es compon d’elements més democràtics i aspira a entrar en relacions oficials amb la Maçoneria francesa.

Les Llotges alemanyes declaren abstenir-se estrictament de política i pretenen no ocupar-se a cap títol dels actes del Govern. S’esforcen a interessar als seus adeptes per la filosofia maçònica tal qual ha estat exposada des del segle XVII per Lessing, Herder, Ficht i altres escriptors clàssics. Els maçons alemanys llegixen molt, doncs tenen a la seva

disposició nombroses revistes mensuals o “hebdomadairs” i obres molt bé escrites concernents a la història i al ritualisme de la Francmaçoneria. La instrucció maçònica ha estat sobretot espargida des de 1861 per l'Associació de Francmaçons alemanys, que ha tingut el mèrit de publicar, amb el concurs dels maçons més competents, una enciclopèdia maçònica l'alt valor de la qual, ha estat universalment benvolgut.

De 1905 a 1914 s'ha notat en el si de les Lògies alemanyes una viva simpatia per la Maçoneria francesa. Es pot creure llavors que els pobles s'aproximarien i es farien mútues concessions en vista de la seva col·laboració pacífica. Els fets havien de provar que una nació que no exerceix suficient control sobre el seu Govern pot deixar-se arrossegar per aquestes empreses nefastes.

Els més distingits maçons alemanys comprenen que la filosofia maçònica no es tradueix únicament en belles teories que s'ostenten amb plaure en la intimitat de les Lògies sense tendència a la menor acció en el món exterior:

La Maçoneria té la missió de construir - i reconstruir de vegades - la societat humana. Cal que en ella s'acumuli una força educativa capaç d'irradiar a les masses per a formar els materials de la construcció política i social. La Maçoneria alemanya, les relacions internacionals de la qual eren molt extenses abans de 1914, es troba actualment reduïda a un relatiu aïllament; és d'esperar que una activitat meritòria la faci reconquistar la confiança que ha perdut.

Austria-Hongria

Després d'haver estat protegida per l'Emperador Josep II en 1780, la Maçoneria va ser completament prohibida a Àustria des de 1801 .

Per a reemplaçar a les Lògies s'havia fundat a Viena una societat “Humanitas”, els membres de la qual eren maçons i rebien la iniciació en el territori hongarès.

El Rei d'Hongria estava obligat, en efecte, a mostrar- era més tolerant que l'Emperador d'Àustria i la Maçoneria va tenir llibertat per a desenvolupar-se obertament més enllà de la Leitha. Els Magiars van poder, doncs, fundar al principi i sota l'obediència del Gran Orient de França, nombroses Llotges. En 1870, els seus tallers es van constituir en Gran Llotja Simbòlica d'Hongria, que administrava els graus simbòlics, reservant el govern dels alts graus, a un Suprem Consell Escocès. La Maçoneria hongaresa contava en 1919 amb 98 Lògies, quan la revolució provocada per Bela Kun les va declarar suprimida en raó de les seves tendències burgeses. A la caiguda del règim comunista les Lògies hongareses van recobrar la seva activitat però havent arribat al poder un govern clerical, es van prendre mesures draconianes contra la Gran Llotja Simbòlica d'Hongria, acusades d'haver fomentat la demagògia. Va Ser prohibida tota reunió maçònica i confiscats els béns de les Lògies en tot el territori hongarès.

La República Magiar persegueix agafar a la Maçoneria que la monarquia no havia volgut molestar.

Per compensació a Àustria no estan prohibides les Lògies; la Gran Llotja de Viena conta 14 tallers.

Romania

La major part de les Lògies romaneses deuen la seva fundació al Gran Orient de França. La Gran Llotja de Romania està constituïda actualment per 6 Lògies.

Itàlia

Perseguida per llarg temps la Maçoneria només va poder en data recent tirar oficialment arrels en els estats italians. El Ritu Escocès, introduït en Llombardia al començament del segle XIX, va tenir per Gran Mestre a Garibaldi. Actualment, el Gran Orient d'Itàlia conta amb 482 Lògies i 180 Triangles, grups de maçons regularment constituïts, però no autoritzats per a iniciar. El Suprem Consell d'Itàlia regeix, a més, 28 tallers de 4º grau, 25 del novè, 38 del 18º i 16 del 30º P .

Des del punt de vista de les tendències generals i de la manera de treballar, la Maçoneria italiana és, més que cap altra, la germana de la Maçoneria francesa; ho ha provat per la seva actitud en 1914, ja que romanent correcta des del punt de vista internacional, va saber preparar als maçons italians per a omplir enterament el seu deure cap a la seva pàtria.

Països del Llevant

Existeixen a Constantinoble i en Salònica grups de Lògies franceses, italianes, gregues, angleses, alemanyes i armenies. Es troben, a més, Lògies en Smirna, Damasc, Jaifà i en els diferents ports de Síria. Com a Egipte, on la Maçoneria és molt pròspera, les Llotges contribuïxen poderosament en les seves respectives localitats a neutralitzar les antipaties de raça i de creences. El Gran Orient de Grècia, administra 18 Lògies. Existeixen també notícies d'un Gran Orient Otomà de Constantinoble, sobre el qual es tenen poques referències.

Suïssa

La Gran Llotja Alpina, fundada en 1844, només reconeix els tres graus simbòlics. La constituïxen 36 Lògies plenament autònomes. Els maçons suïssos no tenen per a què lluitar en favor de la democràcia que és l'ànima de totes les institucions de la seva pàtria; practiquen el socialisme bé entès i s'esforcen per adquirir una instrucció sòlida en Maçoneria. En 1915, les Grans Llotges alemanyes van trencar les relacions amb la Gran Llotja Alpina, el Gran Orador de la qual havia deplorat l'incendi de Lovaina.

Bèlgica i Països Baixos

El Gran Orient de Bèlgica administra totes les Llotges simbòliques que sumen 24. El Suprem Consell regeix els graus superiors i ha fet una particularitat del treball en el grau 22, Cavaller de la Real Destral o Príncep del Líban.

La Maçoneria belga es diferencia molt poc de la francesa.

El 27 de Setembre de 1914 el seu Gran Mestre, el Germà Ch. Magnette, va escriure a les Grans Lògies alemanyes per a proposar-los fer una enquesta sobre les atrocitats comeses a Bèlgica per les tropes alemanyes. De 8, dues Grans Lògies van respondre rebutjant la proposició com injuriosa per a l'exèrcit alemany, la disciplina impecable del qual no deixa lloc a cap suposició d'incorrecció o de inhumanitat. A pesar d'aquest fracàs, el germà Magnette va creure haver de fer una nova crida a la humanitat dels maçons alemanys quan les deportacions de la població civil belga, la va reduir a l'esclavitud. Aquesta vegada va ser detingut, condemnat a la detenció, i pagar una forta multa, sense haver estat denunciat; és cert, pels Germans alemanys que, aquestes mesures van ser provocades per la censura militar.

El Gran Orient d'Holanda conta 108 Lògies, de les quals hi ha un gran nombre en les colònies. Les Llotges són riques i molt actives. La Maçoneria holandesa persegueix un ideal de pau internacional i s'esforça a mantenir relacions cordials amb les organitzacions maçòniques de tots els països.

L'única Llotja del Gran Ducat de Luxemburg és regida per un Suprem Consell Maçònic que, res té de comú amb els Supremes Consells del Ritu Escocès 33°.

Espanya i Portugal

La Maçoneria espanyola es distingeix per la seva febril activitat, però molt sovint intermitent. Compte 103 Lògies compostes sobretot de republicans i d'amics clars de la França.

En Portugal la Maçoneria està, com a França, íntimament lligada al desenvolupament de la República. Les Llotges són cercles d'educació democràtica, però s'abstenen en general de tot atac contra l'Església, les pràctiques de la qual segueixen els maçons portuguesos, a tal punt, que en les seves files es troben bisbes i nombrosos eclesiàstics.

Aquest estat de coses es remunta a 1743, data d'un procés que va acabar per la condemna a galeres i a l'exili de diversos francmaçons. La Inquisició es va fer odiosa i va unir als seus adversaris en la Francmaçoneria.

Rússia i Països Eslaus

Protegida en altre temps per Catalina II, la Maçoneria des de 1822 ha estat severament prohibida en tot l'imperi dels tsars, encara que algunes Llotges van ser constituïdes

secretament pel gran Orient de França. La Maçoneria ha pogut així tirar arrels en Ucraïna on es va constituir una Gran Llotja en 1919.

L'any anterior una Gran Llotja de Bulgària va néixer en Soffia d'una Llotja regularment instal·lada abans de la guerra per la Gran Lògia de França.

En Belgrad s'ha organitzat una Gran Llotja de Iugoslàvia que està modelada segons la constitució de la Gran Llotja Alpina.

Es pot preveure que les Llotges que existeixen a Polònia no trigaran a formar una federació el centre de la qual estaran els Tallers de Postnanie derivats de la Maçoneria Prussiana.

La Txecoslovàquia no deixarà de tenir la seva Maçoneria, el mateix que Finlàndia i Rússia, quan l'Ordre sigui allí establerta.

Amèrica del Nord

Nou Grans Lògies regeixen 1.056 Lògies en el Canadà. Els Estats Units conta 15.068 Tallers que es reparteixen entre 49 Grans Lògies i 2 Suprems Consells, sense contar les Grans Lògies de color, accessibles als negres, que són rigorosament exclosos de les Lògies considerades regulars.

Els maçons americans professen per la Bíblia una veneració un poc supersticiosa. Tenen per altra banda gran afició pels alts graus i busquen sobretot el grau 32 que els fan els Prínceps del Real Secret. El escocisme està fortament organitzat, sobretot en els Estats del Sud. Les seves mires han estat brillantment sostingudes pel germà Albert Pike, de Charleston, que ha estat mal-nomenat, molt gratuïtament per cert "el Papa dels Francmaçons".

Amèrica Llatina

La Maçoneria mexicana ha estat llarg temps barrejada en les lluites polítiques i no posseïx organització estable.

La Gran Llotja de Cuba, fundada en 1859, compte 102 Lògies. Un Suprem Consell de Cuba, Colon i Puerto Rico, fundat el mateix any, regeix 33 tallers superiors.

La Gran Llotja de Puerto Rico, fundada en 1885, compte 37 Llotges.

El Gran Orient Nacional d'Haití, fundat en 1824, regeix 64 Llotges, 49 Capítols i 34 Areòpags.

El Suprem Consell de Santo Domingo, data de 1861 i compte 13 Llotges.

En Guadalupe, tres Lògies depenen del Gran Orient i una a la Gran Llotja de França. Les dues Obediències franceses posseïxen a més, Lògies en la Martinica i en la Guaiana.

En 1870 es va fundar a San José de Costa Rica un Suprem Consell de l'Amèrica Central, on funciona des de 1899 una Gran Llotja amb 7 tallers.

El Gran Orient de Guatemala, fundat en 1887, va cedir el seu lloc en 1903 a la Gran Lògia de la República de Guatemala que conta 12

Lògies. Les cinc Lògies de Colòmbia són administrades per un Suprem Consell fundat en 1827 . Les de Bolívia, en nombre de 3, depenen de la Gran Llotja de Xile. El Gran Orient Nacional de Veneçuela, fundat en 1865, compte 9 Lògies. En Brasil, el Gran Orient i el Suprem Consell, fusionats en 1882, contenen 390 Lògies i nombrosos tallers de graus superiors. Durant llarg temps, els maçons brasilers han combatut l'esclavitud. No van sentir la necessitat de trencar amb els usos catòlics i amb freqüència s'ha produït conflictes a propòsit de cerimònies religioses de les quals se'ls volia excloure.

La Gran Llotja del Perú, fundada en 1831, té 33 Llotges. El clericalisme culpa als maçons peruans de totes les crisis polítiques que ha travessat el país i fa circular, referent a això, les rondalles més dramàtiques.

El Suprem Consell, Gran Orient de la República de l'Uruguai, fundat en 1855 , compte 18 Lògies.

Se li deu seva la fundació del Gran Orient Argentí en 1899, que agrupava 81 Lògies en 1866. Després de dissensions lamentables, aquests tallers s'han distribuït en diverses federacions independents. El Gran Orient de la República Argentina es va reconstituir, no obstant això, en 1895 i compte actualment 115 Lògies.

Entre els Tallers excel·lents de les Obediències estrangeres, la Llotja els “Amics dels Naufrags”, que depèn del Gran Orient de França i data de 1852, es fa notar per una actitud veritablement exemplar.

Convé recordar que en 1814, Bolívar i altres maçons de Cadis, van fundar a Buenos Aires la Llotja Lautarina, que havia d'exercir una influència decisiva sobre les destinacions de tota l'Amèrica del Sud, ja que els seus membres van ser els instigadors del moviment republicà i de la proclamació de la independència dels Estats del Sud (1810-1826).

Africa

El Gran Orient de França ha constituït 21 Lògies a Algèria, 4 a Tunis i 3 al Marroc. Posseïx, a més, 3 Lògies en el Senegal, 1 en Gabon, 1 en Abissínia, 2 a Madagascar, 1 en la Reunió i 2 en la Illa Maurice.

La Gran Llotja de França té per la seva banda 7 Lògies a Algèria, 1 a Tunis, 3 al Marroc, 1 a Guinea, 1 en Djibouti i 2 a Madagascar.

En Egipte treballen 12 Lògies sota els auspicis de la Gran Llotja de França i 3 sota l'Obediència del Gran Orient de França. La Gran Llotja Nacional d'Egipte agrupa a més una quarantena de tallers amb un total aproximat de 500 membres.

La Maçoneria està representada en Africa, per altra banda, per nombroses Llotges britàniques i per alguns tallers holandesos.

Convé esmentar en fi, una Gran Llotja de la República de Libèria, fundada en 1850 .

Àsia

La Maçoneria va ser introduïda en les Índies en 1729. Està estesa en tot l'Hindustan on les Llotges depenen de Constitucions angleses, escoceses o irlandeses. Enlloc presta millors

serveis a la civilització l'Ordre simbòlica. Les races enemigues i les castes rivals no fraternitzen en les Índies sinó en els temples maçònics.

Les Llotges de Singapur, Cantó i Xangai, depenen de la Maçoneria anglesa, que va penetrar igualment en el Japó en 1888. Es diu que una Llotja va ser fundada en Cantó en 1768 per la Gran Llotja de Suècia.

El Gran Orient de França té Llotges a Saigon des de 1868, a Hanoi des de 1886, en Haiphong des de 1892, en Pnom-Penh des de 1906 i en Tourane des de 1907. La Gran Llotja de França té per la seva banda una Llotja a Saigon i altra a Hanoi.

Austràlia

La Francmaçoneria va tirar arrels a Sydney en 1828. Nombroses Llotges s'han constituït després a Austràlia sota l'Obediència de 3 Grans Llotges britàniques. Aquestes Llotges van trencar els seus llaços amb la metròpoli per a constituir una sèrie de Grans Llotges independents, primer en l'Austràlia del Sud en 1884 (78 Lògies), després successivament per a Nova Gal·les del Sud en 1888 (289 Lògies), Victoria en 1889 (234 Lògies), Tasmània en 1890 (33 Lògies), Nova Zelanda en 1890 (26 Lògies), Austràlia Occidental en 1898 (94 Lògies) i Queensland en 1903 (62 Lògies).

La Maçoneria francesa té no obstant això tallers en Noumea (Nova Caledònia) i en Papeete (Tahití).

Cada trimestre, l'Oficina Internacional de Relacions Maçònics publica un Butlletí dirigit a totes les Llotges, que conté informacions que permeten als seus lectors seguir els esdeveniments de la història maçònica, a mesura que es desenvolupa. Aquesta publicació hauria de ser regularment llegida per tots els francmaçons.

AVENIR DE LA FRANCMASONERÍA

Cal conèixer molt malament a la Francmaçoneria para veure en ella una institució envellida i pròxima a dissoldre's després d'haver complert la part més essencial de la seva missió. Un seriós examen de la qüestió ens durà més aviat a concloure que la Francmaçoneria tot jus a acabat la sortida del seu període d'infància, lluny d'estar pròxima a morir, per dir-ho així, encara no ha viscut. Nascuda ahir, s'ha desenvolupat, s'ha engrandit, però encara no ha arribat a l'edat adulta, aquest període que permet als éssers, prendre possessió de si mateixos.

Estant encara en el bressol, ha ofegat, com Hèrcules, les serps que una deessa que plena de gelosia havia excitat en la seva contra. Però aquesta feta és insignificant en comparació dels treballs que encara li queden per desenvolupar.

La Francmaçoneria està cridada a refer el món i la tasca no és, en cap cas, superior a les seves forces, a condició que segueixi sent ho que ha de ser.

Podrà assolir-lo? - Certament, ja que té la facultat de perfeccionar-se i d'adquirir tot el que li falti.

I el que més li falta és la consciència de si mateixa. És igual a l'adolescent que sent en si despertar-se el sentit del pensament.

Els maçons no han actuat fins a avui sinó per instint; guiats per sentiments més o menys confusos, abans que per un discerniment raonat. Però ja la raó s'ha manifestat en ells, per aquest esperit de rebel·lió, que els duu a preguntar: “per què?”. Resistint-se a acceptar els usos, únicament perquè són antics, es vol saber quins els justifica. És, doncs, el moment de comprendre la Maçoneria. No ha de ja acontentar-se amb ser simplement simbòlica, cal que es faci iniciàtica.

I quan els maçons estiguin instruïts, quan siguin veritables Iniciats, Pensadors en tota l'extensió de la paraula, llavors, quin no serà el seu poder?.

Han fet tant, encara actuant inconscientment, així és que d'ells es pot esperar la realització d'obres encara més gegantesques, de transformacions que modifiquin la façna de les coses i assegurin la salut col·lectiva dels homes.

LA INICIACIÓ MAÇÒNICA

Els tres Graus

La Francmaçoneria tendeix a formar Iniciats, és a dir, homes en la més alta accepció del vocable. Es dedica a desenvolupar a l'individu, ensenyant-li a conquistar les més nobles prerrogatives de la naturalesa humana. D'un ignorant i groller ella fa un pensador i un savi.

Però una transformació com aquesta no pot fer-se d'improvís: exigeix un treball sostingut, que es verifica en tres fases.

Es tracta, en primer lloc, de procedir a una espècie de poliment intel·lectual i moral, que té per objecte desembarassar l'esperit de tot el que impedeix que la llum pugui arribar fins a ell. D'aquí les “purificacions” que ha de ser sotmès l'Aprenent; elles ho conduïxen a “veure” la llum.

Però no ha d'aconterar-se amb reconèixer simplement la veritat. És essencial, sobretot, actuar conforme a la raó. És la manera d'atreure la llum cap a si i impregnar-se totalment d'ella.

El simbolisme del grau de “Fadrí” es refereix a aquesta “il·luminació” pròpia del veritable “Iniciat”.

L'home veritablement il·luminat que ha assolit saturar-se de llum, es fa al seu torn un focus lluminós. Ell irradia, ell il·lumina als altres, es troba, per aquest fet, revestit de la dignitat de “Mestre”.

D'aquesta creació de l'home per si mateix neix l'home perfeccionat, o sigui el “Fill de l'Home” de l'Evangeli. El treball d'aquest perfeccionament està representat per la “Gran Obra” dels filòsofs hermètics. El maçó ha de, doncs, operar sobre si mateix una transmutació semblant a la dels alquimistes. L'or és el símbol del pur i perfecte. Correspon a “l'Aprenent” realitzar la primera part de “L'Obra dels Filòsofs”: el Ritual del grau li traça un programa exacte de les operacions que haurà d'efectuar amb aquest objecte.

Els Metalls

El profà que es presenta per a ser admès en la Francmaçoneria és immediatament introduït en un lloc retirat on se li convida a treure's tots els objectes metàl·lics que duu amb si: diners, joies, armes, decoracions, etc., tot ha de ser lliurat al Germà Expert.

És que els metalls representen tot el que brilla amb enganyós centelleig. Quan l'esperit és inexpert, es deixa seduir fàcilment per falses nocions, admeses pel comú de les persones. El pensador ha de desconfiar de les opinions que rep. La moneda corrent dels prejudicis vulgars constituïx una riquesa il·lusòria que el savi ha d'aprendre a menysprear. Cal fer-se pobre en esperit, si es vol entrar en el Regne

dels Cels, és a dir, si es vol ser iniciat i arribar a concebre la veritat. S'està més prop d'ella quan res se sap, que quan es roman apegat als errors. Més val no tenir res que tenir deutes.

L'home que aspira a ser lliure, ha d'aprendre per descomptat a alliberar-se de les coses fútils. Els savis de la antiguitat menyspreaven el luxe. La raó els permetia reduir les seves necessitats a l'estrictament necessari i buscar la riquesa en l'absència dels desitjos immoderats. El que viu content amb res ho posseïx tot.

No obstant això, l'Iniciat no està forçat a fer vot de pobresa. Ha de simplement acordar-se que la concupiscència és l'eix de tots els vicis antisocials: és el gran element de desordre que les antigues cosmogonies representaven amb la figura d'una serp; l'ambició individual provoca la ruptura de l'harmonia general, fa rebutjar la humanitat del Edèn, destrueix l'Edat d'Or.

El pensador ha de col·locar-se a si mateix, en les condicions de puresa i d'innocència que s'atribuïxen a l'estat natural.

Tornant a la simplicitat de l'edat més tendra, és com es realitzen les condicions més favorables per a la recerca desinteressada de la veritat.

La Cambra de Reflexió

Per a aprendre a pensar, és necessari exercitar-se en aïllar-se i abstenir-se. Això s'assoleix entrant en si mateix, mirant “cap a endins” sense deixar-se distreure pel que passa “fora”.

Els antics comparaven aquesta operació amb un descens als inferns. Per al pensador es tracta de penetrar fins al centre de les coses, a fi d'arribar a conèixer la seva essència íntima. Ha de empresonar-se l'esperit de les entranyes de la terra, fins a on no es filtra cap raig del dia exterior (segons les nocions proporcionades pels sentits).

En el si d'aquestes tenebres absolutes, la llum de la raó il·lumina només uns fragments d'esquelet, que semblen evocar espectres.

Aquestes restes d'ossada figuren la realitat, tal qual apareix si se la despulla de la seva decoració sensible. És la veritat brutal, privada del vel de les il·lusions, la veritat enterament nua, que s'oculta en el fons d'un pou.

Aquest pou, que acaba en el centre del món, és l'interior de l'home. A ell es fa al·lusió en la paraula “Vitriol” la interpretació de la qual, era un gran secret entre els alquimistes. Les lletres que es compon els recordava la fórmula:

“Visita Interiora Terrae Rectificans Invenies Occultum Lapidem” (Visita l'interior de la terra i rectificans (per purificacions) trobaràs la Pedra oculta dels Savis).

Aquesta pedra, la famosa Pedra Filosofal, no és altra cosa que la “Pedra cúbica” dels francmaçons. És la base de certesa que cadascun ha de buscar en si mateix, a fi de posseir la pedra angular (el nucli de cristallització) de la construcció intel·lectual i moral que constitueix la Gran Obra.

En els misteris de Ceres a Eleusis, el Recipiendari representava la llavor enfonsada en la terra, que sofria la putrefacció a fi de donar origen al naixement de la planta, virtualment tancada en el germen. El profeta sotmès a la “prova de la terra”

està anàlogament cridat a posar en joc, les energies latents que duu en si. La iniciació té per objecte afavorir la plena expansió de la seva individualitat.

Els Emblemes de la Cambra de Reflexió. Entrem en nosaltres mateixos: aprofundim, fem abstracció de les aparences exteriors, i penetrem fins a l'esquelet mateix de la realitat despullada de tot mantell seductor, quan Saturn hagi portat a terme la seva obra, el Gall de Mercuri despertarà la nostra intel·ligència oberta llavors a les veritats iniciàtiques.

En el tancament del futur iniciat haurà un pa i un càntir amb aigua. És la reserva d'aliment que tan en el fruit com en l'ou serveix per a alimentar el germen, en via de desenvolupament. El savi ha d'aprendre a acostentar-se amb el necessari, sense fer-se esclau del superflu.

Els murs de la cova contenen inscripcions com aquestes: “Si la curiositat t'ha encaminat fins a aquí, ves-te'n”. “Si tems que se't mostrin els teus defectes, estaràs malament entre nosaltres”. “Si ets capaç de dissimular, tremola!, se't descobrirà”. “Si ets aficionat a les distincions humanes, sortiu! aquí no es coneixen”. “Si la teva ànima ha sentit por, no vagis més lluny”. “Si perseveres, seràs purificat pels elements, sortiràs de l'abisme de les tenebres, veuràs la Llum!”.

Aquestes sentències estan agrupades al voltant d'un gall i d'un rellotge de sorra, emblemes pintats que acompanyen les següents paraules: “Vigilància” (sobre les teves accions) “Perseverança” (en el bé).

El rellotge de sorra és un atribut de Saturn, el Temps que es llisca dissolent les formes transitòries (putrefacció - color negre dels alquimistes-).

El Gall fa al·lusió al despertar de les forces dormides. Anuncia la fi de la nit i el pròxim triomf de la llum sobre les tenebres.

Ceres.- Mitologia. Filla de Saturn i de Cibeles, deessa de l'Agricultura, va donar nom als cereals.

Eussius.- Famosa ciutat d' Àtica, era cèlebre pel seu temple de Ceres i els seus Misteris.

La Sal i el Sofre

El Ritual disposa que es col·loquin davant del candidat dos gots, dels quals un conté “Sal” i l'altre “Sofre”. Aquesta pràctica es justifica només per la teoria dels tres principis dels alquimistes: Sofre, Mercuri i Sal. El sofre correspon a l'energia expansiva que parteix del centre de tot ésser (columna J). La seva acció s'oposa a la del Mercuri, que penetra totes les coses per una influència que ve de l'exterior (columna B). Aquestes dues forces antagòniques estan equilibrades en la Sal, principi de cristal·lització, que representa la part estable de l'ésser. El Pensador no pot recollir-se en si mateix, sinó aïllant-se de les influències mercurials. És per això que, en la Sala de Reflexió, el Sofre, principi d'iniciativa i d'acció personal, actua només sobre la Sal, símbol de tot allò que, sota el punt de vista intel·lectual, moral i físic, constituïx l'essència mateixa de la personalitat.

El Testament

Els emblemes fúnebres de la Càmera de Reflexió han de recordar la fi necessària de les coses, la fragilitat de la vida humana i de la vanitat i ambicions terrenals. El profà després d'haver-se abstret suficientment en aquest ordre d'idees, ha de respondre per escrit tres preguntes que es refereixen als deures de l'home envers Déu, amb si mateix i envers els seus semblants.

Aquesta divisió ternària de totes les nostres obligacions morals està basada en els tres principis de la alquímia que s'acaba de tractar.

Déu és l'ideal que l'home duu en si mateix, és la concepció que pot tenir de la veritat, el Just i el Bell, és el guia suprem de les seves accions, l'Arquitecte que presideix la construcció del seu ésser moral. - No es tracta absolutament de l'ídol monstruós forjat per la superstició sobre el model dels dèspotes terrestres. - La divinitat està representada en l'home, pel que de més noble té en si, pel més generós, el més pur. - Duem en nosaltres un Déu, que és el nostre principi pensant. D'ell emanen la raó i la intel·ligència, coses interiors que els hermètics es referien amb el sofre. (El sol ocult que brilla en la mansió dels morts, Osiris - Serapis - Plutó la columna J, centre d'iniciativa, d'acció expansiva).

Els deures amb si mateix són indicats amb la Sal, essència de la personalitat; i els deures envers els nostres semblants, amb el Mercuri que representa la influència penetrant del medi ambient. - O sigui que tot està necessàriament comprès en la reunió de: el contingut (Sofre) - el continent (Sal) i l'ambient (Mercuri). -

Les tres preguntes proposades abasten, doncs, tot el domini de la moral universal. Després de contestar-les el pensador no ha de limitar-se a la teoria. Renunciant a totes les debilitats del passat, li correspon morir per a la vida profana per a renéixer a una manera superior d'existència. - El candidat es prepara a aquesta mort simbòlica fent el seu testament, acte en el qual consigna els mandats de la seva voluntat que haurien de ser executats pel futur Iniciat. Osiris.- Déu creador i font del bé entre els egipcis, rival de Tifó.

Plutó.- Fill de Saturn i de Reva; germà de Júpiter i Déu dels inferns.

Serapis o Apis.- Famós bou adorat pels egipcis en el temple de Memfis.

Aquest temple es deia Serapió perquè en ell s'enterrava als bous Apis, que al morir es convertien en Osiris i es deien Osor Apis, d'on al ser cridats van formar Serapis.

Preparació del Candidat

La planta que travessa la superfície del sòl deixa en la terra l'escorça que protegia la llavor. El nen al néixer es despulla també dels embolcalls que el tancava al fetus. Per analogia el profà no surt de la Càmera de Reflexió sense despullar-se d'algunes de les seves peces de vestir.

Ja està amb el cor descobert, el genoll dret nu i el peu esquerre descalç.

Se li descobreix el mugró esquer, indicant amb això que el maçó no ha d'estar separat de la resta dels seus germans per cap restricció egoista.

El genoll dret al nu, indica els sentiments de pietat filosòfica que han de presidir la recerca de la veritat.

El peu descalç, recorda l'ús dels orientals, que es descalçaven, abans de trepitjar el sòl d'un recinte sagrat. És a més un símbol que es troba en la llegenda de Jason (Cap dels herois grecs, que amb el nom de Argonautes, en el navili Argos van navegar a la Cólquide i van conquerir el Velló d'or - mestre del Centaure Quiró - protegit de Juno, filla de Saturn i Reva, germana i esposa de Júpiter, cèlebre pel seu odi als troians). Jason va trobar en la marge d'un riu a una anciana desitjosa de passar i sense titubejar la va prendre sobre la seva esquena, fins a deixar-la en la ribera oposada. Com no seria la sorpresa de Jason, al veure que la pobra vella prenia sobtadament el majestuós aspecte de Juno, la deessa del cel, i que en paga de la seva bona acció, li va prometre protegir-lo en totes les seves empreses -Jason havia perdut una de les seves sandàlies en la llera del riu, però estava tan content de la seva aventura que això no li importà i va entrar a la veïna ciutat amb un peu nu. Pébas, rei d'aquest país, havia estat advertit per un oracle, que havia de desconfiar d'un home que dugués un sol peu calçat. Inquiet el rei a la vista de Jason, li va preguntar: Què faries tu amb un ciutadà, al que una predicció t'ho hagués denunciat com que hauria d'atemptar en contra de la teva vida?. - Ho enviaria a buscar el

Velló d'or, va contestar Jason, pronunciant així la seva pròpia sentència. - La pèrdua d'una sabata va venir, doncs, a ser la causa de l'expedició dels Argonautes. - Correspon als esperits reflexius buscar el sentit profundament iniciàtic d'aquest mite.

La Porta del Temple

Privat dels seus metalls, desposseït d'una part de les seves vestidures i coberts els ulls amb una gruixuda bena, es consent al profà colpejar a la porta del santuari. Els seus cops ressonen d'una manera desordenada i vénen a torbar els treballs interiors. Interrogat, manifesta la seva intenció de ser rebut maçó i fa constatar que ha nascut lliure i de bons costums. Aquesta constatació fa que se li acordi l'entrada al Temple. S'obre la porta amb estrèpit i per franquejar el llindar el profà s'encorba fins al terra. - En l'antiguitat s'obligava el profà a arrossegat-se a través d'un conducte estret, imitant el nen que ve al món. - La Cambra de Reflexió, figura la matriu en què es desenvolupa el germen; el nen deixa les membranes que el contenen; després, a continuació d'un suprem esforç, ve al món, quedant retingut pel cordó umbilical, representat per la corda que pren del coll del candidat a la iniciació. - En les iniciacions modernes es tracta sobretot de fer comprendre que la verdadera ciència és filla de la humilitat. L'ignorant, presumtuós, creu saber-ho tot i no experimenta cap necessitat d'instruir-se. Es realitza, doncs, un primer progrés, adonant-se de que no se sap res. Molts maçons s'imaginen que coneixen la Maçoneria, quan ni tan sols, entreveuen l'existència dels seus misteris i del seu esoterisme. Són els que no hi ha sabut inclinar-se en penetrar al santuari, on es comporten com intrusos, com profanadors. - El profà introduït al temple amb els ulls embenats no veu, però pot sentir, és el que el fa notar el recolzant sobre el seu pit la punta d'un punyal. És d'aquestes veritats d'ordre intuïtiu, que s'endevinen i es perceben sense que siguin expressades. - La espasa flamígera és el símbol del Verb o, dit d'una altra manera, del pensament actiu. És l'única arma de l'iniciat, qui no podrà vèncer sinó per la potència de la idea i per la força que ella porta en si mateixa.

Primer Viatge

L'home que s'exercita en pensar marxa al principi cec, avança per tempteigs, ensopegant a cada pas contra obstacles, que no podria salvar sense l'ajuda de protectors experts.

El candidat que comença des de l'Occident (el domini dels fets - la realitat objectiva - el món sensible) s'aventura a través de les tenebres de la regió Nord. Emprèn la marxa per aquest fosc bosc, pintat per Dante i esmentat per Virgili com que amagava el ram d'or que va permetre a Eneas l'accés a l'infern. - Aquest ram, consagrat a Proserpina, és la facultat d'inducció que porta a l'esperit a generalitzar els fets observats. Aquesta operació mental pot conduir les més falses hipòtesis. El pensament humà comença per caure d'un error a un altre. Són altres paranys i zelades dels que la intel·ligència ha d'aconseguir desprendre's. La lluita és llarga i penosa. Ella condueix el candidat cap a l'Orient (el domini de l'abstracció - la

realitat subjectiva - el món intel·ligible). - Nocions racionals i sintètiques poden explicar els fets. Flueixen deduccions, és a dir una tornada cap a l'Occident (els fenòmens sensibles) per la via del Migdia.

El camí de retorn, no està sembrat d'obstacles com en partir, però el viatger s'imposa les més dures fatigues per guanyar laboriosament el cim d'una abrupta muntanya. No bé es felicita d'haver aconseguit una altura que domina vastes regions, quan és sobtadament agafat per una violenta borrasca. El raig crepita, el sòl tremola i la calamarsa fatiga a l'imprudent que, per fi, és arrossegat pels remolins d'un vent furiós i llançat a través de l'espai, fins al lloc a on va començar.

És la purificació per l'aire, de les antigues proves iniciàtiques. - El bufo impetuós de l'opinió general desmunta la bastida falsa de les teories personals.

El Tarot, llibre jeroglífic que ens ha estat conservat sota la forma de joc de cartes, ens recorda aquesta prova.

Es veu un home projectat des de l'alt d'una torre (La de Babel?) que el foc del cel decapita -. Sota el punt de vista moral, el primer viatge és l'emblema de la vida humana. El tumult de les passions, el xoc dels diversos interessos, la dificultat de les empreses, els obstacles que es multipliquen al nostre pas, els competidors obstinats en danyem i sempre disposats a molestar-nos, tot això està figurat per la irregularitat del camí que el candidat ha recorregut i pel soroll que s'ha fet al voltant d'ell. L'han pujat a una altura de la qual hauria estat llançat a un abisme si no ho hagués sostingut un braç protector. Això indica que, aïllat, lliurat als seus recursos individuals i únicament preocupat de triomfar en la vida, sovint representa molt treball, per només recollir ruïnes i decepció. L'egoisme és un guia enganyós, que condueix als més desastrosos resultats.

La Casa de Déu.- El vell quadre XVI de Tarot, fa al·lusió a les empreses quimèriques de les que no resulta sinó ruïna i decepció.

Segon Viatge

Un primer fracàs no ha d'acovardir. El pensador resolt s'esforça a investigar la causa dels seus errors, després torna sobre els seus passos. Avança amb circumspecció, perquè l'experiència ho ha fet desconfiat. Titubeja per temor als antics paranys, de vegades es deté i tan aviat marxa lleuger, com lentament. Una gran incertesa pesa sobre el seu esperit. Li falta confiança en si mateix i retrocedeix davant les conclusions inesperades a la que els fets li han conduït. Per retornar al candidat la seva confiança, se li sotmet a la purificació per l'Aigua. És una espècie de baptisme filosòfic que renta de tota impuresa. Totes les fantasmagories que falsegen la imaginació han de ser arrencades per les ones d'aquest gran riu que Hèrcules va fer córrer a través dels estables d'Augias (Argonauta i rei d'Elideix -la netaja dels seus famosos estables va ser un dels 12 treballs d'Hèrcules).

L'Iniciat deu també saber resistir a l'atracció dels corrents, a les quals, en la vida s'abandonen les naturaleses vulgars. Li correspon en particular, pensar per si mateix, sense esclavitzar-se a les opinions d'uns altres. - Al soroll atordidor del primer viatge, ha succeït el d'armes que xoquen, emblema dels combats que l'home ha de sostenir constantment, per rebutjar les influències corruptores que ho envolten i pretenen dominar-ho. Ha de lluitar sense parar per sostreure's a la tirania de les inclinacions vicioses. - El savi sabrà, no obstant això, mantenir-se allunyat dels conflictes que les passions egoïstes desencadenen al voltant d'ell. - Travessarà impertorbable el camp ensangonat en què xoquen els interessos oposats, guardant-se bé, sobretot, de deixar-se seduir pels ambiciosos sense escrúpols que han d'afalagar els apetits i atiar els odis en el seu sol profit.

Però no és suficient abstenir-se de l'error i del vici. Les virtuts negatives, indici no obstant això d'una saviesa molt rara entre els homes, estan lluny de poder elles soles, donar dret al títol d'Iniciat. Una última prova cal passar encara, i és la més temible.

Tercer Viatge

Per contemplar la Reina dels Inferns, és a dir, la veritat que s'amaga dins d'un mateix, l'Iniciat ha de franquejar un triple cercle de flames. És la prova del Foc.

El candidat impassible que avança amb pas ferm, arriba al terme sa i estalvi, després d'haver estat tres vegades envoltat en un mantell de flames. El marxa sense dificultat, no ensopega amb cap obstacle, ni sent soroll algun. - La facilitat d'aquest viatge és efecte de la perseverança del candidat que a la fogositat de les passions (flames), ha sabut oposar la calma de la serenitat. S'ha fet apte per a jutjar serenament: és el que li ha permès penetrar fins al focus central del coneixement abstracte, simbolitzat pel Palau de Plutó (columna vermella, prop de la qual l'aprenent rep el seu salari). - L'Iniciat es manté enmig de les flames (les passions) sense cremar-se, però es deixa penetrar per la calor benèfica que d'ella es desprèn. L'entusiasme bé orientat és una força de la qual cal treure profit, perquè ella comunica l'energia necessària per realitzar grans coses. Una cremor viva, però sàviament governada, ha d'eleva a l'Iniciat, cap a

tot el que és noble i generós. Li correspon, més que res, no deixar que mai s'extingeixi en el seu cor l'amor als seus semblants. Una irradiació de simpatia es despendrà així d'ell per envoltar-ho d'una atmosfera saturada de benevolència, aurèola d'energies ocultes que permeten obrar els prodigis més inesperats.

El Calze de l'Amargor

Tot progrés intel·lectual, augmenta la nostra responsabilitat moral. Res pot exigir-se en ser inconscient; però el pensador contreu deures tant més extensos, com més avança en el coneixement del bé i del mal. El que beu en la copa del saber, obté un líquid fresc i dolç que, tornat sobtadament amarg, pren de nou, i finalment, el seu dolçor primitiu. Així ocorre en la vida de l'Iniciat. La indiferència pròpia dels éssers vulgars li està vedada. L'home culte no deu ja viure només per a si mateix, es deu als seus semblants, i lluny de no poder pensar sinó en els seus personals interessos, ha de portar d'ara endavant, tot el pes de les misèries dels altres. És una càrrega fatigosa per a l'home de cor, que es consagra als seus deures i les intencions del qual, són incompreses. El seu interès és una anomalia als ulls dels egoistes, per tant la seva conducta és sospitosa, els seus actes són tergiversats, és calunniat, perseguit, abandonat, traït i menyspreat de tots.

Apurada l'amargor, el just és a punt de desesperar-se i de sucumbir, atabalat per la ingratitude dels homes. Però aquesta suprema prova no ha de sorprendre a l'Iniciat. Lluny de deixar-se abatre i de rebutjar el calze fatídic, ha de prendre-ho, decideixo a buidar-ho fins a l'última gota. Llavors el licor acre i ardent es barata en un beuratge reconfortant. L'Iniciat beu les aigües del Leteo (un dels rius dels inferns, les aigües dels quals esborraven el record del passat). Oblida les injúries, ja no sent penes i persistint en la seva abnegació, torna a trobar enmig de les tempestes de la vida, tota la seva serenitat d'esperit. Gaudint d'ara endavant de la pau dels savis, és admès en les delícies dels boscos eliseus. La seva grandesa moral ho eleva a una altura tal, que la ràbia dels malvats no podrà aconseguir-ho. Els esdeveniments més cruels no li pertorbaran, està per sobretot: és veritablement lliure i digne del títol d'Iniciat.

La Beneficència

En comunicar al candidat que ha estat definitivament admès en la Francmaçoneria, se li convida a formar part de la cadena d'unió dels maçons, la qual cosa no és possible sense que abans faci amb ells acte de solidaritat per la participació en les obres de beneficència de l'Ordre. La vida maçònica s'inaugura, doncs, amb una donació voluntària que cadascú proporciona segons els seus mitjans i el valor dels quals roman ignorat. Hem d'ajudar als nostres germans, amb tacte i discreció. Ells tenen dret a la nostra protecció, perquè aquells a els qui els falta el necessari, són creditors d'aquells que gaudeixen de coses supèrflues. La caritat és, doncs, un acte de mera justícia, ha de complir-se com un deure solidaritat, sense que mai sigui pretext per a actes d'ostentació o de vanitat, fonts d'orgull pel qual dona i d'humiliació pel qual rep. Tots podem ser útils uns a uns altres, cadascun té necessitat dels altres, i el

que refusés socórrer al seu semblant s'exclourà ell mateix per aquest sol fet de la comunió dels Iniciats.

La Llum

Després d'omplir el seu primer deure maçó, el Neòfit és conduït a l'altar, on acaba per lligar-se amb un compromís solemne. Promet pel seu honor guardar inviolablement tots els secrets de la Francmaçoneria i no revelar cap dels seus misteris, per a ser un maçó regular i bo. Promet dedicar-se amb tota la seva intel·ligència a cercar la Veritat i consagrar totes les seves forces al triomf de la Justícia.

Promet estimar als seus Germans i socorre'ls segons les seves possibilitats. Promet en fi, sotmetre's a totes les lleis que regeixen la Francmaçoneria. Consent, si es fes perjur, a patir les penes que hagués merescut i a ser considerat un ser vil, sense honor ni dignitat. El neòfit haurà de tenir sempre present en el seu esperit les obligacions concretes per la seva pròpia i espontània voluntat, estar llest per renovar el seu compromís en qualsevol ocasió i a sentir-se amb forces per complir-ho. Amb la seguretat que el jurament que acaba de pronunciar no li dóna cap inquietud, s'acorda donar-li la Llum, i la bena cau al senyal acordat. El Temple s'il·lumina amb sobtada claredat, amb la qual, el neòfit queda al punt enlluernat, però a mesura que la seva vista s'acostuma a la llum veu els assistents dempeus i que dirigeixen les espases contra el seu pit. No és una amenaça; amb la seva actitud ells anuncien el nou germà que volaran en el seu socors en totes les circumstàncies difícils en què pogués trobar-se. Les fulles centellejants dirigides cap a ell, indiquen a més la irradiació intel·lectual, que cada maçó projectarà d'ara endavant cap al neòfit. Aquestes espases estan mantingudes amb la mà esquerra, costat del cor, al·ludint, així, als efluis de simpatia que de tot arreu es concentren sobre el nounat, que s'acull amb goig en el si de la família maçònica.

El Mandil

L'Iniciat s'apropa a l'Orient per renovar el seu compromís. L'antic ritual li feia posar en terra el genoll esquerre i la cama dreta doblegada en escaire (submissió, respecte a tot el que és equitatiu i just). A la mà esquerra un compàs obert, una de les puntes de la qual estava recolzada en el seu mugró esquerre (perfecta sinceritat dels sentiments expressats). La mà dreta col·locada sobre l'espasa flamígera del Venerable que estava sobre els estatuts de l'Ordre i més antigament, sobre l'Evangeli, obert en el 1r. Capítol de Sant Joan, Renovat el seu compromís, el Venerable pren l'espasa flamígera amb la mà esquerra i estenent-la sobre el cap del neòfit, pronuncia la fórmula de consagració, donant tres cops de mallet sobre la fulla. Després toca amb l'espasa les espatlles del neòfit i ho abraça anomenant-lo “el meu germà” única expressió que el recentment iniciat rebrà en endavant. Al mateix temps se li revesteix amb les insígnies del seu grau: un mandil, emblema de treball que recorda al neòfit que un maçó deu sempre portar una vida activa i laboriosa. No podrà presentar-se en Llotja sense decorar-se amb el mandil. També els grans homes es van honrar portant el modest mandil de pell de be. El pensador veu en això el cos físic, l'embolcall material, amb el que l'esperit

ha de revestir-se per prendre part en l'obra de la Construcció Universal. Referent a això es pot recordar les túniques de pells que es parla en el Gènesi. Adàn i Eva les van rebre com a vestit, quan foren forçats a renunciar al Paradís (el fruit, la inacció, el repòs). Si els textos antics mostraven el treball com un càstig, a la Maçoneria li toca glorificar-ho. L'esclau pot maleir el seu treball forçat, però a l'home lliure li repugna la tovor, l'ociositat; experimenta la necessitat de desplegar la seva activitat i troba al sùmmum d'aquesta, en el major nombre d'acció constant, fecunda i útil.

Els Guants

En l'Edat Mitjana, el nou Aprenent havia d'oferir un parell de guants a tots els membres del Taller. En la Maçoneria moderna, al contrari, ell rep un doble parell de guants blancs, dels quals un li està destinat a ell. Haurà de cuidar de no embrutar la seva blancor, perquè les mans d'un maçó han de romandre sempre pures. L'altre parell ho oferirà l'Iniciat a la dona que més estimi. La Francmaçoneria rendeix així homenatge a les virtuts del sexe, que ella refusa comparar a l'aridesa dels treballs ordinaris. La dona és la sacerdotessa de la llar domèstica. Ella vetlla dins, mentre l'home es debat fora. Quan aquest arriba rendit dels combats del viure, recobra les seves forces al costat de la fidel companya que guareix les seves ferides. Intel·ligent, animada d'un valor diferent al seu, ella ho sosté en les seves hores de defalliment, li dóna valor en les seves generoses empreses i es fa, d'aquesta manera, la seva incessant col·laboradora. I quan l'home experimenta la temptació d'oblidar els seus deures, correspon a la dona recordar-los-hi. La Francmaçoneria ha volgut donar-li aquest potent mitjà. Els guants blancs rebuts el dia de la seva iniciació evoquen al maçó el record dels seus compromisos. La dona, que els hi mostrarà quan ell estigui per defallir, se li apareixerà com la seva consciència viva, com la guardadora del seu honor. Què més alta missió l'hi podria encomanar a la dona, que més s'estima?. El Ritual fa notar que aquesta no sempre és la que més s'estima, perquè l'amor, sovint cec, pot enganyar sobre el valor moral de la qual ha de ser la inspiradora de totes les obres grans i generoses. Goethe, iniciat en Weimar el 23 de Juny de 1780, es va apressar a rendir l'homenatge a aquests guants simbòlics a la Sra. Von Stein, fent-li notar que si el regal en aparença era d'infim valor tenia en canvi la particularitat de no poder ser ofert per un Francmaçó, sinó una sola vegada en la vida.

Restitució dels Metalls

Es comunica al neòfit les paraules, signes i tocaments, que li permetran donar-se a conèixer com a Aprenent Maçó, i se li condueix cap als Vigilants que el reteulen fent-ho executar la marxa “en un quadrat llarg”. De seguida se li proclama membre actiu de la Llotja que ho ha rebut, i en endavant tots els maçons del món li deuran ajuda i protecció. L'assemblea aclama al recentment iniciat amb la bateria usual, i se li fa ocupar un lloc enfront dels germans col·locats davant de la columna del Nord (la primera peça d'un edifici, havia de ser la de l'angle Nord-est).

El Venerable ho exhorta a merèixer, per la seva assiduitat als treballs de la Llotja i per la pràctica de les virtuts maçòniques, i penetrar endins en els misteris de l'Ordre. Fa notar al neòfit que en l'espai de poques hores se li han donat motius perquè reflexioni durant tota la seva vida. El llenguatge al·legòric de la Francmaçoneria deu, en efecte, ser meditat amb cura. Els símbols generalitzen el que les paraules especifiquen i permeten expressar idees generals que representen les lleis immutables del pensament humà. No tenen un valor determinat i invariable, al contrari, són susceptibles de ser mirats sota múltiples punts de vista, donant lloc cada vegada a interpretacions anàlogues però diferents. No es podria, doncs, exposar tot el que pot significar un símbol. En un símbol no hi ha mai una altra cosa, que el que se sap veure en ell. El simbolisme és una escriptura que cal aprendre a llegir. És per això que els símbols no són lletra morta, pot dir un Pensador i un veritable Iniciat. El cerimonial de la recepció acaba per on comença: es retornen a l'Iniciat els metalls que es va despullar al profà; ja la falsa lluentor de les coses no ha d'il·lusionar a l'home que ha estat intel·lectual i moralment purificat. Quant a les riqueses no es tracta de menysprear-les, sinó més aviat de buscar-les, tenint només en vista emprar-les en bé de tots.

La iniciació al primer grau constitueix un cycle complet: les purificacions que ensenyen simbòlicament al neòfit a desprendre's dels prejudicis i defectes dels profans a fi de posar-se en condicions de veure efectivament la Llum. El recentment iniciat no podrà retenir des del primer moment els detalls del Ritual, sobre la qual cosa ha de meditar; no completarà doncs, la seva iniciació sinó assistint a una altra. Esforçant-se a aprofundir el sentit del cerimonial a mesura que es vagi desenvolupant en la seva presència, contribuirà amb la seva actitud a fer més profund el recolliment enmig del que es verifiquen les iniciacions.

CONCEPCIONS FILOSOFICAS RELATIVES AL RITUALISME DEL GRAU D'APRENENT

Les Tradicions

Certes teories han exercit una influència preponderant sobre el pensament humà. Un Iniciat no ha d'ignorar-les. Exposarem aquí algunes idees dels Antics, susceptibles d'aclarir la qüestió: D'on venim?. Queda entès que la Francmaçoneria no preconitza cap manera de veure, determinada. Ella sol·licita el pensament independent i, per estimular millor les intel·ligències, evita llançar-les cap a solucions arbitràries. Que es prengui precaucions en el que segueix.

Com a referència anem a esforçar-nos en reproduir les teories dels antics hierofantes. El nostre objecte és procurar un aliment a les reflexions del que desitgin pensar i no el de sostenir una tesi. La Francmaçoneria rebutja tot dogmatisme i no podria fer-se el campió de cap doctrina. Refusa prendre un partit i busca l'acord entre els pensadors, perquè és en aquest acord del que sorgeix la Veritat.

La Regeneració

Res comença ni res acaba d'una manera absoluta. No hi ha començament ni fi sinó en aparença. En realitat tot es manté, tot continua, per sofrir incessants transformacions que es manifesten per una sèrie de formes successives d'existència. Aquestes formes són variades. Tot el que es realitza “en acte” ha existit precedentment “en potència”. Les energies que s'agrupen per donar naixement a un ser subsistien abans de la seva aparició. Tot ser té, doncs, les seves arrels en l'origen mateix de totes les coses. Consideracions d'aquest gènere han fet mirar la vida a la terra de cada ser com una cara particular, d'una vida més extensa. Aquesta cara ha aparegut com un accident en la vida permanent de l'ésser. L'home sembla haver fet la seva entrada en l'escenari del món, com a l'escenari d'un teatre. S'introdueix transitòriament en la pell d'una persona. (Persona, en llatí, significa “màscara” i per extensió “rol”, “actor”). La identificació és tan perfecta que la major part dels humans prenen el seu rol de debò: ells creuen, com es diu familiarment, “que hi han coses han ja les han passat abans”. Caracteritzats, prenen el llenguatge, el to, els gestos, les maneres del personatge que han de representar, actuen després amb tal convicció que obliden completament que, a la caiguda del teló, els actors llancen màscares i oripells per tornar a ser... els qui són en realitat.

Els antics Iniciats pretenien estar per sobre aquestes il·lusions, encara que jutjaven indispensable no destruir-les (mantenir-les) en la plebs. Per a això, els místics refinats, entenien que la vida integral de l'home tenia fases alternatives d'acció i de repòs. La vida present és un període d'activitat material. Però abans de néixer ja havíem viscut en un estat imperceptible per als nostres sentits. Estàvem llavors lliurats a la vida del somni, i segons els records conservats, d'un precedent període d'activitat, érem presa dels malsons pel

remordiment, o gaudiem de la dolça satisfacció del deure complert. Era l'estatge de l'ànima en el regne de Plutó (el món invisible. Plutó, fill de Saturn i de Reva, germà de Júpiter i Déu dels Inferns). Però les penes de Tàrtar (el més terrible dels llocs infernals de la mitologia) no eren eternes i el repòs elíseu no tenia res de definitiu. En un moment donat la part persistent del ser era cridada a noves destinacions terrenals. Llavors havia oblidat el passat. El Profà estava despullat dels seus metalls. El ser renunciava a tot el que havia adquirit. Es reconstruïa a si mateix refent-se per la base. Refeia tota la seva evolució, recomençant pel començament i tornava a partir d'on havia vingut primitivament. Aquestes no són sinó pures extravagàncies per qui no es doni la molèstia d'aprofundir-les, però el pensador podrà obtenir útils coneixements en el tresor d'aquestes venerables tradicions, sobretot si posseeix algunes nocions d'embriologia.

La Gènesi Individual

Les dades nebulosos del misticisme antic s'aclareixen d'una manera neta i precisa gràcies als descobriments de la ciència moderna. Les idees dels antics no han de, doncs, ser menyspreades. Mètodes amb els quals estem poc familiaritzats han pogut conduir-los a solucions singularment aproximades a les nostres. Això no ha de sorprendre'ns!. No hi ha més que una Veritat i ella és la que inspira totes les meditacions. Però la Veritat fonamental s'altera per l'expressió. Des que se la revesteix d'una forma la seva augusta nuesa es disfressa i es manifesten les divergències de vista. Correspon, doncs, a l'Iniciat fer abstracció del signe exterior. En matèria de fórmules, de teories, de sistemes, deu el pensador exercitar la seva penetració d'esperit a fi de desentranyar el pensament primitiu que gairebé sempre li apareixerà com una veritat resplendent submergida sota una acumulació d'errors. Les al·legories de la Càmera de Reflexions es relacionen plenament amb aquesta recerca del pensament pur, pres en un estat anterior a tota concreció. Aquest pensament generalitzat, que escapa a tota expressió, correspon a la Matèria Primera dels Savis, punt de partida de la Gran Obra. Però mirem les coses des d'un altre punt de vista. Considerem l'òvul matern que acaba de fixar-se en la paret uterina. És una simple vesícula aquosa en el si de la qual la fecundació sembla haver encès un focus d'iniciativa (columna B), de manera que en ella s'uneixen el Foc i l'Aigua, o el Sofre i la sal, com ho volien els antics ritualistes. El Candidat roman al·legòricament tancat durant nou dies en el si de la terra. Això recorda els nou mesos de la gestació humana (i d'aquest ovul mencionat). Mentre dura la prova el postulant només s'alimenta de pa i aigua; a més no parla amb ningú. (semblant li passa a l'ovul). Aquestes austeritats han pogut suggerir la idea dels retirs religiosos i les novenes.

Les Proves

El nen és moral i intel·lectualment cec. Principia la vida sostingut pels seus pares, que no podran abandonar-ho a si mateix, sinó quan estigui en plena possessió de les seves facultats. Aquestes es desenvolupen poc a poc. L'home es forma progressivament, les seves forces creixen a mesura que actua, *les dificultats que troba són un estimulant*, elles ens obliguen a adquirir el que ens falta. *Si tot es fes sol, no tindriem cap raó*

de ser, perquè, com tot òrgan, no existim sinó en vista de la funció que hem d'omplir. Si no tinguéssim res que desitjar, vèncer i conquerir, el nostre rol seria nul. La lluita ens forma, ella presideix la nostra evolució i ens fa el que som. La vida és, doncs, una escola. *No s'està en ella per divertir-se, sinó que per formar-se i instruir-se. Hem de conquerir els nostres graus en la jerarquia de l'existència, i pujar un a un els graons del perfeccionament individual.* Però en primer lloc, es tracta d'aconseguir arribar a l'edat adulta. L'home ha de llavors haver après a governar les forces que disposa. *Quan la construcció corporal està acabada, dòcil als impulsos voluntaris, l'organisme és l'instrument de treball de l'esperit.*

És el vestuari (el mandil) que l'home invisible (la individualitat) empra com un escafandre per submergir-se en el domini dels sentits, a fi de complir la seva tasca. El principi intel·ligent es desprèn transitòriament d'aquest aparell i perd llavors tot contacte amb el món sensible. És el cas del somni o dels estats anàlegs que interrompen el curs dels treballs simbòlics. Aquests tornen a prendre “força i vigor” des que tornem a nosaltres pel despertar, és a dir, quan l'home invisible s'apressa a cenyir-se de nou el mandil al·legòric. *L'home que ha arribat a posseir-se enterament és comparable a l'artista, que s'ha fet mestre del seu instrument fins al punt de fer estrictament el que desitja.* En aquest estat d'harmonia i d'acord, entre l'esperit que mana i el cos que obeeix, succeeix que aquest es beneficia amb l'experiència adquirida per la part transcendental de l'Ésser. L'atavisme, en efecte, no és prou per explicar els talents i les felices disposicions que certs individus manifesten en grau tal que, sembla que recordessin el que haguessin pogut aprendre en una existència precedent. Aquest seria un efecte de la “restitució dels metalls”. Per estranyes que puguin semblar aquestes idees, no tinguem la presumpció de rebutjar-les amb excessiu desdeny. Elles són susceptibles de meditar-se i l'Iniciat no pot simplement acontentar-se amb pensar com a home de la seva època i del seu país. Ha de procurar comprendre-ho tot per assimilar-se el pensament de totes les èpoques i l'esperit íntim de totes les filosofies. *Tot és veritable o fals, segons es compregui o no.*

Plutó.- Plutó regna sobre el món interior. Cèrber és el guardià de les regions infernals. Els seus tres caps signifiquen: D'on venim?. Què som?. On anem?. Els inferns corresponen al món interior que portem en nosaltres. Per això, l'invisible no és concebible sinó per oposició al visible. Com ho indica el ceptre bifurcat de Déu, no es penetra en els dominis de l'esoterisme sinó imaginant el que suggereixen els contrastos.

DEURES DE L'APRENENT MAÇÓ

Deures Generals de l'Iniciat

Els ritus iniciàtics no tenen cap virtut sacramental. El profà que ha estat rebut maçó, segons les formes tradicionals, no ha adquirit per aquest sol fet aquelles qualitats que distingeixen al pensador il·lustrat de l'home groller i inculte. El cerimonial de recepció no té valor sinó quan comporta el primer pas cap al desenvolupament d'un programa que el Neòfit ha de complir per entrar en possessió de totes les seves facultats. L'aprenent Maçó té, doncs, com a primer deure el de meditar els ensenyaments del Ritual a fi de procedir en conformitat a elles. Est és el seu deure per excel·lència, el seu sol deure que abasta tots els altres. Però un principiant necessita prescripcions més precises. Aquestes estan compreses en el compromís que va contreure abans de rebre la Llum:

Callar davant els Profans.
Cercar la Veritat.
Voler la Justícia.
Estimar als seus germans.
Sotmetre's a la Llei.

Discreció Maçònica

Privar-se de parlar, per limitar-se a escoltar, és una excel·lent disciplina intel·lectual quan es desitja aprendre a pensar. Les idees es maduren per la meditació silenciosa, que és un conversa amb si mateix. Les opinions raonades són el resultat de debats íntims que s'obstinen en el secret del pensament. El savi pensa molt i parla poc. Un maçó jove deu, doncs, en general, mostrar-se molt reservat. Li està privat tot proselitisme intempestiu. *No hi ha pitjor error que la veritat mal compresa. Parlar per fer-se entendre malament és alhora perillós i nociu. Cal, doncs, que sempre ens posem a l'abast dels que ens escolten.* Tractar de sorprendre exposant idees atrevides és essencialment anti-maçònic. Per a què escandalitzar als esperits tímids? Les intel·ligències han d'estar preparades perquè rebin la llum: una brusca claredat, enega en comptes d'il·luminar. Quan cau dels seus ulls la bena simbòlica l'Iniciat ha pogut constatar que l'enlluernament produeix una sensació dolorosa. Estiguem, doncs, atents a no ferir cap convicció sincera. Escoltem a tots amb benevolència sense fer qüestió de la nostra manera de veure. Hem de formar la nostra opinió i a aquesta fi, ens és avantatjós escoltar als advocats de les causes més contradictòries. Aprenuem a jutjar sense el menor prejudici, així arribarem a ser pensadors independents o lliures pensadors en el veritable sentit de la paraula.

El Secret

Un maçó ha d'abstenir-se de divulgar tot allò que pugui perjudicar a la Francmaçoneria o als seus membres. Tots els membres de l'Ordre estan solidaritzats per un formal contracte de reciprocitat. Tenen obligacions els uns envers els altres i per complir-les és indispensable que es puguin distingir dels profans.

Els mitjans de reconèixer-se han de, doncs, ser objecte del secret més absolut. Quant al detall dels ritus que es practiquen en el si dels temples maçònics és prohibit parlar d'ells fora. Els esperits superficials no podrien sinó prendre'ls com a pretext per ridiculitzar a la Francmaçoneria. En aquest sentit no cal llançar perles als porcs.

El formulisme del ritual maçònic no ha romàs, d'altra banda, en absolut secret. Ha estat divulgat en nombroses obres aparegudes des dels començaments de l'últim segle. Però referent a això no es pot fer conèixer sinó el costat material de les nostres pràctiques. L'"esoterisme" no és susceptible de ser divulgat. La disciplina del silenci portava als antics maçons a no contestar les calúmnies que eren objecte. Ells esperaven estoicament que lluis la veritat, ella triomfa sempre i necessàriament, com ho dóna a entendre la vella màxima: Obrar bé i deixar murmurar. *El pensament és a més en si mateix una força que actua en l'exterior d'una manera misteriosa. El pot influenciar la voluntat d'un altre sense expressar-se per escrit ni de paraula. Això és el que revela l'estudi de les lleis ocultes del pensament. L'Iniciat, coneixedor d'aquestes lleis, es dedica a callar, es concentra a fi d'imprimir a les seves idees una tensió més alta.* És un conspirador que disposa del més potent de tots els mitjans d'acció: el pensament dirigit amb ple coneixement de causa. Però en aquestes matèries convé unir l'exemple al precepte i no infringir, perquè no està permès, és la llei del silenci.

La Tolerància

És sempre presumptuós convertir-se en jutge d'una opinió, qualsevol que ella sigui. *Totes les maneres de veure divergents són igualment respectables quan emanen de persones sinceres. Elles expressen la veritat sota els diferents aspectes que pot tenir en raó dels múltiples punts de vista que és susceptible de ser considerada. Es troba, doncs, una part de la veritat en totes les opinions.* Ningú està en l'error absolut i ningú, d'altra banda, pot enorgullir-se de posseir la veritat perfecta. Siguem, doncs, indulgents i no demanem als altres que vegin les coses com nosaltres mateixos. Les intel·ligències són febles i no s'aproximen a la Veritat sinó recorrent una sèrie d'etapes que cal aconseguir una a una. Per afavorir el progrés dels esperits cal, doncs, prendre en compte les fases successives de tota evolució intel·lectual. S'obtidran els millors resultats amb una discreta acció. Mai serà excessiva l'aplicació de la divisa de Rabelais:

"Noli ire, fac venire". No fustigueu als retardats per obligar-los a marxar contra la seva voluntat, acontenteu-vos amb precedir donant-los valor: no trigaran a seguir-nos. Cuideu-vos sobretot de no procedir per afirmacions per fórmules i per dogmes. Res està més lluny de l'esperit maçònic. No tracteu d'imposar la nostra manera de veure; porteu als altres a descobrir el que vós mateix heu trobat. *Penseu i feu pensar.*

Investigació de la Veritat

La Francmaçoneria es distingeix de les esglésies en què no pretén absolutament estar en possessió de la Veritat. *Els ensenyaments maçòniques no impliquen dogmes ni credo de cap espècie. Cada maçó està cridat a construir per si mateix l'edifici de les seves pròpies conviccions.* Amb aquest propòsit s'ha iniciat en la pràctica de l'Art del Pensament. Aquest art s'executa en materials que cal desbastar. En altres termes: es tracta d'eliminar els errors que desfiguren la veritat, la veritat està a tot arreu, però oculta. Ella demana ser extreta de tot el que sembla fals o supersticiós. La superstició no és sinó la petrificació, l'embolcall o el cadàver d'una noció veritable que no s'ha sabut aconseguir ni expressar correctament. No rebutgem, doncs, res "a priori". Tota prevenció, tot perjudici, s'oposa a la nostra imparcialitat de

judici. El veritable amic de la veritat no sabia ser un esperit limitat, sistemàticament tancat en l'estret cercle del seu horitzó mental. Ha de ser una intel·ligència àmpliament oberta a totes les idees susceptibles de provocar una modificació en les conviccions presents. El que té les seves idees estancades i tracta de conservar-les no és un home de progrés: és un pontífex que creu que sap i que té fe en la seva infal·libilitat. Si la iniciació no aconsegueix desenganyar-ho és perquè tanca els ulls i tendeix a romandre Profà.

Realització

Si la Francmaçoneria es dediqués només a l'especulació pura es quedaria en el domini de l'abstracte, sense combatre els mals que assetgen a la humanitat. Aquests mals tenen la seva repercussió sensible en el cor de tot home generós. L'iniciat, en conseqüència, no s'aïlla del món, es guarda bé d'imitar als místics egoistes que busquen la perfecció lluny del contacte de la corrupció general, molt menys comparteix la indiferència dels satisfets que només tendeixen a gaudir els favors acordats a uns pocs. L'home de cor se sent ferit per tota iniquitat, tot i que no sigui ell, una víctima directa. *Desinteressar-se de la sort d'un altre és trencar els llaços de solidaritat que uneix a tots els membres de la família humana.* I la força dels individus té el seu origen en la col·lectivitat, de la qual ells formen part. Separar-se d'aquesta, en la que se s'està incorporat, és lliurar-se a la mort.

L'egoista que només vol viure per a si mateix i deixa de participar de la vida general, es fa un cos estrany en el si de l'organisme humanitari, un element mòrbid, una causa de malaltia social; la Francmaçoneria és una aliança universal dona homes honrats que, es consagren sincerament al bé de tots. Una acció irresistible s'exerceix sobre les voluntats febles per la unió d'un conjunt de fortes voluntats. En aquest sentit cal “voler la justícia”, perquè el que es vol amb persistència i fermesa, no pot deixar d'obtenir-se.

Fraternitat entre els Iniciats

La força d'una associació resideix essencialment en la cohesió dels seus membres. Mentre més units, més potents són. En Maçoneria la unió no és l'efecte d'una Disciplina imposada: aquesta unió no pot néixer sinó de l'afecte que experimenten els iniciats entre si. És, per tant, de la més alta importància estrènyer per tots els mitjans els llaços que uneixen als maçons. Primer de tot és necessari veure's a fi de conèixer-se, apreciar-se i estimar-se. Han de, doncs, seguir-se amb la major assiduïtat totes les reunions maçòniques. Cal tractar de merèixer la simpatia de cadascun dels Germans i, d'altra banda, s'haurà de ser indulgent amb els defectes dels altres. L'home és sempre imperfecte. No cal detenir-se en les debilitats dels altres; apreciem les qualitats dels nostres col·laboradors i passem la paleta, sobre imperfeccions de les pedres que ha d'unir indissolublement el ciment de la més franca amistat.

Respecte a la Llei

Per sobre les lleis convencionals hi ha una Llei ideal, escrita en el cor dels homes de bé. A aquesta Regla Sobirana és a la qual l'Iniciat se sotmet sense reserva. Quant a les lleis positives, per imperfectes que siguin, no són menys respectables. Elles constitueixen l'element fonamental de tota civilització, ens donen garanties contra les arbitrietats, asseguren l'ordre i s'imposen com una sanció necessària del pacte social. Un Iniciat se sotmet, doncs a les lleis tot i que fossin injustes. S'inclina davant la voluntat general encara que aquesta estigui equivocada. Sòcrates va preferir beure la cicuta abans que sostreure's a la sentència legal, però innòcua que

l'humiliava. Robespierre va caure, refusant cridar al poble a la revolta. Són aquests grans exemples.

Els francmaçons es sotmeten escrupolosament a la legislació de tots els països en què se'ls permet reunir-se lliurement. Ells no conspiren contra cap autoritat legalment constituïda. *La seva acció humanitària, no pot, doncs, fer ombra sinó als governs que tenen consciència de tenir contra ells el dret.* En el que concerneix a la llei maçònica, els maçons observen sobretot el seu esperit. Els reglaments no els són imposats amb una inflexibilitat tirànica, sinó que preconitzen una línia de conducta que té l'autoritat d'una llarga experiència. Però no cal perdre mai de vista que aquestes prescripcions reglamentàries estan dirigides a homes que pensen i que estan guiats per la lògica. Per al Pensador, la raó és la llei suprema, contra la qual no podrà invocar-se cap estipulació escrita. *L'Iniciat gaudeix de sencera llibertat, perquè és plenament raonable i, per tant, no pot fer sinó un bon ús de la seva voluntat. En aquest sentit el Maçó ha de ser lliure en la Llotja lliure.* Quan Rabelais va resumir la regla dels Telemitas dient: “Fes el que desitgis” ell entenia que: “homes lliures, bé nascuts, bé instruïts, que freqüenten companyies honestes, tenen per naturalesa un instint i una tendència que sempre els impulsa a fets virtuosos i allunyats del vici; això és el que anomenen honor. Però quan estan vilment subjectes i forçats (pel vici), se senten pressionats i esclavitzats; ignoren la noble afecció que els feia estimar la virtut i procuren sacsejar el jou de semblant servitud, perquè fan sempre el que és prohibit sense justícia i cobegen el que se'ls nega en raó”.

La Justícia.- En aquest quadre es fa al·lusió a la llei universal de l'equilibri que porta fatalment cada cosa al seu lloc.

CATECISME INTERPRETATIU DEL GRAU D'APRENT

A cada grau maçònic correspon una instrucció en forma de preguntes i respostes. Les preguntes estan formulades per estimular la reflexió. El pensador ha d'esforçar-se a respondre amb lògica i no acontentar-se amb retenir simplement les respostes convencionals.

Algunes d'aquestes respostes han de donar-se textualment en ser reteulat; són les que s'escriuen amb lletra especial.

P.- Quin és el llaç que ens uneix?.1

R.- La Francmaçoneria

P.- Què és la Francmaçoneria?.2

R.- És una aliança universal d'homes il·lustrats, units per treballar en comú pel perfeccionament intel·lectual i moral de la Humanitat.

P.- És una religió?.3

R.- No ho és en el sentit estricte de la paraula; però, millor que cap altra institució, té per objecte unir als homes entre si (religare - unir). Per això és una religió en el sentit més ampli i elevat del terme.

P.- És vostè maçó?.4

R.- Els meus germans em reconeixen com a tal.

P.- Per què contesta així?.5

R.- Perquè un aprenent maçó ha de desconfiar de si mateix i témer formar-se un judici abans d'haver acudit a les llums dels seus Germans.

P.- Què és un maçó?.6

R.- És un home nascut lliure i de bons costums, igualment amic del ric que del pobre, si són virtuosos.

P.- Què significa “nascut lliure”?. 7

R.- L'home “nascut lliure” és aquell que, després de morir per als prejudicis de la plebs, s'ha vist renéixer a la vida nova que confereix la iniciació.

P.- Per que diu vostè que un maçó és igualment amic del ric que del pobre si són virtuosos?.8

R.- Per indicar que el valor individual, ha d'apreciar-se en raó de les qualitats morals. L'estima no ha de mesurar-se sinó en raó de la constància i l'energia que l'home aporti a la realització del bé.

P.- Quins són els deures del maçó?.9

R.- Fugir del vici i practicar la virtut.

P.- Com deu el maçó practicar la virtut?.10

R.- Preferint sobre totes les coses a la Justícia i la Veritat.

P.- On va ser vostè rebut de maçó?. 11

R.- En una Llotja Justa i Perfecta.

P.- Què és necessari perquè una Llotja sigui Justa i Perfecta?. 12

R.- Tres la dirigeixen, cinc la il·luminen, set la fan justa i perfecta.

P.- Expliqui aquesta resposta. 13

R.- Els Tres són el Venerable i els dos Vigilants; aquests Oficials, amb l'Orador i el Secretari són les cinc llums de la Llotja. Però cal que es reunixin ben bé set membres d'una Llotja per poder procedir a efectuar iniciacions regulars. D'aquests set, tres han de ser Mestres i dos Fadrins. *Tres maçons, dels quals un és Mestre, constitueixen una Llotja Simple*, apta per deliberar. *La reunió de cinc maçons del que, tres són Mestres i un Fadrí*, formen una Llotja Justa, competent en matèria d'instrucció judicial. Per fi, la Llotja Perfecta composta, com s'ha dit, de set membres, és l'única que posseeix la plenitud de la sobirania maçònica.

P.- Des de quan és Un. Maçó?. 15

R.- Des que va rebre la Llum.

P.- Què significa aquesta resposta?. 16

R.- Que no ens tornem realment maçons sinó des del dia en què el nostre esperit s'ha obert a la intel·ligència dels misteris maçònics.

P.- En què hem reconeixem com a maçó?. 17

R.- En els meus signes, paraules i tocaments.

P.- Com s'interpreta aquesta resposta?. 18

R.- Un maçó es coneix en la seva manera d'actuar sempre equitativa i franca (signes) - en el seu llenguatge lleial i sincer (paraules) - i, en fi, en la sol·licitud fraternal que manifesta per tots aquells als quals està unit pels llaços de la solidaritat (estrenyiment de la mà, tocament).

P.- Com es fan els signes dels maçons?. 19

R.- Per Escaire, Nivell i Plomada.

P.- Expliqui aquesta resposta. 20

R.- El maçó en els seus actes ha d'inspirar-se en idees de Justícia i d'equitat (Escaire, ha de tendir a l'anivellació de les desigualtats arbitràries (Nivell) i contribuir, per fi, a elevar sense parar el nivell social (Plomada).

P.- Dóna'm el signe. 21

R.- (Es dóna).

P.- Què significa aquest signe?. 22

R.- Que preferiré que se'm talli la gorja abans que revelar els secrets que m'han estat confiats.

P.- No té aquest signe una altra significació?. 23

R.- La mà dreta posada en escaire sobre la gorja sembla contenir el formiguer de les passions que s'agiten en el pit, preservant així al capdavant de tota exaltació febril, susceptible de comprometre la nostra lucidesa d'esperit. El signe d'Aprenent significa referent a això: Estic en possessió de mi mateix i maldo per jutjar-ho tot amb imparcialitat.

P.- Dóna'm la paraula sagrada. 24

R.- No sé llegir-la ni escriure-la, només puc lletrejar-la. Dóna'm la primera lletra, jo li diré la segona.

P.- (Dóna la primera). 25
R.- (Li dona la paraula lletra per lletra).

P.- Què significa aquesta paraula?.26
R.- Força. És el nom d'una columna de bronze erigida a l'entrada del temple de Salomó. Els Aprenents rebien els seus salaris al costat d'ella.

P.- Per què diu nn. “no sé llegir-la ni escriure-la”? A què es refereix la seva ignorància?. 27
R.- Al llenguatge emblemàtic empleat per la Francmaçoneria. El seu sentit no s'esbrina sinó progressivament i l'Iniciat, al principi de la seva carrera, lletreja amb dificultat el que, més tard, serà per a ell una lectura fluida.

P.- Que us indica la manera de lletrejar la paraula sagrada?. 28
R.- El mètode d'ensenyament de la francmaçoneria que, sol·licita els esforços intel·lectuals de cadascun, evitant en absolut inculcar dogmes. Es posa al neòfit en el camí de la Veritat, donant-li simbòlicament la primera lletra de la paraula sagrada; ell ha de trobar per si mateix la segona, després se li indica la tercera, a fi que endevini la quarta.

P.- Què es diu “salari” en Maçoneria?. 29
R.- És la recompensa del treball, el resultat que proporciona a l'obrer.

P.- En què es tradueix el “salari” dels maçons?.30
R.- En un perfeccionament gradual de si mateix.

P.- Per que els Aprenents reben el seu salari prop de la columna B.:?.31
R.- Perquè ella simbolitza el focus del que irradia l'activitat humana.

P.- Quin és aquest focus?. 32
R.- És el centre conscient al que es relaciona en l'individu la concepció del “jo”. L'Aprenent maçó ha d'absorbir-se en si mateix, replegar-se sobre la font inicial del seu pensament, a fi de buscar en la raó pura el punt de partida dels seus coneixements. Per això al principi de la seva iniciació està tancat en el si de la terra, on, entrant en si mateix, ha de descendir fins a les profunditats del pou en què es troba oculta la Veritat.

P.- Quin és la forma de la vostra Llotja?.33
R.- Un rectangle.

P.- Quin és el sentit del seu costat llarg?.34
R.- D'Orient a Occident

P.- I el seu ample?.35
R.- De Sud a Nord

P.- El seu alt?. 36
R.- De Zenit a Nadir.

P.- Què volen dir aquestes dimensions?. 37
R.- Que la francmaçoneria és universal.

P.- Per què està la vostra Llotja situada d'Orient a Occident?. 38

R.- Està “orientada”, com tots els antics edificis sagrats, per recordar que la Maçoneria assenyala als seus adeptes la direcció d'on ve la Llum. Correspon als Maçons allistar-se en la via traçada a fi de marxar per si mateixos a la conquesta de la veritat. És de notar que les catedrals construïdes pels maçons de l'Edat Mitjana sempre tenien el seu eix major paral·lel a l'equador terrestre.

P.- Què s'entén per la paraula Llotja?. 39

R.- És el lloc secret que serveix d'abric als maçons per cobrir els seus treballs.

P.- Per què han de desenvolupar-se a cobert, els treballs maçònics?. 40

R.- Perquè les forces destinades desplegar-se útilment cap a fora, deuen amb centrar-se, primer sobre si mateixes, a fi que després de ser madurades per la comprensió, puguin adquirir el sùmmum d'energia expansiva.

P.- A què pot comparar-se una Llotja regularment coberta?. 41

R.- A la cèl·lula orgànica i més especialment a l'ou que conté un ésser en potència de realitzar-se. Tot cervell pensant representa, a més un taller tancat: és una assemblea deliberant, a l'abric de l'agitació exterior.

P.- Què es diu quan els treballs no estan a cobert?. 42

R.- “Plou” (aquesta expressió permet als maçons fer-se un advertiment quan la seva conversa corre el risc de ser advertida per oïdes profanes).

P.- Què sosté a la vostra Llotja?. 43

R.- Tres grans pilars que es diuen Saviesa, Força i Bellesa i que estan simbòlicament representats pel Venerable Mestre i els Vigilants.

P.- Com poden aquests pilars al·legòrics sostenir la vostra Llotja, és a dir, presidir el treball constructiu dels maçons?. 44

R.- La Saviesa inventa, la Força executa i la Bellesa adorna.

P.- Per què us heu fet rebre francmaçó?. 45

R.- Perquè estava en la tenebres i he desitjat la llum.

P.- Expliqui aquesta resposta. 46

R.- La societat enmig de la qual vivim, només està mitjà civilitzada. Les veritats essencials estan encara envoltades d'espesses ombres, que les vencen la ignorància i els prejudicis, la força preval sobre el dret. La major part de les veritats i llums es troben millor en els Temples Maçònics, consagrats al treball i a l'estudi per homes provats i escollits.

P.- Com estava vostè quan es va procedir a la seva iniciació?. 47

R.- Ni nu ni vestit, en un estat decent i desproveït de tots els metalls.

P.- Per què en aquest estat?. 48

R.- Despullat en part dels meus vestits, per recordar que la virtut no necessita adorns. El cor al descobert en senyal de sinceritat i franquesa. El genoll dret nu per assenyalar els sentiments d'humilitat que han de presidir en la recerca de la veritat. El peu esquerre descalç, imitant un costum oriental i per respecte al lloc, que és sant, perquè es busca la Veritat. (La veu que sortia de l'esbarzer cremant va dir a Moisès: “No t'apropis més; lleva les sabates dels teus peus, perquè el lloc en què estàs és una terra santa”).

Desproveït de tots els metalls, com a prova de desinterès i per aprendre a privar-se sense pensar-ho, de tot el que pugui pertorbar el nostre perfeccionament.

P.- Com va ser introduït a la Llotja?.49

R.- Copejant tres vegades.

P.- Què significa això?.50

R.- Demaneu i us donaran (la Llum), busqueu i trobareu (la Veritat), copegeu i us obriran (les portes del Temple).

P.- Què us va ocórrer després de la vostra introducció al Temple?.51

R.- Després de sofrir diverses proves i d'obtenir l'acord dels meus germans, el Mestre de la Llotja em va rebre maçó.

P.- Quines proves són aquestes i què signifiquen?. 52

R.- Van consistir en tres viatges destinats a ensenyar-me el camí que condueix a la Veritat.

P.- Què va fer vostè després de sofrir les proves?. 53

R.- Vaig prometre guardar els secrets de l'Ordre i actuar en totes circumstàncies com a bon i lleial maçó.

P.- En què consisteixen els secrets de l'Ordre?. 54

R.- En el coneixement de veritats abstractes, la traducció sensible de les quals és el simbolisme maçònic.

P.- Què va notar en entrar en la Llotja?.55

R.- Res que l'esperit humà pugui comprendre; un espès vel em cobria els ulls.

P.- Com explica aquesta resposta?. 56

R.- No és suficient posar a l'home en presència de la Veritat perquè li sigui intel·ligible. La Llum no il·lumina l'esperit humà sinó quan res s'oposa a la seva irradiació. Mentre ens enceguen la il·lusió i els prejudicis, reina en nosaltres la foscor i ens fa insensibles a l'esplendor de la Veritat.

P.- Què va veure en rebre la Llum?. 57

R.- Al Sol, la Lluna i al Mestre de la Llotja.

P.- Quina relació simbòlica hi ha entre els astres i el Mestre de la Llotja?. 58

R.- El Sol representa la Raó que il·lumina les intel·ligències; la Lluna, la imaginació que revesteix les idees d'una forma apropiada i el Mestre de la Lògia simbolitza el principi conscient que s'il·lumina sota la doble influència del raonament (Sol) i de la imaginació (Lluna).

P.- On es col·loca el Mestre de la Llotja?.59

R.- A l'Orient.

P.- Per què?. 60

R.- Com El Sol que apareix en l'Orient per obrir la carrera del dia, així el Mestre se situa en l'Orient per obrir la Llotja i posar els obrers en el treball.

P.- On es col·loquen els Vigilants?. 61

R.- A l'Occident, per a ajudar al Mestre de la Llotja en els seus treballs, pagar els obrers i acomiadar-los contents.

P.- Què significa l'Occident en relació amb l'Orient? 62

R.-L'Orient assenyala la direcció d'on prové la llum i l'Occident, la regió sobre la qual queda reflectida. L'Occident representa el món visible que impressiona els sentits i, d'una manera general, tot el que és concret. L'Orient, per contra, representa el món intel·ligible que només es revela a l'esperit: en altres termes, tot el que és abstracte.

P.- On es col·loquen els aprenents?.63

R.- Al Septentrió, que representa la regió menys il·luminada, perquè encara no han rebut sinó una instrucció maçònica elemental i, per tant, no estan en estat de suportar una llum molt forta.

P.- A quines hores obren i tanquen els maçons els seus treballs?.64

R.- Els treballs s'obren al·legòricament a mig dia i es tanquen a mitjanit.

P.- Què signifiquen aquestes hores convencionals?.65

R.- Indiquen que l'home fa servir la meitat de la seva carrera, la meitat de la seva vida, abans de poder ser útil als seus semblants, però que, des d'aquest moment, fins a la seva última hora, ha de treballar sense descans per la felicitat comuna. (Segons la llegenda, Zoroastre, un dels fundadors dels misteris de l'antiguitat, rebia als seus deixebles al migdia i els acomiadava a mitjanit, després del banquet fraternal que posava terme als treballs).

P.- Què ens ensenya el costum d'informar-se de l'hora abans de principiar?.66

R.- Vol dir que l'acció no és útil sinó quan és adequada. Les conquestes del progrés no es compleixen sinó quan arriba el seu degut temps. Mostrant-se molt impacient es corre el risc de fer avortar el que està en via de preparació. Cal saber esperar el moment psicològic: actuar molt ràpid o molt tard, implica igualment el fracàs.

P.- Quina edat té vostè?. 67

R.- Tres anys.

P.- Què significa aquesta resposta?. 68

R.- Informar-se de l'edat maçònica d'un Germà és preguntar-li el seu grau. L'Aprenent maçó té tres anys perquè ha de ser iniciat en els misteris dels tres primers nombres.

P.- Quins són aquests misteris?. 69

R.- Són les conseqüències lògiques que es dedueixen de les propietats intrínseques dels nombres. La raó es basa sobre aquestes nocions abstractes quan s'apliquen a resoldre el problema de l'existència de les coses.

P.- Què ha après per l'estudi del nombre Un?.70

R.- Que tot és un, ja que res podria existir fora del Tot.

P.- Com formula vostè els principis que li revela el número Dos?. 71

R.- La intel·ligència humana assigna artificialment limitacions al que és Un i sense límits. La Unitat es troba d'aquesta manera tancada entre dos extrems, que no són sinó simples abstraccions, a les quals les paraules, només presten una falsa aparença de realitat.

P.- Què dedueix vostè d'això?. 72

R.- Que l'Ésser, la Realitat o la Veritat, té per símbol el número tres.

P.- Per què?.73

R.- Perquè l'Ésser, o “allò que és”, ens apareix com un tercer terme, terme mitjà, en el qual es concilien els extrems oposats.

P.- En què treballen els Aprenents?.74

R.- A desbastar la pedra bruta, a fi de despullar-la de les seves asprors i d'apropar-la més a la forma que estigui en relació amb la seva destinació.

P.- Quin és aquesta pedra bruta?. 5

R.- És el groller producte de la naturalesa que l'art ha de polir i transformar.

P.- Quins són els útils de l'Aprenent?. 76

R.- El cisell i el mall.

P.- Què signifiquen?. 77

R.- El cisell representa el pensament determinat, la resolució presa i el mall, la voluntat que els posa en execució.

P.- Què significa la marxa de l'Aprenent?. 78

R.- El zel que hem de mostrar anant cap al que ens il·lumina.

P.- Té vostè alguna ambició?. 79

R.- Una sola, aspiro a l'honor de ser rebut entre els Fadrins.

Treballi i perseverí!

PRIMERS ELEMENTS DE LA FILOSOFIA INICIÀTICA

Els Misteris.

La ciència era antigament el patrimoni d'uns pocs. No es transmetia sinó sota el segell del secret a homes escollits, als quals s'exigia rares qualitats morals. Aquests escollits eren posats en presència d'emblemes i símbols, perquè al llenguatge li faltaven termes per expressar les coses abstractes. S'estava, doncs, forçat a revestir les concepcions filosòfiques amb un vel d'imatges que havia de ser transparent per als esperits perspicaços. La ciència no estava dirigida sinó a les intel·ligències selectes. Per adquirir els coneixements propis dels antics savis no era bastant l'exercitar la memòria i posar en joc certa facilitat d'assimilació. Va haver-hi un temps en el qual no s'instruïa sinó aconseguint resoldre enigmes. Les veritats que d'aquesta manera es descobrien no tenien res de comú amb els coneixements usuals que avui es procura escampar tan àmpliament. La saviesa dels antics es dedicava a les més altes especulacions: buscaven les causes i sobretot la Causa de les causes. La ciència moderna, per contra, estudia els efectes: observa, calcula: però molt sovint no s'ocupa a pensar. L'antiguitat tendia a produir Savis en punts que avui dia només tenim doctes. El molt legítim triomf de l'experimentalisme no deu mai, fer-nos perdre de vista l'ordre d'aquestes veritats, que estan en nosaltres i no fora de nosaltres. El pensament està sotmès a lleis, el coneixement de les quals, només pot fer-nos distingir en totes les coses, la realitat de l'aparença. L'home que ignora aquestes lleis és joguina de perpètuas il·lusions, perquè no sap ni controlar ni rectificar les dades que li proporcionen els seus sentits. Per contra, el pensador que està iniciat en els Misteris de l'Ésser, concep les condicions necessàries de tota existència i no podrà ser enganyat per cap fals miratge. Quan s'ha sabut conquerir aquesta iniciació, es deixa d'agitar-se cegament en les tenebres del món profà, s'il·lumina amb una llum que dissipa l'obscuritat que es porta en si, es té el fil d'Ariadna que permet entrar sense extraviar-se en el laberint de les coses incomprensibles.

L'Esoterisme

La ciència que s'ensenya a les nostres universitats no pren en compte sinó allò que aprecien els nostres sentits. No mira sinó el costat extern de les coses i rebutja les nocions d'ordre permanent, intel·ligible. Aquesta ciència de l'etern, del present, dels visible, és la ciència profana (de pro fanem - davant el Temple). No es tracta de menysprear-la però no ha de fer que descurem el que en un altre temps es deia *la Ciència sagrada, és a dir, la ciència del que està ocult, de l'invisible o interior*. Un exemple farà comprendre clarament els caràcters diferents d'aquesta dues ciències. Suposem un volum imprès i preguem a un docte examinar-lo segons els mètodes que li són propis.

El mirará el llibre com un objecte dotat de propietats físiques que determinarà amb meravellosa exactitud. Podrà mesurar les dimensions del volum amb una aproximació de deu mil·lèsimes de mil·límetre, el pes estarà indicat prenent en compte la menor fracció de mil·ligram, explicarà les lletres del text, trobarà les regles de la seva repartició. La ciència, a més, donarà l'anàlisi químic del paper i de la tinta d'impremta. Les seves investigacions aniran referent a això fins als límits més extrems de la minuciositat. Però totes aquestes referències no us interessin sinó d'una manera secundària i la cosa essencial serà el conèixer el pensament de l'autor. Cuideu-vos, no obstant això, d'interrogar referent a això, a l'home dels instruments de precisió. Us respondria, no sense certa suficiència, que li correspon romandre en el terreny dels fets i que ha de cuidar-se de comprometre la dignitat de la ciència exposant-la a l'aventura de les especulacions metafísiques. Aquesta resposta no és de les que poden satisfer la curiositat humana, fa arribar a la conclusió que els coneixements profans són insuficients. Ningú es complau, en veritat, amb aquesta docta ignorància que es diu agnosticisme. Ells s'obstinen a romandre detinguts davant de la façana del Temple i se satisfan amb la vista exterior de les coses, l'íntima essència de les quals se'ls escaparà sempre, mentre que no hagin penetrat a l'interior del santuari.

Els Nombres

El que no és visible es revela al que sap mirar dins de si. Aquesta mirada, replegada sobre si mateix fa descobrir un vast domini de coneixements independents de tota observació material. Són nocions que s'imposen per la seva pròpia evidència. Elles es refereixen al que és necessari i constitueixen així la ciència de l'absolut que, no sofreix més inexactituds que les matemàtiques. Aquesta ciència que és la més important de totes, està tancada en el nostre esperit que la descobreix com un tresor ignorat, fins que aconsegueix percebre's a si mateixa. És així que el coneixement de si mateix, és el punt de partida de tota filosofia. Però és impossible conèixer-se directament a si mateix sense l'auxili d'un mirall. Les abstraccions que estan en nosaltres no es fan perceptibles fins que es reflecteixen en un signe exterior. Aquests símbols intervenen llavors per fer-nos manifestes les veritats que estan en nosaltres. Ells ens presenten la imatge fidel del que conté el nostre esperit. Quan aquest està buit no tenen per tant cap significació. La culpa no és dels símbols sinó d'aquell que no sap veure res. Res pot sortir d'una intel·ligència buida. Els símbols almenys no parlen per si mateixos. Per fer-los eloqüents cal haver obert el santuari de les veritats abstractes, gràcies a la clau que ens proporciona l'estudi de les propietats intrínseques dels Nombres. Totes les escoles iniciàtiques han preconitzat aquest estudi. Els antics ho han fet la base de la seva ciència sagrada, també els nombres juguen un rol preponderant en el simbolisme de totes les religions, Pitàgores pretenia que els nombres regeixen el món. En la seva correspondència particular els maçons se saluden “pels nombres que li són coneguts” (P.: L.: N.: Q.: L.: S.: C.:). La Francmaçoneria a més no actua en totes les seves coses sinó que segons nombres determinats i relaciona els coneixements especials de cada grau amb la filosofia numeral dels antics. *Per a l'aprenent es limita als nombres un, dos, tres i quatre* que ha d'examinar des del punt de vista de deduccions lògiques que es desprenen de la noció de la Unitat, el Binari, el Ternari i el Quaternari.

La Unitat

Per facilitar l'estudi dels nombres, la Francmaçoneria fa ús d'emblemes que atreuen l'atenció sobre les seves propietats essencials. El nou Iniciat, ben bé, no distingeix cap símbol que es relacioni amb el nombre un. Deu necessàriament ser així, perquè res del que és sensible pot admetre's com a representació de la Unitat.

No percebem per nosaltres mateixos sinó la diversitat i multiplicitat. Res és simple en la naturalesa tot és complex.

Però si en el que no és exterior no apareix la unitat; sembla, per contra, que resideix en nosaltres.

Tot ser pensant té el sentiment que és un. Aquesta unitat que està en nosaltres es manifesta alhora en la nostra manera de pensar, d'actuar i de sentir. *Les nostres idees, lligades a la idea d'un tot harmònic, fa néixer en nosaltres la noció de la veritat.* Els nostres actes, relacionats a una llei establerta per a tots, es reglen sobre aquesta unitat moral que correspon al Just i al Bé. Portats a coordinar les nostres sensacions, neix d'aquesta necessitat d'unitat estètica les arts que realitzen el Bell. La Veritat, el Just i el Bell tradueixen, doncs, en diferents dominis un mateix principi d'Unitat que és l'Ideal, el pol únic cap al qual tendeixen totes les aspiracions. La Unitat no té res d'objectiva. És una abstracció que es refereix al Centre inaccessible al fet que nosaltres referim el nostre jo. Aquest Centre que no està localitzat en part alguna, sembla estar en cadascun de nosaltres. Però això no és més que una il·lusió. El pensament és un. No hi ha sinó un sol principi pensant comú a tots els éssers. És el Centre Omnipresent, que està alhora en nosaltres i fora de nosaltres. (Brahama, Osiris, Déu Pare, l'Ancià dels dies, etc.).

Tot centre suposa una circumferència. La unitat abstracta està, doncs, indissolublement lligada a la multiplicitat concreta. El Pare universal (Osiris) està unit a la Mare universal (Isis o la Naturalesa). Això vol dir que els efectes són inseparables de les causes que es resumeixen en una causa primitiva simple. - Quina és aquesta causa?. - Quin és el principi primer del que deriven totes les coses?. - La Unitat absoluta que engloba tota existència passada, present i futura, ha estat en un altre temps simbolitzada per una serp que es mossega la cua, el famós Ouroboros que acompanyava la llegenda: Un en el Tot.

Est Un-Tot escapa necessàriament a la nostra comprensió. És el Misteri per excel·lència, l'Arcà dels Arcans. L'existència no s'explica, es constata. L'Ésser, o el que és, es revela als nostres sentits sota el seu aspecte de multiplicitat, com es mostra a la raó en el seu caràcter d'unitat. Alhora un i múltiple, ha estat representat en la Bíblia per la paraula AElohim, plural que regeix un verb en singular (Beraeschidth bará Aelohim. En el principi A ell -ells- Déus crea...).

Per als Alquimistes tot prové de la Matèria primera dels Savis, substància no diferenciada que no podria impressionar els nostres sentits. Aquesta entitat misteriosa no és res per la plebs, però ho és tot per als filòsofs. Els ignorants no la veuen enlloc, mentre que per als savis està a tot arreu. La substància una és, d'altra banda, per a nosaltres com si no existís. Nosaltres no percebem les coses sinó en raó dels contrastos que necessàriament falten en el que és un i uniforme. No podent ser distingida o separada d'una altra cosa, la Unitat absoluta es concep, doncs, com el Buit o el No res. És l'Abisme, la Nit o el Caos de les diferents cosmogonies.

Jeroglíficament és un disc negre, o un cercle buit O, el zero de la nostra numeració que representa el Tot-Res o Ser-no-Ser dels cabalistes.

El Binari

Nosaltres no podem comprendre, és a dir, prendre mentalment sinó el que dona un punt per agafar-se a les nostres facultats intel·lectuals, però aquestes no poden captar l'Ésser en la seva unitat radical. L'infinit escapa a la nostra raó que tendeix a inclinar-se davant les veritats transcendents reconeixent la seva importància (El candidat s'inclina fins al sòl en franquejar el llindar del Temple). *No percebem un objecte sinó quan es diferencia del seu entorn.* La diferenciació és, doncs, indispensable al coneixement i això és el que fa del Dos el nombre de la ciència. En el simbolisme antic estava aquesta representada per una dona asseguda entre dues columnes, imatge del Binari en els seus diferents aspectes. Aquesta dona és negra, per indicar el caràcter misteriós i secret de la ciència antiga. Les seves mans fan el signe d'esoterisme (el que és interior, inaccessible als sentits i d'ordre purament intel·ligible). La mà dreta està dirigida cap al cel, l'esquerra cap a la terra. Això significa: "El que està a dalt és com el que està a baix". És el principi de l'analogia universal, base de la interpretació de tots els simbolismes. De les dues columnes, una és vermella (B) i l'altra és blanca (J). Elles corresponen a les antítesis següents:

Subjecte - Objecte	Actual - Imaginació
Agent - Pacient	Raó - Sentir
Actiu - Passiu	Ignorar - Comprendre
Positiu - Negatiu	Manar - Obeir
Mascle - Femella	Moviment - Reposo
Pare - Mare	Esperit - Matèria
Donar - Rebre	Osiris - Isis
Crear - Produir	Sol - Lluna
Evolucionar - Conservador	Abstracte - Concret

Les columnes simbòliques recorden els obeliscos coberts de jeroglífics que s'elevaven davant dels temples egipcis. Se'ls torna a trobar a les dues torres del portal de les catedrals gòtiques.

Són les columnes d'Hèrcules que marquen els límits que limiten l'esperit humà. Aquest domini del que ens és conegut té per imatge el vel d'Isis, tendit d'una columna a una altra. Aquest vel ens impedeix veure la veritable Realitat, que es tanca en els misteris de la Unitat.

Nosaltres atribuirem una objectivitat enganyadora a les qualitats contràries que atribuïm a les coses. Així som la joguina de Maia, la deessa de la Il·lusió, que ens té fascinats amb l'encanteri de la seva bellesa.

Per sostreure's a l'imperi de l'eterna maga, el pensador no ha de donar sinó un valor merament relatiu a les entitats antagòniques que imaginem, tant per un endarreriment del

llenguatge com del pensament. La Veritat i lo Fals, el Bé i el Mal, el Bell i lo Lleig, etc., es refereixen a extrems que només existeixen en el nostre esperit. Són els límits ficticis del món que coneixem, petit esquinçall, què ens sedueix pels reflexos canviants de les sedes que està teixit. Aquest vel, suspès entre les columnes del Temple, oculta l'entrada i ha de ser aixecat pel pensador que vol entrar. El candidat a la iniciació ho deixa darrera seu quan ha passat les proves i li ha estat acordada la llum. L'Iniciat està llavors entre les dues columnes dempeus sobre el mosaic que és una: reunió de pedres blanques i negres. Aquests colors contraris ens ensenyen com, en el domini de les sensacions, tot es compensa amb rigorosa exactitud. Les nostres percepcions es pleguen a la llei dels contrastos. No gaudim del repòs sinó perquè ell repara una fatiga; apreciem el plaer comparant-ho amb el dolor que ens és conegut; el gaudi és proporcionat a la pena o a l'ansietat que ho ha precedit; l'error manifesta la veritat; el bé ens atreu en l'exacta mesura en què ens repugna el mal; el bell ens plau en proporció de l'horror que ens inspira el lleig; la llum no es concep sinó en oposició a les tenebres i la felicitat no s'agrada sinó quan ens salva de l'infortuni.

Isis. Deessa del misteri.
Està asseguda sobre la pedra cúbica i ensenya a endevinar el que està ocult.

L'existència no adquireix valor sinó per la lluita contra les dificultats que cal vèncer. El gaudi no resideix sinó en el triomf.

La vida resulta d'un perpetu conflicte; l'oposició engendra totes les coses, com la rebel·lió contra l'individu, perquè cal revoltar-se per ser.

Tal és el sentit del mite de la caiguda d'Adàn. Una mica d'iniciativa individual no es constitueix sinó sota la inspiració de l'egoisme radical (Serp del Gènesi que incita a l'automatisme fisiològic a fer-se corrent i a voler ser semblant a “A el -los- Déus”) coneixent el bé i el mal?.

El Ternari

Dos és el nombre del discerniment que procedeix per anàlisi, establint incessants distincions, sobre les quals res podrien basar-se. L'esperit que refusa detenir-se en aquest camí es condemna a l'esterilitat del dubte sistemàtic, a l'oposició impotent, a la disputa perpètua. *Aquest Binari és el de Mefistòfil, el contradictori que sempre nega.*

L'Iniciat sap conjurar el dimoni després d'haver-ho evocat, perquè la Unitat radical no es desdoblega als seus ulls sinó per reconstituir-se trinitàriament. Dos revela Tres i el Ternari no és sinó un aspecte més intel·ligent de la Unitat. La Tri-Unitat de totes les coses és el misteri fonamental de la Iniciació intel·lectual.

El maçó que adorna la seva signatura amb tres punts en triangle dóna a entendre que sap portar pel Ternari, el Binari o la Unitat. Si realment s'ha elevat a l'altura del punt que domina als altres dos, no es perdrà mai en estèrils discussions, perquè percebrà sense dificultat la solució que es desprèn d'un debat contradictori. Jutjant amb altura de mires, sense el menor prejudici i amb tota llibertat d'esperit, farà sorgir la llum del xoc de l'afirmació i de la negació.

Síntesi - Solució.

Tesi - Afirmació

Antítesi - Negació.

La plebs discuteix comunament amb una parcialitat plena de candor. Lluny de pensar en cada cosa el pro i el contra, no vol conèixer sinó el pro del que ell és partidari, així com no s'aficiona sinó al contra del que ell combat. Les víctimes de l'esperit de partit no poden veure clar perquè romanen empresonades per un únic punt de vista. El pensador no tem canviar de lloc per adquirir l'òptica del seu adversari, perquè no aconseguiria d'una altra manera col·locar-se per sobre del debat. És en raó de l' excepcional importància del Ternari pel que la Francmaçoneria recorda la llei en els seus símbols principals. Un dels més excel·lents referent a això és el Delta lluminós.

Es distingeixen tres parts en el conjunt de l'emblema:

1. Un triangle, que porta en el seu centre l'ull de la intel·ligència o del principi conscient;
2. Rajos, que expressen l'activitat, l'expansió constant de l'ésser, en virtut de la qual el punt matemàtic, sense dimensions, que està a tot arreu, omple la immensitat sense límits;
3. Un Cercle de núvols, que figuren la volta sobre elles mateixes, de les emanacions expansives, més exactament, la seva condensació sota la pressió del seu xoc, ja que es tracta de vibracions que provenen d'una infinitat de focus. El tot és un esquema de l'Ésser en la multiplicitat infinita de les seves manifestacions, perquè tot és alhora triple i

únic. Per convèncer-se, és suficient considerar un acte qualsevol, que no es comet sinó com a acció exercida sobre alguna cosa per obtenir un resultat. En tot el que es fa, en tot el que existeix, intervenen, doncs, tres termes: 1°. Un agent que actua, 2°. Un pacient que sofreix l'acció i 3°. Un efecte produït. El misteri de la Trinitat s'aplica així universalment encara que baix diverses formes, se li troba en els sistemes de nombroses escoles, com ho indiquen les relacions següents:

Quadre Analògic del Ternari

En aquest quadre, el primer terme és actiu, el segon passiu, en relació al primer, però actiu en relació al tercer que és plenament passiu.

Nombres	I	II	III
Delta luminoso	Triángulo	Rayos	Nubes
Brahmanismo	Brahma	Vishnú	Shiva
Cristianismo	Padre	Hijo	Espiritu Santo
Platonicismo	Principio	Verbo	Substancia
Misticismo	Espiritu	Alma	Cuerpo
Hermetismo	Archée	Azoth	Hyle
Alquimia	Azufre	Mercurio	Sal
Ideogramas	+	+	
F.: M.:	Sabiduría	Fuerza	Belleza

Altres termes posen en relació dos termes contra dos (Passiu-Negatiu) la combinació del qual engendra el tercer (Neutre o Equilibrat).

<p>1</p> <p>Activo</p> <p>Padre</p> <p>Osiris</p> <p>Sol</p> <p>Razón</p> <p>Expansión</p> <p>Atracción</p> <p>Fuerza</p> <p>Acción</p> <p>Nivel</p> <p>B.:</p> <p> </p>	<p>2</p> <p>Pasivo</p> <p>Madre</p> <p>Isis</p> <p>Luna</p> <p>Imaginación</p> <p>Comprensión</p> <p>Repulsión</p> <p>Materia</p> <p>Resistencia</p> <p>Perpendicular</p> <p>J.:</p> <p>—</p>	<p>3</p> <p>Neutro</p> <p>Hijo</p> <p>Horus</p> <p>Triángulo</p> <p>Inteligencia</p> <p>Equilibrio</p> <p>Estabilidad</p> <p>Trabajo</p> <p>Movimiento</p> <p>Escuadra</p> <p>M.:</p> <p>└</p>
--	---	--

Delta Luminós

Els alquimistes veien en aquest emblema els seus tres principis reunits: Sofre, Mercuri i Sal, que es distingeixen necessàriament en tot ser i a tota casa.

Les joies distintives dels tres primers Oficials són una clara manifestació de la llei del Ternari. El Nivell del 1º Vigilant vol en efecte que ningú domini a un altre; la Perpendicular del 2º Vigilant, al contrari, sol·licita que cadascun s'elevi tan alt com sigui possible, al mateix temps que descendeixi fins als abismes més profunds del pensament.

Hi ha, doncs, conflicte entre l'horitzontal igualitària i la vertical jeràrquica, però tot es canvia en l'Esquadra que decora al Mestre de la Llotja. Aquest dona a tots els obrers una mateixa estima, en raó de l'igual zel que tots aporten al treball, el que no li impedeix apreciar a cadascun segons les seves particulars capacitats, tant que ell demana a un el que no sabia exigir d'un altre. L'equitat, de l'Escaire és l'emblema que presideix així les relacions dels Maçons, els qui d'altra banda, tallen simbòlicament en blocs escairats amb cura, perquè només carreus rectangulars poden ajustar-se entre si sense solució de continuïtat, condició indispensable per a la cohesió de l'edifici. Però la solidesa d'aquest depèn de l'estricta horitzontalitat dels fonaments, que controla el Nivell. Quant a la construcció en altura, s'estabilitza amb ajuda de la Plomada que assegura que cap mur s'inclini a un costat i a l'altre. Tot depèn de la correcta talla de les pedres. Cal que siguin normals, és a dir en concordança amb l'Escaire (Norma, en llatí) d'una altra manera, no intervé art algun i tot es redueix a un groller amuntegament de blocs informis. L'Escaire és, doncs, en Maçoneria, l'instrument primordial, perquè ella dirigeix el desbastat de la pedra bruta, o dit d'una altra manera, la formació de l'individu en vista de l'exacte compliment de la seva funció humanitària i social.

Les Trilogies

Els antics maçons feien descansar la seva obra sobre tres grans pilars anomenats Saviesa, Força i Bellesa, en honor d'antics déus als quals els fabricants d'imatges de l'Edat Mitjana han consagrat tres de les 22 composicions al·legòriques del tarot.

La Saviesa se'ns mostra amb els trets d'una celeste Emperadriu, alada com la Verge zodiacal o Venus Urània. És la Sophia dels Gnòstics, la mare original de les idees generatrius de les formes. És ella la intel·ligència que concep el projecte de l'edifici i decreta el plànol. La força executa les concepcions dominant les energies rebels. No és un atleta, sinó una dona graciosa i fràgil que domina somrient a un lleó, emblema de les passions que cal sotmetre i disciplinar en bé de la gran Obra que ha de prosseguir-se.

Tal qual la Veritat, la Bellesa es mostra nua. Ella rega la terra àrida que al moment s'adorna de verdor i de flors. És la Ideal, la fada que embelleix i fa estimar la vida a despit de les seves misèries i de les seves crueltats.

El triangle maçònic és de vegades comentat per les paraules:

Pensar Bé

Parlar Bé

Fer Bé.

Però als ulls de la Maçoneria llatina ell evoca la divisa:
Llibertat, Igualtat, Fraternitat.

En política aquesta fórmula ha pogut reservar decepcions; no és el mateix en els món iniciàtic.

La veritable Llibertat pertany a l'home lliure de la tirania dels vicis i de les passions, tant com la servitud d'errors i prejudicis. Ella és solament do de l'Iniciat que roman lliure encara que estigués carregat de cadenes pels enemics del bé. La Llibertat real és inalienable: l'home la porta en si mateix i cap dèspota pot atemptar contra ella.

La Igualtat només és efectiva als ulls del filòsof que considera al món com un teatre en el qual, cadascun juga un rol convingut. Bé ridícul seria l'actor disfressat de príncep si menyspreés al seu camarada anomenat a exercir el paper de captaire. No són igualment comedians?. I si l'un és superior a l'altre, no és per ventura el que hagi interpretat millor les instruccions del dramaturg?.

La Fraternitat flueix dels anglosaxones, de la persuasió que tots som fills d'un mateix Déu. Fent abstracció de tota teologia, els Llatins funden en el sentiment de solidaritat humana la convicció que hi ha entre els homes llaços més potents que els de la simple consanguinitat. El gènere humà és molt més unit que el que podria ser-ho una gran família, perquè constitueix un cos únic del que som les cèl·lules animades d'una mateixa vida general.

Enganyar a un altre és fer-se malament a si mateix, pel dany causat a la col·lectivitat. Dedicar-se al bé de tots es tradueix, al contrari, per un desenvolupament benèfic del valor individual, i el ben realitzat repercuteix sobre el seu autor.

El Quaternari

La quàdruple purificació soferta per l'iniciat, ha d'ensenyar-li a vèncer les atraccions elementals. Aquestes s'exerceixen oposant-se dos a dos. Es fa correspondre la primera a la Terra, que simbolitza el que és pesat, l'oportunitat, el positivisme material, la inèrcia, etc. Aquesta tendència al baix és combatuda per la tendència a l'alt, figurada per l'Aire, element lleuger subtil, transparent, però inconsistent i difícil d'agafar.

L'Aigua plena el que està buit; així la idea d'una matèria universal que es plega a totes les formes. Ella cerca, a més el repòs, l'horitzontalitat; calma, apaga, d'aquí la tendència al llanguiment i a la mandra que se li atribueix.

A la seva passivitat, a la seva indiferència, a la seva fredor, s'oposa el Foc, l'activitat del qual estimula totes les energies. Moderat, vivifica, però molt violent, seca i mata.

L'Iniciat ha de mantenir-se al centre de la creu les extremitats de la qual corresponen als termes del quaternari.

Els pitagòrics explicaven per la Tètrada els misteris de la creació i la Bíblia representa a l'Ésser dels éssers per un anagrama de quatre lletres: paraula sagrada que no havia de ser pronunciada.

Aquestes explicacions han de ser aquí suficients perquè l'estudi més profund del Quaternari entra al programa del grau de Fadrí.

El Temple

La decoració i l'arranjament interior d'un lloc de reunió exerceixen una marcada influència sobre l'esperit dels quals es reuneixen. Un temple maçònic ha de, doncs, ser diferent d'una simple sala de conferències.

No hi ha, no obstant això, cap necessitat que sigui un local luxós. És suficient que es recordin constantment als maçons certs dades simbòliques, a fi que aquestes s'imposin a la seva meditació.

És així com, a imitació de l'Univers sensible, tal qual l'hi figuraven els antics, el Taller serà més llarg que ample i convencionalment orientat, segons els punts cardinals.

La porta s'obrirà a l'Occident entre dues columnes buides amb capitells armats de lys egipcis i coronats de magranes entreobertes; aquestes magranes recorden la família maçònica, de la qual tots els membres estan harmoniosament lligats per l'esperit d'ordre i de fraternitat. La Columna del Sud és blanca, ella marca el lloc del primer Vigilant, la insígnia del qual és el Nivell.

La Columna del Nord és vermella, prop d'ella se situa el segon Vigilant, que decora la Plomada. Aquestes dues columnes s'aixequen sobre el paviment mosaic, de quadres alternats blancs i negres.

L'Orient està ocupat per una estrada alta de tres graderies, sobre el qual se situa el Mestre de la Llotja, anomenat Venerable Mestre o simplement Venerable, assistit per l'Orador (Sud) i el Secretari (Nord). El setial presidencial (tron) té al capdamunt un dossier els plec del qual, enquadren el Delta lluminós, que es troba d'aquesta manera suspès entre el Sol (Sud) i la Lluna (Nord) de manera que forma amb aquests astres un triangle invertit.

El sostre està sembrat d'estels. És com la volta celeste que envolta pertot arreu a la terra, figurada pel parquet del local.

Un llambrequí dentat forma fris i sosté una corda acabada per borles que es reuneixen al costat de les columnes B. i J. Aquest ornament ha estat impròpiament designat amb el nom de borla dentada. La corda es nua amb enllaçades, anomenades llaços d'amor i representa la cadena d'Unió que lliga a tots els maçons. Els nusos poden ser dotze, per correspondre així als signes del Zodíac.

La iniciació es conferia primitivament en grutes naturals, després en criptes tallades en el flanc de les muntanyes. En record d'aquests santuaris, la Llotja no té finestres. Igualment s'ha volgut amb això recordar que l'Univers només és visible des de

l'interior, perquè no cal suposar l'aspecte exterior al Tot que porta la immensitat sense límits. S'imposa, doncs, en Llotja un enllumenat artificial: això es proveeix amb un mínim de 5 llums situades prop dels 5 primers oficials.

El Tresorer se situa prop de l'Orador (Sud) i l'Hospitalari al costat del Secretari (Nord).

Els assistents es col·loquen al Nord i al Sud, donant-se front. Els Aprenents estan al Nord i demanen la paraula al segon Vigilant. Ells no sabrien explicar-se, per descomptat, tots els símbols que atreuen la seva atenció en la Llotja, però els Mestres tenen la missió d'instruir-los i ajudar-los a desxifrar l'enigma de les coses.

L'Aprenent es considera com una Pedra bruta, encara no tallada convenientment. Ell és, alhora, el subjecte i l'objecte del seu treball, ja que està destinat a transformar-se en un carreu rectangular capaç d'ocupar exactament el seu lloc a l'edifici que ha de construir-se. A aquest efecte els seus útils són el cisell i el martell. Quan hagi demostrat que sap usar-los en pro del seu perfeccionament intel·lectual i moral, serà proposat per al grau de Fadrí.

El Quadrat de Llotja

Tanca els símbols essencials del grau de l'Aprenent. Es traçava sobre el pis de la Llotja en els antics temps en el moment de l'obertura dels treballs i s'esborrava acuradament quan aquests treballs es tancaven. Era l'equivalent al cercle màgic a propòsit per a les evocacions. Els conjurats es figuraven que l'Esperit maçònic havia descendit enmig de tots ells, encara que es trobessin en el més humil dels locals, i així ho transformaven per la màgia del ritual i la fe dels assistents en un santuari més venerat que el temple més fastuós.

INDEX

Als nous iniciats	5
Interrogacions ritualístiques als germans visitants	6
Consideracions preliminars	8
L'origen de la Maçoneria	8
L'Art sagrat	9
Primeres dades històriques	10
El Cristianisme	11
Les Ordres monàstiques	11
La Maçoneria lliure	12
Les Confraternitats de Sant Joan	13
Canonitzacions equivocades	14
Les sàtires contra l'Església	15
La Alquímia	15
La decadència de les corporacions	16
La Càbala	17
Els Rosacreus	17
La Francmaçoneria moderna	17
Elies Ashmole	18
La primera Gran Llotja	19
El Llibre de les Constitucions	19
Els Principis fonamentals de la Maçoneria	20
Extensió ràpida de la Francmaçoneria	21
El començament de la Maçoneria a França	22
El treball maçònic segons la concepció anglesa	23
Els primers Grans mestres	25
Constitució d'una autoritat central	25
Els mestres escocesos	26
El període crític	27
La Maçoneria Iniciàtica	27
Els substituïts dels Grans Mestres	28
L'autonomia il·limitada de les llotges	29
El Gran Orient de França	30
La Gran Llotja Clermont	31
La Francmaçoneria abans de la Revolució	31
Claudi de Sant Martin	32
Mesmer	32
Cagliostro	33
La Maçoneria d'adopció	33
La iniciació de Voltaire	33
L'Església i la Francmaçoneria	34
Suspensió dels treballs maçònics	35
El Ritus escocès	35
La Maçoneria imperial	37
La Restauració	37
El Regnat de Lluís Felip	39
La Gran Llotja Nacional de França	39
Revisió constitucional	40
Déu i la immortalitat de l'ànima	40

El Príncep Luicien Murat 40
El Mariscal Magnan 41
El General Mellinet 42
La Tercera República 42
El Convent de Laussane 43
El Gran Arquitecte de l'Univers 43
La Gran Llotja simbòlica escocesa 44
L'Encíclica Humanum Genus 44
Congressos Maçònics internacionals 45
La Gran Llotja de França 46
Publicacions maçòniques franceses 47
Gran Orient de França 48
L'escocisme 48
Els ritus no reconeguts 49
Bibliografia 49
La Gran Llotja de Xile 50
Gran Bretanya 56
Països Escandinaus 56
Alemanya 57
Àustria Hongria 59
Romania 60
Itàlia 60
Països de Llevant 60
Suïssa 60
Bèlgica i Països Baixos 61
Espanya i Portugal 61
Rússia i Països Eslaus 61
Amèrica del Nord 62
Amèrica Llatina 62
Àfrica 63
Àsia 63
Austràlia 64
Avenir de la Maçoneria 65
Els tres graus 66
Els metalls 66
La Cambra de Reflexió 67
La Sal i el Sofre 69
El Testament 69
Preparació del candidat 70
La porta del temple 71
El Primer viatge 71
El Segon viatge 73
El Tercer Viatge 73
El Calce de l'amargor 74
La Beneficència 74
La Llum 75
El Mandil 75
Els Guants 76
Restitució dels metalls 76
Les tradicions 78

La regeneració 78
La gènesis individual 79
Les probes 79
Deures generals de l'iniciat 81
Discreció maçònica 81
La tolerància 82
Investigació de la veritat 82
Realització 83
Fraternitat entre els iniciats 83
Respecte a Llei 83
Catecisme interpretatiu del grau d'aprenent 85
Els misteris 92
L'esoterisme 92
Els nombres 93
La Unitat 94
El Binari 95
El Ternari 97
Quadre analògic del Ternari 98
El Delta lluminós 99
Les Trilogies 100
El Quaternari 101
El Temple 101
El Quadre de Llotja 103